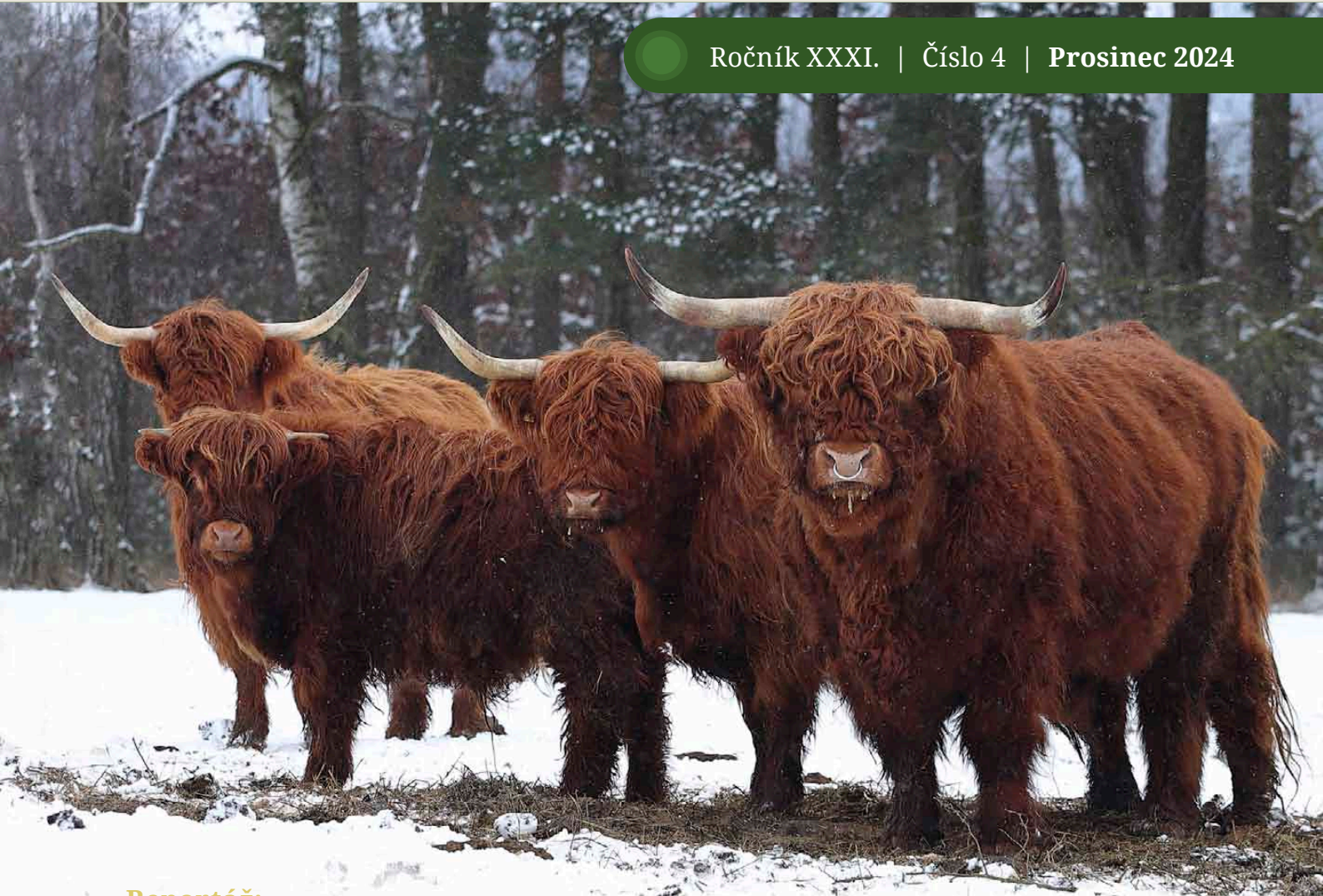

Zpravodaj

Českého svazu chovatelů
masného skotu

Ročník XXXI. | Číslo 4 | Prosinec 2024

Reportáž:

**Francouzi z Bořetic (FB)
aneb intenzita, nové technologie
a „tyč na pohodu“ – Čeněk Horáček**

**Prevence je klíčem k úspěchu
a budoucí prosperitě**

**Čtveřice mladých chovatelů
vyjede do Austrálie**

**Stát Nebraska projevil zájem
o spolupráci s českými zemědělci**

Vážené členky, vážení členové,

ani jsme se nenadáli a jsme zase o rok starší. Období vánočních svátků, příjemných chvil strávených s našimi blízkými a ke konci roku snad i zklidnění pracovního tempa se nezapomenutelně blíží. Konec roku je obvykle spojen s určitým bilancováním a ohlédnutím za uplynulým obdobím. Co právě končící rok přinesl našemu spolku a chovatelům v něm sdruženým?

Z pohledu svazu, jeho stability a dalšího rozvoje šlo zcela jistě o rok přelomový. Museli jsme se vypořádat s odchody několika zaměstnanců, jejichž nahrazení není v tak malém kolektivu jako je ten náš, nikdy jednoduché. Podařilo se nám však získat nové kolegyně, které se rychle zapracovávají a stávají se velice platnými členkami pracovního týmu. Mám na mysli jak nové posily do administrativy, tak i do terénu, byt u nich bude začlenění díky vysokým nárokům na odbornost přeci jen složitější. První týdny jejich působení nicméně ukazují, že jsou učenlivé a nasávají odbornost rychle. Totéž beze zbytku platí také o Radkovi Dobešovi, který byl na nedávném jednání výboru od ledna příštího roku oficiálně potvrzen jako ředitel plemenné knihy. Mám radost, že mohu neskromně konstatovat, že i přes personální změny se nám podařilo bezproblémově zabezpečit všechny hlavní úseky svazových aktivit, a mnohé služby dokonce posunout o level výš.

Velkým problémem, se kterým se chovatelé musí od září potýkat, a ještě nějakou dobu bohužel potýkat budou, je výskyt katarální horečky ovcí na našem území. Objevila se po dlouhých patnácti letech od posledního výskytu, a ačkoliv jde o jiný sérotyp a nebyla nyní nařízena povinná vakcinace, problémy jsou v mnohém podobné jako před lety – zásadní omezení obchodování, zvýšené náklady spojené s vyšetřováním a ochranou repelenty a částečný pokles výkupních cen. Náš svaz od prvního dne aktivně celou situaci řeší, komunikuje

s představiteli státní správy, snaží se praktickými pohledy pozitivně ovlivňovat rozhodování SVS a chovatele v předstihu informuje o všem zásadním kolem této virové nákazy. Rozhořčení chovatelů masného skotu je však zcela logické, neboť první případy bluetongue se objevily v době, kdy se začali připravovat na zahájení prodejní sezóny zástavových telat. Navíc se ukazuje, že extrémně přísná legislativa ani v nejmenším nevede k zamezení šíření nákazy. Chovatelé si tak zcela oprávněně kladou otázku nad smysluplností omezení spojených s přesunem, které jim způsobují miliónové ztráty, ale k zamezení dalšího šíření stejně nevedou. Chápeme, že pohled chovatelů ovcí, u kterých jsou klinické příznaky častější a ztráty výrazně horší, mohou být jiné, nicméně i tak je nezbytné, aby SVS začala společně s ostatními státy tlačit na úpravu legislativy, jakkoliv je to zdoluhavý a náročný proces.

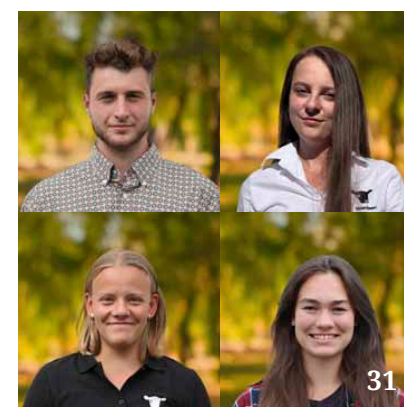
Ani oblast výstavnictví jsme letos nezanedbávali, byt ne tak, jak jsme měli v plánu. Výstavě Jihočeská beef show, která proběhla v Českých Budějovicích, jsme se detailně věnovali v minulém čísle zpravodaje. V tomto vydání jste si měli přečíst výsledky i bohatou fotogalerii z Charolais a Simmental show, leč bohužel tuto akci jsme po dohodě s chovatelem museli právě kvůli bluetongue a omezeními spojenými s přesunem zrušit...

Před námi jsou vánoční svátky. Proto mi dovolu, abych vám za celý kolektiv pracovníků svazu popřál hodně pohody, štěstí, zdraví, nezbytného životního optimismu a samozřejmě i mnoho pracovních a osobních úspěchů.

Kamil Malát

Zpravodaj Českého svazu chovatelů masného skotu

Ročník XXXI. | Číslo 4 | Září 2024

Obsah

Slovo předsedy Milana Novotného	4
Aktivity ČSCHMS 2024	5
Aktuálně – Představení nových pracovníků ČSCHMS	6
Stanovisko svazu týkající se zákona o myslivosti	7
Reportáž z chovu: Francouzi z Bořetic (FB) aneb intenzita, nové technologie a „tyč na pohodu“ – Čeněk Horáček	8
Prevence je klíčem k úspěchu a budoucí prosperitě	20
Finanční sbírka na povodně vynesla více než 835 tisíc	25
Nové genomické plemenné hodnoty pro plochu roštěnce a podíl intramuskulárního tuku u plemene aberdeen angus	26
Klubová angus tour 2024	30
Čtveřice mladých chovatelů vyjede do Austrálie	31
Obiloviny mají místo nejenom v intenzivním výkrmu	34
Posuzování vhodnosti býků k reprodukci	40
Přijaté závěry z jednání Grémia předsedů rad PK	44
Změna ve způsobu hodnocení výšky u plemene aberdeen angus	46
Stát Nebraska projevil zájem o spolupráci s českými zemědělci	49
Gasconne - drahokam z Pyrenejí aneb 30 let chovu plemene v České republice	52
Angustour po Maďarsku	56
Aukce jalovic limousine v Osíku	58
FIERBA stále žije!	60
Zrušení tisku „průvodních listů skotu“	64
Výsledky základních výběrů býků – IV. turnus 2024	67
Recept – Hovězí polévka s kroupami	75

Hlavní foto na titulní straně:
Highlandi na chovu pana Jiřího Laciny (foto: Karel Melger)

Menší foto na titulní straně:
Simentálský býček na chovu společnosti Miroslav Daňhel s.r.o. (foto: Karel Melger)

Foto na vnitřní straně obálky:
Charolaiské jalovice na chovu pana Jiřího Laciny (foto: Karel Melger)

Vydavatel:

Český svaz chovatelů masného skotu, z.s., Těšnov 17, 110 00 Praha 1
Tel.: 221 812 865 | e-mail: info@cschms.cz | www.cschms.cz
Číslo účtu: 123459399/0800 | IČO: 00536903 | DIČ: CZ00536903S

Svaz je registrovaným spolkem zapsaným ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze oddíl L, vložka 207

Vydavatel nenese odpovědnost za údaje a názory autorů ani jazykovou správnost příspěvků. Zpravodaj ČSCHMS je zapsán v evidenci MK ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 14344. Tisk: Typodesign s.r.o., České Budějovice - www.typodesign.cz Neprodejné. Pro členy ČSCHMS a PK zdarma.

Vážení chovatelé a příznivci svazu,

od prvního letošního čísla svazového Zpravodaje vás seznamuji se svým osobním pohledem na aktuální svazové dění. Tentokrát bych rád začal něčím příjemným, a to předvečerem výroční členské schůze v hotelu Medlov, kdy jsem přišel s myšlenkou na společenské neformální grilování. Má očekávání od této akce byla velická – viděl jsem v ní příležitost spojit a pobavit chovatele. Samotnému uspořádání akce však předcházela rozsáhlá debata, kdy někteří chovatelé nebyli konání této akce příliš nakloněni. Abych předešel možným problémům a zajistil hladký průběh, rozhodl jsem se přispět sponzorským darem ve formě masa a odvedené práce. Když jsem pak viděl spoustu spokojených tváří s úsměvem do časných ranních hodin, zahřálo mě to u srdce. Všem, kteří se této akce zúčastnili, patří můj velký dík. Bez vás by to nemělo takový úspěch.

Další dobrou zprávou je zapojení a fungování všech našich zaměstnanců. Rád bych vyzdvihl celý tým za jeho maximální nasazení při podpoře chodu našeho svazu. I když nerad jmenuji jednotlivce, musím obzvláště poděkovat Lukáši Slavíkovi za jeho nasazení při zaškolování, odborné práci a absolvování proškolení ve Francii.

Od 1. 1. 2025 byl rozhodnutím výboru jmenován ředitelem plemenné knihy Bc. Radek Dobeš. Do čela grémia byl zvolen Ing. Pavel Káčer, a jsem rád, že po delší době máme v týmu odborníka a praktika. Přeji mu pevné nervy, mnoho dobrých nápadů a dostatek času na jeho funkci.

V současnosti probíhá revize našeho členství v nevládních organizacích. Jednáme s Asociací soukromého zemědělství (ASZ) a Zemědělským svazem o možné spolupráci. Naším cílem je najít partnera či partnery, kteří nám pomůžou prosazovat naše témata a umožní nám účast na klíčových jednáních. Chceme, aby naše názory byly prezentovány přímo, a ne prostřednictvím zprostředkovatelů.

V rámci naší činnosti jsme také zaslali dopis premiérovi, předsedům politických stran a členům zemědělského výboru na podporu novely zákona o myslivosti. Smyslem tohoto dopisu bylo upozornit na neutěšený stav myslivosti a škody na trvalých porostech, které dosahují miliardových částek. Přestože novela zcela nevyřeší všechny naše problémy, posílí práva vlastníků a poskytne nástroje ke zmírnění škod. Přesně znění dopisu najdete i v tomto zpravodaji.

Mám také radost, že povodňová sbírka vynesla rekordních 835 tisíc korun, které byly rozděleny mezi sedm chovatelů. Velké poděkování patří dárcům a spřáteleným svazům ČESTR a Holstein.

Po 15 letech se u nás bohužel objevila katarální horečka ovcí (bluetongue), a to v nepříjemné době, kdy byly naše pastviny plně zástavu. Snažili jsme se vás co nejrychleji informovat o nákaze i o podmínkách obchodu. Intenzivní komunikací se zástupci Státní veterinární správy jsme se rovněž snažili vyjednat dílčí změny ve vyhlášených opatřeních, jakkoliv to není kvůli platné legislativě nijak snadné. Díky společnému úsilí se nám během 1,5 měsíce podařilo vyvézt více než 50 000 kusů skotu.

Bohužel mě také trápí jednání dvou členů výboru, kteří se opakovaně snaží zasahovat do obsahu mého „okénka“ zde ve zpravodaji. Toto jejich chování mě znepokojuje – kde je demokracie a svoboda slova? Takové jednání mi připomíná doby před rokem 1989. Přemýšlím, co tím sledují. Zdá se, že se jen nemohou smířit s tím, že po mém zvolení a odchodu některých zaměstnanců přišli o vliv, který omezoval a terorizoval chovatele. Na druhou stranu, pokud je mé „okénko“ tím největším „problémem“, který na mé práci vidí, tak je to vlastně dobrá zpráva. Jeho smyslem je informovat vás lidsky a otevřeně o dění ve svazu. Svoboda a spravedlnost pro všechny jsou mým mottem. Musíme společně udržet a rozvíjet to, co jsme nastavili.

Přeji vám krásné a klidné vánoční svátky a v novém roce mnoho úspěchů nejen v chovatelství.

S úctou,

Milan Novotný
předseda svazu

Aktivity ČSCHMS 2024

Září 2024

- 6. 9. vystoupení ve vysílání ČRo a ČT k výskytu bluetongue v ČR (Malát)
- 10. 9. on-line jednání Grémia předsedů rad PK, zvolen nový předseda Ing. Pavel Káčer
- 11. 9. Klub chovatelů plemene piemontese, Vlčetín
- 17. 9. Odborný seminář a chovatelská debata ČSCHMS, hotel Medlov
- 18. 9. 35. výroční členské shromáždění ČSCHMS, z.s., hotel Medlov
- 24. 9. Charolais International online meeting (Malát)
- 25. 9. výstavní výbor k přípravě NVHZ Brno 2025, Brno (Malát, Vokatá)
- 26. 9. Charolais International breed development meeting
- 30. 9. jednání s předsedou ASZ Mgr. Šebkem, Praha (Novotný)

Další zářijové aktivity:

- sledování vývoje a postupu nákazy bluetongue v Evropě a aktivní komunikace se zástupci SVS
- integrace genomických plemenných hodnot (GEPH) do online plemenné knihy a do webKUMP
- vypsání finanční sbírky na pomoc chovatelům zasaženým ničivými povodněmi
- zrušení výstavy Charolais & Simmental show 5.- 6. října 2024 v Lysé nad Labem
- zřízení emailové schránky Grémia předsedů RPK
- doklady k žádosti o podporu na welfare
- Příprava, tisk a rozeslání 3. čísla svazového Zpravodaje
- příprava materiálu Beef on Dairy pro výpočet plemenných hodnot býků využívaných v křížení s dojnými plemeny

Říjen 2024

- 3. 10. pracovní porada zaměstnanců svazu, Hradištko
- 7. 10. dozorčí rada ČMSCHM, a.s., Hradištko (Malát)
- 8. 10. FIERBA online meeting
- 9. 10. Kulatý stůl s ministrem zemědělství Markem Výborným, MZe (Novotný)
- 9. 10. Wagyu council online meeting
- 10. 10. Workshop reprodukce skotu, Brno (Malát)
- 11. 10. Výbor Svazu marginálních oblastí, Horoměřice (Malát)
- 12. 10. Chovatelský den masových plemín, Hniezdne, areál Nestville park, východní Slovensko (Kovalová, Dobeš)
- 14. – 18. 10. Základní výběry IV. turnus 2024
- 15. 10. Pracovní skupina MV SZP snižování emisí, MZe (Malát)
- 17. 10. Pracovní schůzka se zástupci oprávněných organizací k problematice PH, Praha-Uhřetěves (Malát, Dobeš, Biniová, Novotný)
- 18. 10. Klub chovatelů galloway a highland, Rožnov pod Radhoštěm
- 22. 10. Klub chovatelů masný simental, Pivovarský dvůr Lipan, Farma Doubrava (Dobeš)
- 22. 10. Výbor ČSCHMS, Hradištko
- 23. 10. Předsednictvo ČMSZP, Praha (Malát)
- 30. 10. Komoditní rada pro hovězí maso a mléko při AK, Praha (Malát)
- 30. 10. Jednání s Animal Evaluation Unit, Nizozemí k problematice PH (Malát, Biniová)
- 31. 10. Uzávěrka přihlášek II. turnus OCH
- 31. 10. Online schůzka k přípravě mise guvernéra Nebrasky do ČR (Malát)

Další říjnové aktivity:

- vyhodnocení výběrů - IV. turnus
- spolupráce při organizačním zajištění mise guvernéra Nebrasky do ČR
- výzva k dotazům k nařízení EU proti odlesňování (Nařízení č. 2023/1115)
- změna pravidel pro neprodukční plochy
- sazby podpor pro rok 2024
- zpracování podkladů pro dotace na podporu testování býků na odchovných
- zpracování podkladů pro dotace na kontrolu užítkovosti
- zpracování podkladů pro dotace na vedení plemenných knih
- katalogy k základním výběrům býků 4. turnus
- hlášení cen zástavu
- administrace záloh SZIF - harmonogramu předpokládané administrace
- jednotné žádosti (JŽ) 2024–2025
- ukončení povodňové sbírky a rozdělení prostředků postiženým farmářům
- jednání J. Terče s Robem Lynnem – exprezidentem a nyní inspektorem pro plemeno galloway z Nového Zélandu
- V. Chytka jako sudí na francouzské aukci KBS Winter Fair
- podpora ČSCHMS přijetí novely zákona o myslivosti
- fakturace OPB

Listopad 2024

- 4. 11. Přípravné jednání k podnikatelské misi do Turecka a Srbska, Praha (Malát)
- 5. 11. Grémium předsedů rad PK, Hradištko
- 6. 11. Jednání se zástupci ÚHUL k nařízení k odlesňování ve vztahu k chovu skotu a výroby hovězího masa, Brandýs n. Labem (Malát)
- 6. 11. Klub chovatelů plemene salers, farma rodiny Kramlových, Stachy (Vokatá)
- 8. – 9. 11. Mise guvernéra Nebrasky Jima Pillena s podnikatelským doprovodem do ČR
- 9. 11. 2. aukce jalovic plemene limousine, OPB Osík u Litomyšle (Novotný)
- 11. 11. Jednání k nařízení welfare ve vztahu k přípravě hosp. zvířat (Malát)
- 12. – 14. 11. celoevropské setkání chovatelů a zájemců o plemeno BA (org. FIERBA), Dax, Francie (Kovalová)
- 14. 11. Jednání Algo, Hradec Králové (Dobeš, Malát, Čepelák)
- 15. 11. Jednání k týrání hosp. zvířat na úrovni AK, chovatelských svazů a zpracovatelů (Malát)
- 15. – 16. 11. Klub chovatelů plemene dexter, Jevíčko (Biniová)
- 17. – 22. 11. Mise s ministrem zemědělství do Turecka a Srbska (Malát)
- 19. 11. Ladění oka inspektorů na chovu pana Daňhela v Doubravce (Charolais, masný simental)
- 19. 11. Jednání předsednictva ASZ, Kopřivnice (Novotný)
- 26. 11. Povýstavní jednání o organizaci Jihočeská beef show, České Budějovice (Malát, Vokatá)
- 27. 11. jednání s předsedou Zemědělského svazu Martinem Pýchou (Malát, Novotný)

Další listopadové aktivity:

- nová sekce webKUMPu – Síň slávy – výstavní ocenění z národních i speciálních výstav
- dopis předsedy svazu týkající se novely zákona o myslivosti předsedům politických stran zastoupených v PS a také členům ZV
- změna u některých plemen ve vážení býčků na začátku testu v režimu OCH
- změna ve způsobu bodového hodnocení výšky u plemene AA
- schváleny národní dotace pro rok 2025
- administrace přihlášek k odchovu u chovatele pro II. turnus 2025
- sestavení termínů výběrů a dražeb pro I. turnus 2025

Představení nových pracovníků ČSCHMS

Na konci září svaz po deseti, resp. sedmi letech služby na vlastní žádost opustili dva terénní pracovníci pro kontrolu užítkovosti (Ing. Michal Janda a Ing. Petra Pokorná), které je od začátku října nahradily dvě nové kolegyně. Chovatelů v regionu, kde působila Petra Pokorná, se ujala **Ing. Veronika Řeháčková**, oblast po Michalovi Jandovi přebrala **Ing. Michaela Paldusová, Ph.D.** Ani jedné nechybí potřebný zápal a energie, a tak věříme, že se po jejich zapracování stanou rychle plnohodnotnými posilami v oblasti výkonu kontroly užítkovosti masného skotu a související agendy.

Veronika Řeháčková

Pěťadvacetiletá Veronika Řeháčková je absolventkou Mendelovy univerzity v Brně, kde se věnovala oboru zootechnika. Střední školu studovala po vedením Ing. Davida Hrušky Lanškrouně na Střední zemědělské a veterinární škole. První velké pracovní zkušenosti sbírat u nás, doposud má za sebou brigádní výpomoc a různé stáže. Je však zapálená, nadšená a ochotná se vzdělávat a také velmi učenlivá. Základní přehled v oblasti šlechtění skotu s důrazem na oblast masného skotu získala během vysokoškolského studia, nyní bude tyto poznatky v praktické rovině rozvíjet právě u nás. Za chovatele se bude rozjíždět z oblasti podhůří Orlických hor.

Michaela Paldusová

O deset let starší Michaela Paldusová rovněž studovala na Mendelově univerzitě v Brně, kde v červnu 2013 zakončila magisterské studium v oboru Živočišné biotechnologie. Na stejné škole následně pokračovala v doktorském studiu, kde se věnovala oboru Speciální zootechnika. Během něj získala důležité zkušenosti zejména z oblasti reprodukce, pod vedením Ing. Hrušky „přičichla“ rovněž k embryotransferům. V práci se profesionálně věnovala zejména dojnému skotu jako faremní zootechnik, a to hned na několika hospodářstvích. Chov a šlechtění skotu je jejím velkým koníčkem a v oblasti masných plemen si bude její vědomosti a dovednosti rozšiřovat. Bydlí v oblasti CHKO Kokořínsko, nedaleko Mšena u Mělníka, takže je ideálně situovaná z hlediska dopravní dostupnosti v obvodu, v němž bude působit.

Michaela Paldusová (vlevo) a Veronika Řeháčková

Seznam nových členů svazu a plemenné knihy

21. 8. 2024 - 26. 11. 2024

Jméno/Název	Adresa	Člen.	PK
Ficbauer Tomáš	Hladké Životice	ŘČ	WA
Brablík Pavel, Mgr.	Lipová - lázně	ŘČ	DX
Goubějová Jaroslava, Bc.	Obora	ŘČ	MS
Bártová Barbora	Chlum	ZČ	DX
JAKARTA, s.r.o.	Jakartovice	ŘČ	PI

Jméno/Název	Adresa	Člen.	PK
Kašpar Pavel	Radeč	ZČ	LI
Statek Roden s.r.o.	Skrýšov	ŘČ	DX
Štěpánek Jiří	Záhornice	ŘČ	BM
Průša Jan	Palčice	ZČ	BA
Vokáč Martin	Mnichov	ZČ	UC

Stanovisko svazu týkající se zákona o myslivosti

V návaznosti na stanovisko výboru Českého svazu chovatelů masného skotu týkající se novely zákona o myslivosti oslovil předseda svazu, pan Milan Novotný, příloženým dopisem předsedy všech politických stran zastoupených v poslanecké sněmovně a také členy zemědělského výboru.

Smyslem dopisu je seznámit politické špičky s neутěšeným stavem v oblasti myslivosti ve spojení se zničenými travními porosty a apelování na co nejrychlejší schválení tohoto důležitého legislativního předpisu, jehož hlavní přínos spatřujeme zejména ve stanovení povinného odlovu zvěře na základě škod v porostech a možnost, aby vlastníci honebních pozemků a na nich hospodařící subjekty mohli aktivně řešit problematiku přemnožené zvěře.

Plné znění dopisu připojujeme.

Francouzi z Bořetic (FB) aneb intenzita, nové technologie a „tyč na pohodu“

Reportáž na hospodářství rodiny Horáckových proběhla již začátkem května, ale byla doplněna o aktuální informace a počkala si na poslední číslo letošního zpravodaje, které právě držíte ve svých rukou. Kdo by z chovatelů francouzských plemen neznal **Čeňka Horáčka**: Stále usměvavý sympaták, „masňák“ tělem i duší, absolvent Střední zemědělské školy v Poděbradech a bývalý inspektor Svazu. V zářiovém čísle zpravodaje jste měli možnost seznámit se se základními fakty o **farmě jeho rodiny v Bořeticích u Kolína** v článku Lenky Ondřichové z dvoudenní akce Klubu chovatelů plemene blonde d'Aquitaine. Koho informace zaujaly a rád by se dozvěděl více, má možnost právě teď. Pokusíme se jít více do hloubky a rozkrýt pohled mladého chovatele, který hospodaří ve velmi zajímavých - i když pro chov masného skotu ne zcela typických - přírodních podmínkách úrodného Polabí. Je krásný slunečný den, který by každý farmář věnoval raději práci na poli (senáž čeká), ale přesto si v našlapaném programu na mě Čenda udělal čas a vítá mě s úsměvem jemu vlastním a „tyčí na pohodu“ (rozuměj cigaretkou).

Areál bývalého JZD

Procházíme rozlehlym oploceným areálem bývalého JZD v Bořeticích u Kolína a Čenda mě postupně seznamuje s jeho historií, současným stavem a plány do budoucna. Za družstva zde probíhal odchov telat z dojeného systému a později odchov prasat. Zemědělský podnik ale areál opustil a panu Čeňkovi Horáčkovi, který je otcem Čendy, se podařilo budovu s přílehlými pozemky odkoupit do osobního vlastnictví. Celý prostor je oplocený, krásně upravený a čistý. Stávající budovy procházejí postupně rekonstrukcí, některé jsou nové a na svůj den „D“ čeká aktuálně projekt ja-

tek s bourárnou (v době, kdy čtete tyto řádky, už je ve výstavbě), ale nepředbíhejme: „Táta začínal hospodařit po dokončení střední zemědělské školy v Čáslavi roce 1992 a areál se mu podařilo odkoupit kolem roku 2001. Od samého začátku se u nás chovala a vykrmovala prasata. Tehdy ale ještě na druhé straně obce nad kapličkou, kde se táta narodil a bydlel a kde jsem měl i já své první krávy“, vzpomíná Čenda a pokračuje: „Postupně ale vše přesunujeme do tohoto areálu. V okolí obce máme také plochy, na kterých se převážně pěstují a sad hrušní.“

Chovatel Čeňk Horáček
(foto: archiv farmy)

Chovatel/farma:
Čeňk Horáček

Zaměstnanci:
rodina + 1

Obec: **Bořetice**

Okres/kraj:
Středočeský kraj

Nadmořská výška:
320m nad m.

Chované plemeno:
**parthenaise,
blonde d'Aquitaine,
bazadaise**

Členem svazu:
2018

V plemenných knihách:
BA, PP, BB

Základní stádo:
**4 ks krav a 5 ks jalovic BA,
4 ks krav a 11 ks jalovic PP,
1 ks krav a 4 ks jalovic BB**

Plemenitba:
inseminace

Zemědělská půda:
**250 ha (orná půda,
cca 1,5 ha TTP)**

Způsob hospodaření:
konvenční

Horáčkovi si zakládají na čistotě areálu farmy a jeho okolí, což je patrné na první pohled (foto: archiv rodiny)

Chov prasat

Nedá mi to vás neseznámit alespoň se základními informacemi k chovu prasat, který má u Horáckových mnohaletou tradici. Věnujeme mu tento odstavec, máte možnost ho rovnou přeskočit, pokud to není váš šálek k(r)ávy ☺. Základní stádo čítá 85 matek s holandskou a kanadskou genetikou Topigs Norsvin a v otcovské linii je pak plemeno pietrairie: „Potomci jsou zmasilí jako blázen,“ pochvaluje si Čenda. Mají jednoho kance na vyhledávání říjí, inseminační dávky nakupují od Chovservisu. Porodna prasnic s 21 porodními boxy a odchovnou selat s kapacitou 400 ks byla vybudována v roce 2010. Chov prošel procesem ozdravování od PRRS, při kterém byl areál 1,5 roku zcela prázdný (dezinfikoval se) a teprve potom se naskladnilo základní stádo z ozdraveného chovu a nastolila se velmi přísná hygienická pravidla. Návštěvy se dívají pouze oknem. Reprodukční a respirační syndrom prasat (PRRS) je virové onemocnění, které patří mezi velmi obávané a v chovech způsobuje obrovské ekonomické ztráty. Horáčkovi jsou rádi, že se jim daří status ozdraveného chovu udržet, i když je to o neustálém dodržování hygienických smyček.

Ještě si neodpustím zmínit jeden zajímavý „doplňek“, který mě zaujal při pohledu na stáj z venku -

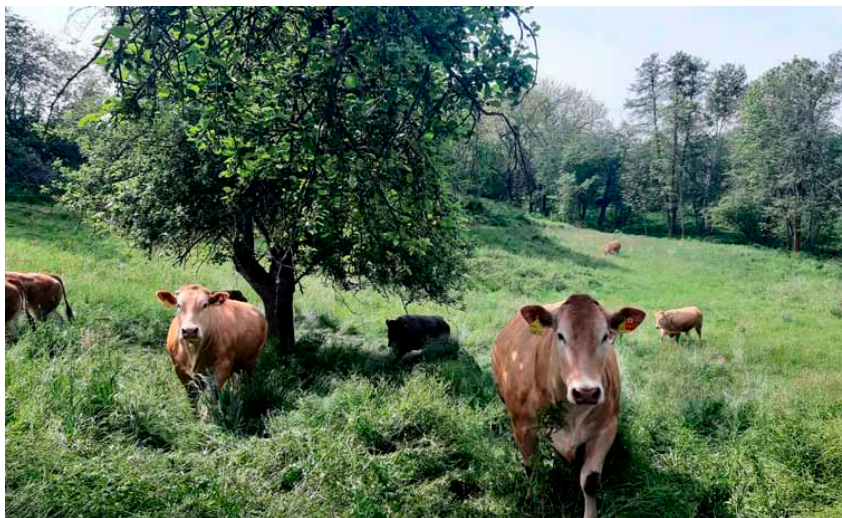
zvláštní kryté a uzavřené „předvadiště“. Čenda mi vysvětlil, že mu říkají „aréna“ a že se jedná o prostor, kam vypouštějí prasnice, když je přehánějí z porodny

Kanadská genetika Topigs Norsvin v otcovské linii je pietrairie (foto: archiv farmy)

(kde jsou každá ve svém boxu) do stáje, kde jsou ve skupinách na rostech. Bez tohoto mezistupně docházelo při „vyřizování“ si hierarchie ke zraněním a problémům s končetinami. V prostoru „arény“ je hlína s pískem a stačí jeden den, aby si zvířata vytvořila mezi sebou jasná pravidla a následně nedocházelo k tolika potyčkám. Stáje pro prasata se celoročně klimatizují - vytápí uhlím a jako záložní zdroj tepla slouží tepelné čerpadlo. „Chov máme kompletně převedený na kejdové hospodářství, takže jsou všude rošty s výjimkou leháren. Krmení je také automatizované,“ pochvaluje si Čenda na závěr úvodu k chovu prasat, ale jedním dechem dodává: „Teď už mám prasata rád, ale když jsme měli na výkrmu 600 ks a vše bylo o každodenní ruční práci, tak to bylo hodně náročné. Máme vlastní posklizňovou linku a službou nám jezdí každých čtrnáct dní mobilní míchárna krmiv udělat směsi.“ Díváme se přes okno na čuníky jako z Honzikovy cesty.

Ve stájích hraje rádio, aby byla zvířata zvyklá na určitou míru hluku a lidské slovo. Bez toho dříve docházelo ke stresovým situacím a úrazům: „Děláme jen výkrm (výkrmna je nejnovější stavba z roku 2018/19), ze šlechtitelského chovu nakupujeme prasnice a jatčnými prasaty zavážíme každý čtvrtek jedna malá jatka tady nedaleko na Hrádku. Jednou za čas pošleme skupinu 80 – 100 ks na větší jatka u Jičína. Prasata rostou skvěle, je to radost, ale obdivuji tátu, že všechny ty krize v tomto sektoru ustál. Už se oba těšíme na vlastní provoz porážky s bourárnou.“

Aktuálně disponuje farma jednou malou pastvinou, na které jsou převážně starší jalovice (foto: Pavla Vydrová)

Porážka s bourárnou

Když objdeme stáj s výkrmnou prasat a uzavřeme toto téma, stojíme na místě, kde budou stát malá jatka a bourárnou. Kapacita je koncipovaná na 30 prasat týdně a 1 ks hovězího: „Prasata by se kvůli biosekuritě porážela pouze z našeho chovu, ale hovězí porážku můžeme nabízet i službou. Pro tento krok jsme se rozhodli zejména proto, že místní jatka skončila a v rozumné dojezdové vzdálenosti není kde porážku uskutečnit. Mám s tím osobní problém, jednak s tím, jaký stres zvířata prožívají při převozu a vadí mi také nešetrná manipulace. Tyto negativní zkušenosti nás dovedly až k rozhodnutí vybudovat si vlastní provoz,“ vysvětluje mi Čenda svůj postoj: „Mám za sebou kurzy porážky a bourání

na známé Střední škole v Brně - Charbulova (www.charbulova.cz). V rámci kurzu jsem si uvědomil, jak bych chtěl se zvířaty před porážkou a při porážce zacházet a stres na maximální možnou míru eliminovat.“

Kondiční pastva

„Postupem času se snažíme areál zvelebovat a technicky upravovat tak, abychom si usnadnili práci. Jedna stáj nahradila dvě původní. Po odstranění technologie vznikl sklad slámy a materiál použiji na obestavení stávající stáje - vzniknou tak další kotce pro dobytek. S narůstajícím počtem kusů potřebuji plochy rozšiřovat.“

Původní příkrmiště nahradí „korunová“, tak bude osazeno dalšími nádržemi a vznikne kryté napajedlo (foto: Pavla Vydrová)

Plány mám velké, ale volného času málo,“ povzdechne si Čenda: „Plán je takový, aby byla všechna zvířata do budoucna v areálu. Hospodaříme v úrodné oblasti, takže velké pastevní plochy a TTP se zde příliš nezakládají. S tím jsem do toho ale šel a vybíral intenzivnější plemena, která se sem hodí. Pastva je tak jen kondiční na malých plochách, protože trvalých travních porostů tady prostě nemáme dostatek. Obhospodaříme přes 250 ha převážně orné půdy a aktuálně máme pouze 1,5 ha TTP. V místních podmínkách se mi vyplatí udělat krmení na poli a zvířata řešit právě jen kondiční pastvou. Přináší to ale i svá úskalí, je třeba si například hlídat telata z pohledu končetin, protože když se narodí v době, kdy už se na pastvinu ven nedostanou a jsou až do jara v boxech, tak mohou mít problémy s končetinami na hluboké podestýlce. Zároveň ale potřebuji zachovat kontinuální telení z důvodu zajištění provozu bourárny.“

Na tomto místě budou stát malá jatka a bourárna (foto: Pavla Vydrová)

Čenda Horáček s dcerkou Beatkou a svým stádem na kondiční pastvině (foto: Pavla Vydrová)

Bazadaise a ostatní milovaní Francouzi

Přicházíme ke kotcům u staré stáje: „Tady vidíme bazadaise, ty se povedly,“ pochvaluje si Čenda pěkné jalovičky v jednom kotci a pokračuje: „Je velká škoda, že se tohle plemeno netěší v Čechách takové oblibě, jako jiná francouzská plemena, protože to jsou opravdu krásná zvířata.“ Kromě Čendy je má snad už jen Mendelova univerzita, Farma Kozák a zemědělská škola v Lanškrouně. Z prvního chovu, na který bylo toto plemeno někdy kolem roku 2010 dovezeno - z Farmy Pojedy od Martiny Soukupové - odkoupil Čenda jejich poslední krávu: „Mám tenhle dobytek rád. Nezaslouží si vizitku, že jsou to bláznivá zvířata. Podívej se, jak jsou tady v pohodě. Je to jen o přístupu.“ Mimoděk jsem

Na pastvině jsou společně zástupkyně francouzských plemen parthenaise, blonde d'Aquitaine a bazadaise (foto: Pavla Vydrová)

si vzpomněla na svůj nejlepší kulinární zážitek v životě, kdy Jirka Petersík, původní majitel a zakladatel pojedských farem, porazil starší vyřazenou krávu a věnoval nám na ochutnání kousek steakového masa zabaleného v dortové krabici položeného na voňavé slámě. Je to mnoho let, Jirka už není bohužel mezi námi, ale na tu plnou a velmi výraznou chuť masa vzpomínám dodnes. Také na Jirku, díky kterému se chov francouzských „méně početných“ masných plemen na našem území rozšířil z blonde d'Aquitaine a salers o několik dalších. Některá se mezi vámi chovateli těší velké oblibě (parthenaise a aubrac) a jiná bohužel méně (bazadaise, vosgienne, rouge des prés,...), ale třeba se blíží doba, kdy i tato plemena dostanou „ze-

lenou“ pro své neocenitelné a nedocenené vlastnosti. Co se týče bazadaise, tak (nejen) na toto plemeno jsou Francouzi velmi hrdí, je to jejich regionální poklad, pořádají slavnosti a maso těchto je velmi vyhledávané. „Z Bursia Praha jsem tenkrát koupil inseminací dávky jediného býka (Cesar - ZBS 016), který tady byl k dostání. Šel jsem cestou embryotransferu, ve spolupráci s Ing. Davidem Hruškou se mi povedly čtyři jalovičky BB ze šesti embryí, což byl skvělý úspěch. Na začátku jsem si řekl, že bych chtěl mít do budoucna pět krav bazadaise a vlastně se mi to splnilo hned napoprvé,“ pochvaluje si úspěch mladý chovatel a s úsměvem pokračuje: „Ve 120ti dnech měly velmi slušné váhy, protože byly pod mléčnými matkami!“

Pastva je jen kondiční na malých plochách, protože TTP není na farmě dostatek (foto: Pavla Vydrová)

Jalovičky bazadaise a blonde d'Aquitaine po ET ve stáji (foto: archiv rodiny)

Ještě chvíli si povídáme o kvalitách francouzských plemen a hrdosti Francouzů, od kterých bychom se jim mohli učit. Čenda by rád do Francie zavítal, tak snad se mu v dohledné době podaří skloubit pracovní záležitosti a rodinu tak, aby zase do země původu jeho oblíbených plemen vyrazil. Letos to nevyšlo.

K matkám přes ET a dojené krávy

„Co se týče příjemkyň embryí, tak spolupracuji s jedním mléčným chovem u Čáslavi. Kupuji od nich vyřazené holštýnky za jatečnou cenu. Funguje to tak, že mi připraví kolekci jalovic po kravách s nejnižší mléčnou užitkovostí a já si z nich vyberu podle šířky pánce ty nejlepší, abych měl jistotu, že se dobře otelí,“ odkrývá mi karty svého odchovu Čenda a vzpomíná na krušné začátky: „Po prvním přenosu, tehdy parthenaise, jsem jel na Hotel Skalský dvůr na výroční členskou schůzi Svazu a netušil jsem, že mě bude čekat devět měsíců hrůzy. Chovatelé mě tenkrát vystrašili, že to holštýnky nezvládnou, že budou mít tolik mléka, že to telata nebudou stíhat odpíjet a krávy budou mít záněty. Ještě se mi podařilo takové načasování, že se měly začít telit v době Národní výstavy v Brně, na kterou jsem se připravoval a těšil. Tak jsem přemýšlel, jak předejít katastrofě. Před odjezdem do Brna

jsem koupil dva malé holštýnské býčky z místního družstva a dal je k holštýnkám, aby si „nakradli“ mléko a kravám ulevili. To byla obrovská chyba. Po pár dnech se u nich projevila horečka a průjemové onemocnění. Po ET se narodily samé jalovičky - velká radost, ale bohužel se vzápětí nakazily od býčků a mě čekaly po návratu z výstavy krušné chvíle. Z pohledu „odpíjení“ se býčci o potřebné postarali, ale... Všechny jalovičky díky péči veterinářky přežily, býčky jsem odvezl a pořídil raději mobilní dojení. Měl jsem víc štěstí než rozumu, protože ET a ještě sexované dávky, to byl drahý pokus, který si zkazit virózou opravdu nechcete. Na druhou stranu musím říct, že lepší máme než holštýnky nejsou, takže z tohoto pohledu jsem spokojený.

K matkám přes ET a dojené krávy (foto: archiv rodiny)

Výhodou jsou malá telata, resp. jemné kostry u plemene parthenaise a blonde d'Aquitaine, takže nemám s porody problém.“ Čenda si také pochvaluje mateřské vlastnosti holštýnek z pohledu péče o telata. Mléčnost je u nich samozřejmostí, ale stejně vás překvapí, jak fungují jako mléčný bar - kdo jde kolem, může si přilepšit. I 3,5 metrákovému býčkovu, který vypadá vedle vyzáblé holštýnky velmi vtipně, drží a nechají ho napít. Telata jsou pod mléčnými matkami bez příkrmu a krásně prospívají.

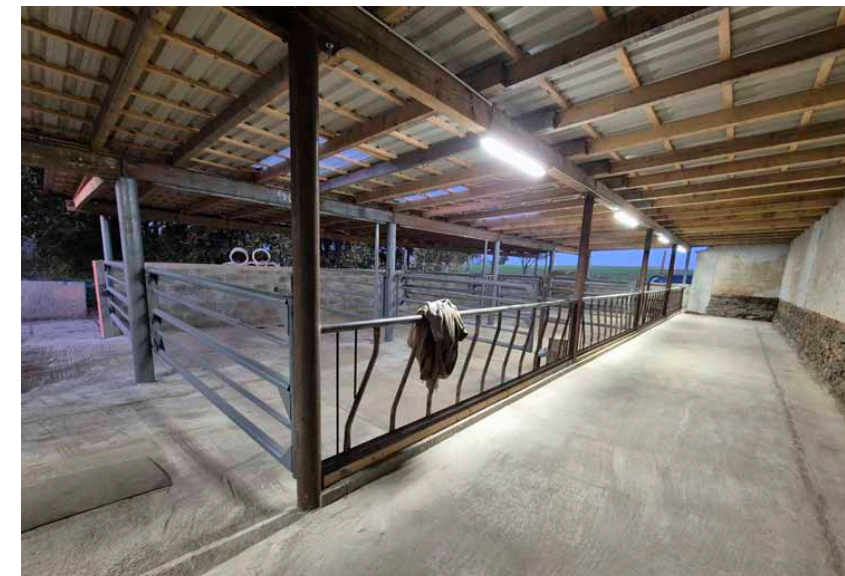
Nikdo neprodá to nejlepší

„Přirozená plemenitba se na tak malém počtu kusů tří plemen nevyplatí a proto využívám inseminaci a embryotransfer z vlastních matek, protože si myslím, že nikdo neprodá to nejlepší ze svého stáda a člověk si to musí zajistit sám. Naštěstí se mi podařilo sehnat kvalitní základní stádo, takže mám na čem stavět a mohu matky v klidu používat jako dárkyně. Riskuji sice plodnost zvířat, ale mám jistotu toho nejlepšího. Prostě mi takhle cesta dává smysl přesto, že si na matky musím počkat, než kdybych třeba koupil březí jalovice. Díky přístupu příjemkyň (holštýnek), které koupím ve věku 15 - 16 měsíců, počkám na jejich první říji a na další už přenášíme embrya, mi systém funguje. Ale musím je mít oddělené, protože masné krávy si z nich dělají boxo-

vací pytel. Jak jsem říkal u bazadaise, ale platí to i pro ostatní plemena, telata mívají ve 120 dnech nadprůměrné přírůstky bez příkrmu - jen z mléka a sena. Tím, že holštýnky nakupují za jatečnou cenu, za kterou je na konci také prodám, tak počítám pouze náklady na krmení, které ale bohatě vykompenzují krásně narostlá telata.“

Zatím bez kukuřice

Kukuřici Horáčkovi (zatím) nepěstují. Zvířata dostávají řepné řízky a vojtěškovou senáž: „Na travní senáž nemáme plochy, takže ji neděláme a zaměřujeme se na vojtěškovou. Pěstujeme řepu a tak odebíráme řepné řízky zpět z cukrovaru z Dobrovic. Funguje to dobře, protože když jezdí vozy řepnou kampaň, tak nám na „vytěžovák“ řízky zavezou. Ty se pak uchovávají v silážních vacích/pytlích, které si necháváme plnit službou (nejmenší „pětačtyřicítka“ s nejužší komorou cca 270 cm). Bohužel je ale z řízků velký odpad, protože při malém množství zvířat se nestihne vak tak rychle spotřebovat a podléhají za přístupu vzduchu brzy zkáze. Z mého pohledu a často říkám, že lépe se krmí sto zvířat než pár kusů. Těžko se množství odhaduje a bývají větší ztráty,“ míní Čenda. Bere řepné řízky jako takové „dochucovadlo“ a hodně si slibuje od kukuřice, kterou by chtěli v budoucnu začít pěstovat a využívat ve výkrmu. Navnadila ho zkušenost z prvního poraženého býčka blonde d'Aquitaine nejen z pohledu struktury a kva-

Prostor pro masný skot se pomalu rozšiřuje svépomocí (foto: archiv rodiny)

lity masa, ale zejména výtěžnosti, které toto plemeno dosahuje i ze základní krmné dávky. Co teprve z kukuřice, která by i u Francouzů zajistila lehkou vrstvičku loje. Jinak se na hospodářství pěstují plodiny typické pro tuto oblast: pšenice, ječmen (krmný pro prasata), řepka, zmiňovaná řepa, hrách a prvním rokem zkusili oves. Z objemných krmiv je to vojtěška na senáž, která se míchá s těmi řepnými řízky a pár balíků sena z první seče pastviny. Ve slámě jsou soběstační.

Kusy a plány

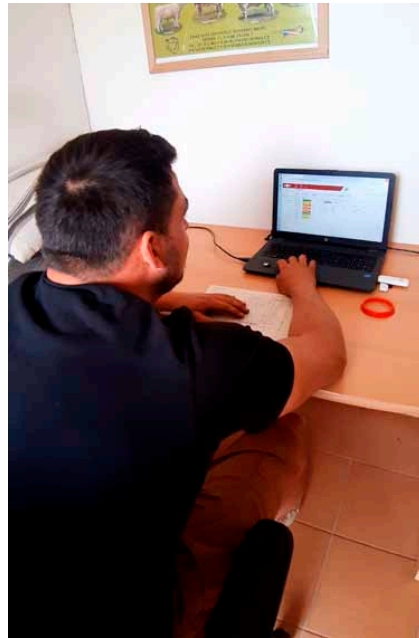
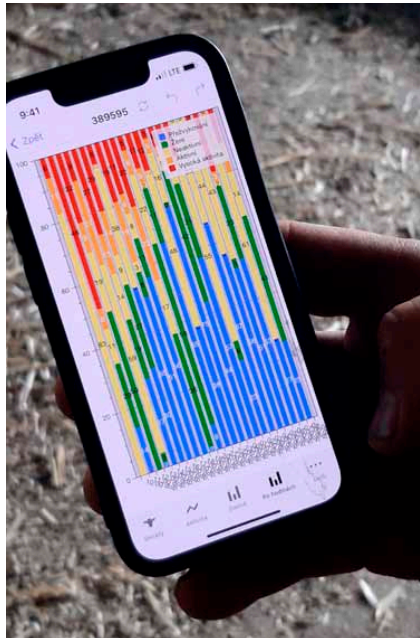
Aktuálně (k 11/2024) jsou na chovu v Bořeticích 4ks krav + 5ks jalovic BA, 4ks krav + 11ks jalovic PP,

1 kráva + 4ks jalovic BB. „Rád bych se v budoucnu dostal na 80 až 100 matek (po 40ks od BA a PA, 10ks BB), ale vše bude záležet na kapacitě stáji a možnostech farmy,“ je si vědom Čenda, který rád sleduje nové trendy v technologiích i výstavbě a zmíní se mi mezi řečí o stáji, kterou viděl před pár lety v Německu. Jednalo se o plochu 100 x 30m s bioplynovou stanicí. Stáj byla dimenzována pro 700 zvířat a vyspádovaná tak, že se nevyhrnuje celá, ale sešlapáváním se podestýlka s výkaly dostává do místa, odkud se o odstranění z prostoru postará vyhrnovací lopata. Ta bezúdržbovost Čendu nadchla, třeba nadchne i někoho z vás.

„Finalizace masa, vzhledem k tomu, co se děje na trhu s komoditami, bude dávat stále větší smysl. Je to ale i o odbytosti a kupní síle,“ přemítá Čenda nad tématem: „Do budoucna bych chtěl mít stejně „blondek“ jako parthenaise a nejméně bude bazadaise, které budu držet také proto, aby toto plemeno u nás nezanklo, aby se daly spočítat plemenné hodnoty a aby plemenná kniha nějak fungovala. Jednak se mi líbí a jednak to někomu dalo tolik práce, aby se sem to plemeno dovezlo, aby se sepsal šlechtitelský program, tak mi přijde škoda to neudržet. Také mu chci udělat lepší jméno. Netěší se oblibě jen ve Francii, ale přichází mu na chuť i Anglie a Jižní Amerika.“

Stáj určená pro masný skot zatím slouží jak pro odchov jalovic, tak odchov plemenných býčků i pro výkrm (foto: Pavla Vydrová)

Cow manager aneb nemusím hlídat krávy, které z nějakého důvodu vyžadují pozornost (foto: Pavla Vydrová)

Výběr vhodného plemene

„Na začátku jsem testoval, která plemena budou do našich podmínek nevhodnější. Od angusů jsem šel přes herefordy i masné simentály a došel k francouzským plemenům. I když má každé z uvedených plemen své kvality, je třeba si na začátku opravdu říci, co od chovu očekávám, jaké mám podmínky a kam chci směřovat a podle toho si „své“ plemeno vybrat. Do našich podmínek jsou prostě nevhodnější francouzská intenzivní plemena, s nízkým obsahem tuku v mase, u kterých nehrozí v takové míře extrémní ztučnění/lojovatění. Vzhledem k tomu, že u nás zvířata nemají tolik pohybu a mají zajištěnou „výživnou“ krmnou dávku, je třeba to brát v potaz.“

Nejen o ceně pozemků

Mladý chovatel má v plánu postupně kusy navyšovat tak, aby byl z výkrmu zajištěn kontinuální provoz bourárny a umožňovaly to ustajovací kapacity, které plánuje rozšiřovat. V budoucnu by měly být zvláště krávy s telaty, jalovice starší a mladší a ve druhé stáji býci. Stáje budou obestavěny malými výběhy a doufá i v rozšíření ploch: „Snažíme se nakupovat pozemky v okolí, obzvláště teď, když se naskytují možnosti koupit plochu v těsné blízkosti farmy. Je strategicky výhodné do toho jít,

ale zároveň velmi finančně zatěžující. Tak snad nám budou majitelé nakloněni. Máme štěstí na lidi kolem a dobré vztahy. Nikdy si na náš provoz nikdo nestěžoval - v areálu ani jeho okolí se nešíří žádný zápach, přestože chováme prasata, pro která je to velmi typické. Přidáváme do krmení osvědčený amalgamol vázající amoniak a tak je zápach cítit pouze když se manipuluje s kejdou,“ pochvaluje si Čenda.

Cow manager

„Všechny matky se inseminují. Máme pohromadě tři plemena a tak nízký počet kusů, že se býci v přirozené plemenitbě nevyplatí. I v tak malém množství jsem míval problém zachytit včas říji. Nemohu být u zvířat tak často a tak jsem pořídil tzv. Cow manager (www.cowmanager.com). Zjednodušeně řečeno, nemusím teď hlídat krávy, které z nějakého důvodu vyžadují pozornost. Onemocnění zjistím jeden až dva dny před tím, než se projeví klinické příznaky. Včas odhalím krávu v říji atd. Prostě tento systém sledování aktivity krav mi neskutečně usnadňuje práci,“ pochvaluje si chovatel nového pomocníka. Systém Cow manager funguje tak, že je propojený s wifi na stáji a data se přenáší jak do aplikace v telefonu tak do počítače v nedaleké kanceláři farmy. V telefonu člověk vše vidí, ale nemůže zadávat data, takže je potřeba

mít i počítač s přístupem k internetu. Systém hodně ulehčuje a nahrazuje práci zootechnika (vedení agendy inseminací, březosti, u mléčných farem do něho vstupují i data z dojírny atd.). „Takový AI zootechnik,“ usmívá se Čenda, i když připouští, že si vede i papírovou formu (kdyby cokoli): „Co vím, tak je tento systém využíván v 60ti zemích světa a Jižní Korea si ho osvojila jako národní program. Počítá se u něj s dosahem antény až 800m (tedy když anténa na ten čip „vidí“), ale 150m je garantovaných. Výhodou je, že i když není kráva zrovna v dosahu wifi, tak se změny ukládají na čip a ve chvíli, kdy se kráva přiblíží, tak se data uloží do aplikace i za několik dní zpětně. Čip má tedy vlastní externí paměť a baterii se zárukou 6 let. Když se čip vybije, pošlu ho do Holandska a firma mi pošle zpět nový. V porovnání s pedometry a obojky vyjde tento systém (čip) levněji, aktuálně kolem 700 Kč/ks,“ chválí další výhody Čenda a ukazuje mi v počítači data všech zvířat, která mají čipy nasazené - březosti, cykly, říje včetně těch tichých. V grafu je patrná každá změna v chování zvířete. Projeví se ošetření paznehtů, přehánění, různé další stresové situace a změny tělesné teploty - vše se podrobně zaznamenává a odhalí se tak závčas každý problém, který se někdy ve stádě šíří velmi skrytě. Díváme se v počítači na jednu matku a její údaje: křivka říje, inseminace,

datum od kdy je březí, jméno otce telete, že to byla první inseminace, kdy proběhla kontrola užitkovosti, změny chování, příjem krmiva, tělesná teplota, průměrná teplota celé skupiny atd. Modul „zdraví“ dostal Čenda na tři roky zdarma jako bonus, ale hlavním důvodem pořízení tohoto systému bylo hlídání říjí, tzn. modul „plodnost“. Veškeré aktualizace systému jsou zdarma, program je v češtině a nahlízet do systému může neomezený počet přístupů, takže třeba i inseminační technik, kdyby ho měl. Prostě paráda. Končíme reklamní okénko 😊.

Rodina + 1

„Na hospodářství pracuji já, táta, teta a máme jednoho zaměstnance. Je to náročné, zejména když někdo z nás vypadne. Tím, že máme živočišnou výrobu, pole (250 ha), sad (3,5 ha), 1,5 ha TTP a tak opravdu jedeme bez zastávky celoročně. Někde skončíš a běžíš jinam. V letošním roce začaly práce na polích obzvláště velmi brzy. Už v polovině února všichni kolem bláznili, protože byla mírná zima a teplý únor. Jako většinu sadařů i nás zasáhl jarní mráz a způsobil takové výnosové i jakostní poškození, že jsme po důkladném zvážení hrušky letos ani nečesali,“ povzddechl

Když se povede rok, je to radost (odřůda Konference) – letos se ale hrušky nečesaly (foto: archiv rodiny)

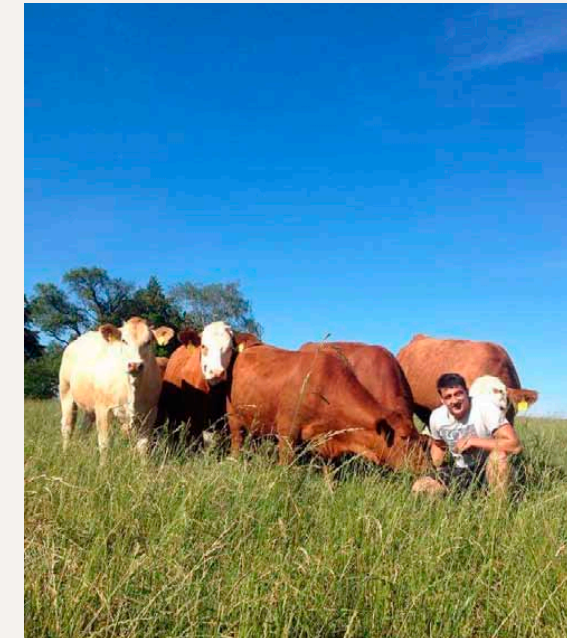
si nad realitou Čenda a obeznámil mě s náročností údržby sadů vč. ručního prostřihávání. Techniku si také Horáčkovi opravují sami, časově je náročná i údržba areálu a přilehlých ploch. Uvědomují si, že až se otevře provoz porážky s bourárnou, bude třeba přijmout dalšího pracovníka. V letošním roce bylo také v plánu založit 6 ha pastvin v bezprostřední blízkosti areálu s tím, že pro vodu si budou zvířata chodit do chléva, aby se neučila vracet do stáje.

Čendova radost i starost

Přecházíme z areálu na pastvinu v krásném zarostlém údolí. Jediná pastvina, kterou aktuálně Čenda na celém hospodářství má. Kolem 1,2 ha a na ní 23 krav. Hledáme stádečko, které nalezneme na druhém konci, jak odpočívá ve stínu stromů. Kolem ručně svařovaného příkrmíště s napaředlem, které Čenda plánuje přebudovat čistě na napajedlo osazením dalších tisícilitrových nádrží na vodu: „Mám nakoupená příkrmíště „koruny“ a tak tohle původní osadím nádržemi a bude z toho čistě napajedlo. Snažím se hodně věci dělat svépomocí a snížit tak náklady na minimum. Raději investuji do genetiky. Doufám, že se povedou telata - o býky mi ani tak nejde, to je příjemný genetický odpad, ale těším se na jalovičky. Dávky (sexované, embrya) vybírám tak, aby se mi rodily co nejkvalitnější potenciální matky. S pořízením stáda přišly také nezbytné investice do strojů, které jsme před tím nepotřebovali – lis a krmný vůz,“ vyjmenovává Čenda: „Táta dobytek nikdy nechoval. Já jsem si to vymyslel, tak si to tady také musím obhájit a odpracovat. Vždycky jsem ale tihnul k živočišné výrobě, proto jsem šel na zemědělkou do Poděbrad, protože tam mají školní statek s živočišnou výrobou.“

Inspektorské období

„Vzpomínám rád na své inspektorské období u Svazu. Na tu příležitost a obrovskou zkušenost. Jen pracovně to bylo neudržitelné. Ráno ke zvířatům, pak jet vážít na chovy, znovu na hospodářství a po večerech, když už jsem byl úpl-

Mladý nadšený chovatel Čenda Horáček se svými svěřenkyňami (foto: archiv rodiny)

ně vyřízený, fukat data do počítače. Pak to došlo tak daleko, že na mě byli naštvaní všichni na všech frontách, protože jsem nic nestíhal. Musel jsem si přiznat, že to takhle nejde odejít. Mám pocit, že jsem si ze Svazu daleko víc odnesl, než přinesl. Spoustu zkušeností a různých pohledů na hospodaření. Člověk se v tom množství informací ale nemusel ztratit, mohl si z toho vyzobit to, co bylo přínosné jemu do jeho podmínek a to jsem také udělal. Viděl jsem co kde a jak funguje - nebo taky nefunguje. A s tím pracuji do teď. Jsem rád, že jsem řádný člen.“

Další plemeno/a?

„První chovatel japonského plemene wagyu u nás, pan Ing. Josef Müller, předseda Klubu chovatelů plemene wagyu, mě láká na plemeno rubia gallega („evropské wagyu“, o kterém před rokem vyšel článek ve Zpravodaji - 4/2023). Bavi mě experimentovat a zkusit nové věci, ale tato obě plemena se potřebují extenzivně pást, což je u nás problém. Gallega má ale podobné znaky jako blond, tak možná jedno embryo na zkoušku,“ potutelně se usmívá Čenda nad svým plánem s tím, že to jsou jen okrajové záležitosti pro radost a hlavní bude vždy intenzita v podobě blondů a parthenaise.

Vlevo jalovička parthenaise po Garfildovi (ZPA 073)
(foto: Pavla Vydrová)

Jalovička parthenaise po Funambule
(foto: Pavla Vydrová)

Kráva vlevo blonde d'Aquitaine po Gaelic (ZBQ 118)
a vpravo bazadaise po Froufrou (ZBS 004)
(foto: Pavla Vydrová)

Vpředu jalovička PP po Funambule a vpravo
kráva BA po Gaelic (ZBQ 118) (foto: Pavla Vydrová)

Bez těžkých porodů

„Za poslední roky si nepamatují, že bych řešil u Francouzů problém u porodu, ale samozřejmě si je hlídám. Při očekávání jezdím do stáje i několikrát za den, takže by se mi také hodil nějaký systém – senzor, např. MooCall nebo něco podobného. U plemen, která chovám, se rodí poměrně malá telata s jemnou kostrou a to k dobrému porodu přispívá,“ pochvaluje si Čenda.

Inseminační býci

„Inseminační dávky nakupují každoročně přes firmu Bursia Praha. Většinou si vyberu jednoho až dva býky na plemeno. Hlídám si francouzské soutěže a zaujme-li mě nějaké zvíře (kráva, jalovice), tak si dohledám původ (otce) a zajímám se o to, jsou-li u nás dávky k dispozici. Například jsem se takto rozhodl pro genetiku MELLE (ZPA 127). U parthenaiské jalovičky, která vloni získala titul národní vítěz ve své kategorii na národní výstavě v Brně (FREYA FB ET), letos očekávám potomka právě po tomto

býkovi. Český trh je z pohledu možnosti nákupu francouzské genetiky omezený, tak se aktuálně rozhlížím i v zahraničí,“ přiznává mi Čenda a vzpomíná na spolupráci s panem Karlem Šebou, který byl velkým odborníkem (nejen) na chov blondů a v začátcích Čendovi hodně pomohl: „První dávky BA jsem vybíral pod jeho dohledem a jsem vděčný za to, že jsem měl tu možnost s ním tyhle chovatelské a zejména šlechtitelské věci ještě probrat.“ Jedním z prvních býků, působících na chovu mladého chovatele, byl Gaelic (ZBQ 118) vybraný právě pod dohledem pana Šeby. Není to tak dlouho, kdy se jeho dcery – krásně narostlé rámcové krávy – umístily na prvních příčkách francouzské výstavy (SIMAGENA): „Býk je opravdu kolos, jako když ho člověk vytáhne z výkrmu, jsou po něm krásná zvířata,“ uznale říká Čenda: „Auriva nabízí inseminační dávky jeho dvou synů (Lego a Nibiru P). Nibiru je heterozygot pro bezrohost, ale já si nejsem jistý, že se do ní chci úplně pouštět. I když vím, že jsou chovatelé, kteří touto cestou ve spolupráci s Německou stranou jdou.

Mám tady jednoho bezrohého od ISB Genetic, ale upřímně, nemám problém s odrohováním telat. Když se to udělá závčas, tak to telati nevdá a nemusím riskovat, že to ze začátku bude vypadat jako u jiných francouzských plemen, která si bezrohosti už prošla. Chybělo maso. Nechci jít úplně cestou pokus/omyl, to si při tak malém počtu zvířat nemohou dovolit. Nakonec jsem zjistil, že býka se stejným původem nabízí firma Natural a tak jsem pořídil dávky přes ně. Holanďani mají docela pěkný BA program, tak uvidíme do budoucna, jestli bude třeba cesta přes CRV, ale zatím cílím na Francii.“

„U parthenaise je situace aktuálně také taková, že když se doveze nový býk, tak ho mají všichni. Odhaduji, že z loňských býčků, kteří prošli odchovem, bude 80% po Legendovi (ZPA 111). Příští rok to bude samý Onapamieu (ZPA 205) a Pasteur (ZPA 167). Variabilita by měla být podle mě větší, populaci by to prospělo. No a stejně to je logicky i u bazadaise. Byl tu jen Cesar (ZBS 016) a teď byl dovezen Orage (ZBS 024) a Nino (ZBS 033), který má ale

Bývalá inspektorka Svazu, Ing. Petra Pokorná,
při výběrech býčků v odchovu u chovatele
(foto: archiv rodiny)

v pozici otce opět Cesara, takže je jen pro ty, kteří mají jinou genetiku. Z pojedských farem mám ještě v záloze dávky „přívodních“ býčků Talona (ZBS 007) a Babacoola (ZBS 018), naštěstí oba na mé matky nepřibuzné. Nová krev ale chybí. To je z mého pohledu takový začarovaný kruh. Já bych to ocenil, mít možnost většího výběru a myslím, že nejen já. Na dvou býcích není možné postavit celou populaci. Nechci, aby to vyznělo, že si veřejně stěžuji, ale je to otázka k diskusi, jestli jsme schopní - třeba v rámci klubů - toto řešit nějak systematicky,“ zamýšlí se Čenda Horáček nad situací: „Jinak jsem moc rád, že kluby (ve kterých jsem aktivní) fungují a podmínky pro naskladnění býčků do odchovu se spíše zpřisňují. Genetický pokrok je potřeba, je třeba dodržovat nastavená pravidla a nepovolovat. Nechápu potřebu některých chovatelů protlačit za každou cenu všechny býky jako plemenné, když ta práce s přípravou není finančně vůbec vykompenzovaná cenou. Při realizaci přes maso člověk dnes už dosáhne na stejnou cenovou úroveň a „bez práce“ navíc. Mám problém i s tím, že by se býci

neměli při základním výběru vodit. Za sebe si dovedu představit, že nemusí mít kroužek, protože vodím na ohlávce, ale z chovu mi neodejde do plemnitby býk, který by nebyl navožený a v pohodě do té míry, že s ním bez obav mohu být v jednom kotci. Šlechtění je o brakaci, vždycky bylo a být by mělo, pokud chceme kvalitu v chovech udržet. Není možné si pravidla upravovat každý rok podle toho, jak se nám zrovna ten daný ročník povedl nebo nepovedl. A také je důležité nedívat se jen do svého chovu, ale na plemeno jako celek. To samé je „haló“ kolem končetin. Přeci funkčnost je základ. Česká kontrola užitkovosti je hodně podrobná, náročná, ale má to smysl, když se podáváte, jak se dostává naše genetika do zahraničí. To je nejlepší vizitka, to je to, co je vidět, ale cestou neustálých výjimek uděláme krok zpět,“ míní Čenda a vyjadřuje tím svůj názor na šlechtění: „Chystám se porozumět francouzským plemenným hodnotám, rád bych se orientoval v jejich selekčním programu a indexech, bylo by fajn nějaké školení na tuto problematiku,“ uzavřel přáním chovatel.

Produkce plemenných býčků

„S jádrem a příkrmováním musím být opatrný, protože zvířata nemají takový pohyb jako na farmách s dostatečnou plochou TTP. Musím si vybrat. Buď bude býk intenzivně vykrmený („jedlý“), ale nevhodný do plemnitby a nebo naopak - za cenu, že bude mít v lineárním hodnocení menší počet bodů - bude funkční a ve stádě pak odvede takovou práci, která se od něj očekává a neodejde na končetiny,“ vysvětluje mi Čenda svůj postoj a vyjmenovává býky, kteří opustili hospodářství se státním registrem a přídomkem „z Bořetic“ nebo nově „FB“.

EMINEM z Bořetic R (PSI 733) – masný simentál (působí na chovu mimo KUMP) po CLONAGH DIRECT DEBIT R (ZMS 447)

HAPPY z Bořetic (ZPA 176) – parthenaise (působí na chovu mimo KUMP) po Legend (ZPA 111)

IDOL FB ET (ZPA 223) – parthenaise (působí na chovu mimo KUMP) po Obama (ZPA 142)

ICE FB ET (ZPA 224) – parthenaise (působí na Farma Limousine s.r.o.) po Legend (ZPA 111)

Národní vítězka a šampionka plemene parthenaise na NVHZ v Brně 2021 jalovice Flóra z Bořetic po GARFIELD (ZPA 073) (foto: Karel Melger)

rozšířit i o výrobu, ale zatím to bude čistě porážka s bourárnou. Hodně si Horáčkovi slibují (z pohledu odbytu masa) od blízkosti Prahy a větších měst v jejích okolí. „Skvělý je třeba koncept pana Havlíka – chovatele aberdeen angus – u Sobotky. Má hlavu a patu. Jezdím na Havlíkův Dvůr (nejen) na burgeru velmi rád,“ chválí Čenda uznale, ale zase tak vysoko v myšlenkách nemíří, stojí nohama na zemi a uvidí, co budoucnost přinese. Přemýšlí ale nejen nad finalizací masa, ale také hrušek formou sušení, kompotování, apod. Ale to je delší hudba budoucnosti, další investice, další pracovní zátěž. Ve snech a přáních nic není nemožné, ale mladý nadšený chovatel, Čenda Horáček, má také dvě

Výstavní úspěchy

„Mám rád výstavy, nejen pro tu možnost soutěžit, ale i se potkávat s chovateli a mít čas diskutovat, vidět jakou genetiku používají ostatní a vidět ji v předvadišti. Mít to srovnání, to je hodně důležité. Doufám, že chovatelé PA, po negativní zkušenosti z loňské výstavy ve vztahu k respiračnímu onemocnění, které v Brně na národní výstavě propuklo, na výstavy nezapomenou a v dubnu 2025 se o pohár šampiona „popere“ ve slušném počtu, to bych si moc přál,“ vyslovuje Čenda přání nahlas.

NVHZ 2021 – národní vítězka a šampionka plemene parthenaise **Flóra z Bořetic** (kat. jalovic 25 – 36 měsíců, kat. č. 184) po GARFIELD (ZPA 073)

NVHZ 2023 – FREYA FB ET národní vítězka parthenaise (kat. jalovic 19 – 24 měsíců, kat. č. 218)

Blízká i vzdálená budoucnost

„Teď je nejdůležitější dokončit projekt porážky a bourárny v rámci PRV, na který máme stavební povolení, prošel, máme podepsanou dohodu a příslibených 40%, takže do roka a do dne musí stát,“ těší se na provoz Čenda s tím, že v okolí žádná bourárna není, takže věří v dobrý odbyt vepřového i hovězího. Modul je koncipovaný tak, že se dá případně v budoucnu

Národní vítězka parthenaise NVHZ v Brně 2023 (kat. jalovic 19 – 24 měsíců) (foto: Karel Melger)

Bořetická síň slávy (foto: Pavla Vydrová)

Čeněk Horáček s dcerou Beatkou a ženou Kátou (foto: Pavla Vydrová)

krásné holky, ženu a malou dcerku Beatku a i těm je potřeba se věnovat. Sám si sype popel na hlavu, že cítí, že z tohoto pohledu není ideální otec ani partner, že by jim měl věnovat více času. Všechny slunečné dny tráví místo výletování na hospodářství a to by rád změnil. Proto se také snaží ulehčit si práci a využívat moderní systé-

my a techniku tak, aby mu zbýval čas na jeho nejmilejší. Tak mu držme palce, aby jeho energie, entuziasmus a chuť k práci i k životu dokázal rovnoměrně rozložit tak, aby to bylo přínosem chovu, rodině i jemu samému. **Good Luck, Čendo.**

Pavla Vydrová

Informace uvedené v této reportáži nejsou oficiálními postoji ČSCHMS. Text reportáže vychází z osobních názorů chovatelů, jejímu zveřejnění vždy předchází autorizace ze strany chovatele. ČSCHMS tyto informace bez cenzury publikuje, ačkoliv se vždy nemusí s uvedenými názory a postupy odborně ztotožňovat.

Bořetice

Jsou místní částí městysu Červené Pečky a leží ve Středočeském kraji v okrese Kolín. Ves se rozprostírá podél Vysockého potoka ústícího do návesního rybníka. Severně od vesnice, nad jižním okrajem Ratboře se dochovaly nevelké pozůstatky bořetického hradiště z doby halštatské. U jihozápadního cípu rybníka stojí kaple zasvěcená svatému Janu Nepomuckému a vedle ní roste památná 250 let stará lípa velkolistá s obvodem kmene kolem 450 centimetrů. Na území obce Červené Pečky je několik zajímavých kulturních památek včetně dvoukřídlého barokního s pivovarem. V osadě Hranice poblíž obce Bohouňovice se nachází kamenný viadukt

z roku 1900, který se klene přes údolí říčky Polepky. Z místních osobností můžeme zmínit Rudolfa Bergmana (1876–1940), českoslo-

venského politika agrární strany a poslance a senátora Národního shromáždění za Československou národní demokracii.

Prevence je klíčem k úspěchu a budoucí prosperitě

MVDr. Leona Pekáriková
MSD Animal Health

V mnoha chovech masného skotu pomalu začíná období telení, které je nejen nejdůležitější částí chovné sezóny, ale také nejdůležitějším obdobím života zvířete z hlediska budoucího zdraví a prosperity. S narozením telat přichází nejen radost z příchodu nového života, ale také onemocnění, která ohrožují zdraví a budoucí produkci stáda. V nejhorším případě se chovy mohou potýkat s vlnami úhynů telat, zejména z důvodu průjmového nebo respiračního onemocnění.

V průběhu posledních dvou let jsme se v článkách zabývali nejčastějšími onemocněními z různých úhlů pohledu, věnovali se diagnostice, léčbě a diskutovali jsme o prevenci na mnoha úrovních, a to včetně zavedení protokolů preventivní vakcinace.

Při schůzkách s chovateli a veterinárními lékaři se každodenně setkáváme s mnohými z vás, kteří jste se ještě stále nerozhodli, zda a jak chránit stáda proti tomu či onomu patogenu, ačkoliv již máte potvrzenou jejich přítomnost v chovu a víte, že jimi vyvolaná onemocnění způsobují farmě nezanedbatelné ztráty.

Cílem dnešní publikace je shrnout fakta, proč se zaměřit na prevenci, jako na jednu z nejdůležitějších priorit. Věřte, že správná investice do prevence a vakcinace se vám mnohonásobně vrátí.

Zkuste si prosím také sami odpovědět na otázky, které jsou součástí článku. Mohou vám pomoci se správně rozhodnout, jakou cestou směřovat vaši farmu do úspěšné budoucnosti.

(foto: Databáze firmy MSD Animal Health)

Proč jsou prevence a vakcinace klíčové?

1. Zabezpečují lepší zdraví a pohodu zvířat:

Zdravá zvířata lépe rostou a dosahují lepších produkčních i reprodukčních parametrů. Jsou dříve připravena k zařazení do reprodukce, k prodeji či k porážce, což je jedním z hlavních cílů chovatelů.

Zdravá zvířata nemusí čelit bolestí, zvýšené tělesné teplotě a dalším zdravotním komplikacím. Nemají zdevastovanou střevní sliznici, nefunkční tkáň plic a nejsou vystavena působení nebezpečných toxinů produkovaných například klostridii. Nevyžadují období dlouhé rekonvalescence po prodělané nemoci. Mají chuť k jídlu a užívají si pohybu i odpočinku, ať už ve stáji či na pastvě.

2. Snižují spotřebu antibiotik a dalších léčiv:

Všichni víme, že nemocná zvířata, aby se vypořádala s nemocí, potřebují antibiotika a další léčiva (rehydratační roztoky, vitamíny, nesteroidní antiflogistika atd.), což navyšuje náklady farmy. Často se ptáte, kde vzít finance na vakcinaci, tak tady je jeden z velmi dobrých zdrojů. Jsou to peníze, které ušetříte za zbytečnou léčbu. Není lepší dát například 300 korun za vakcinaci než 1 500 korun za léčbu jednoho zvířete? A podívejme se na další jednoduchou matematiku. Za 1 500 korun, jež ušetříte za léčbu nemocného kusu, ochráníte v tomto případě 5 telat. A co když vám tele díky vakcinaci a kvalitní prevenci neuhyne, prodáte ho jako zástavový skot nebo na jatka a nepřijedete o zisk? Zrovna toto tele vám může poskytnout dostatek financí na ochranu stáda.

Dalším důvodem, proč vakcinovat, je neustálý tlak přicházející nejen ze statutárních orgánů Evropské unie, ale také ze strany spotřebitelů a producentů, jež kladou důraz na produkci zdravějších potravin. A není to jen o Evropské unii, českých zákonech a dalších nařízeních. Připravovali byste pokrmy ze surovin pocházejících od zvířat nadměrně léčených antibiotiky pro své děti, rodinu a blízké? Ne! Tak proč nebyť stejně vstřícný a ohleduplný také k ostatním lidem?

Je to jednoduché, stačí nemocem předcházet a antibiotickou léčbu tak minimalizovat.

Pokud bychom se bavili o negativním dopadu zkrmování antibiotik a jiných léčiv na růst zvířat, o antibiotických rezistencích, které stále více trápí moderní společnost a o dalších aspektech souvisejících s používáním antibiotik v chovech potravinových zvířat, potřebovali bychom daleko více prostoru a času. Proto se budeme nyní věnovat dalším důležitým bodům.

3. Zvyšují odolnost jedinců vůči vzniku onemocnění:

Vakcinace stimuluje imunitní systém zvířat. Vakcinovaná zvířata dokážou lépe čelit infekcím, ale také dalším stresovým faktorům, jako je například stres v období transportu, vytváření skupin či při změnách počasí. Je prokázáno, že telata která prodělala průjmová onemocnění, jsou až 17x více vnímavá k respiračním onemocněním.¹ Není lépe předcházet průjmům, nedovolit, aby bylo poškozeno střevo a tak také snížit pravděpodobnost onemocnění plic?

4. Snižují riziko šíření infekcí v rámci daného chovu:

Důslednou prevencí a vakcinací se snižuje míra infekčního tlaku

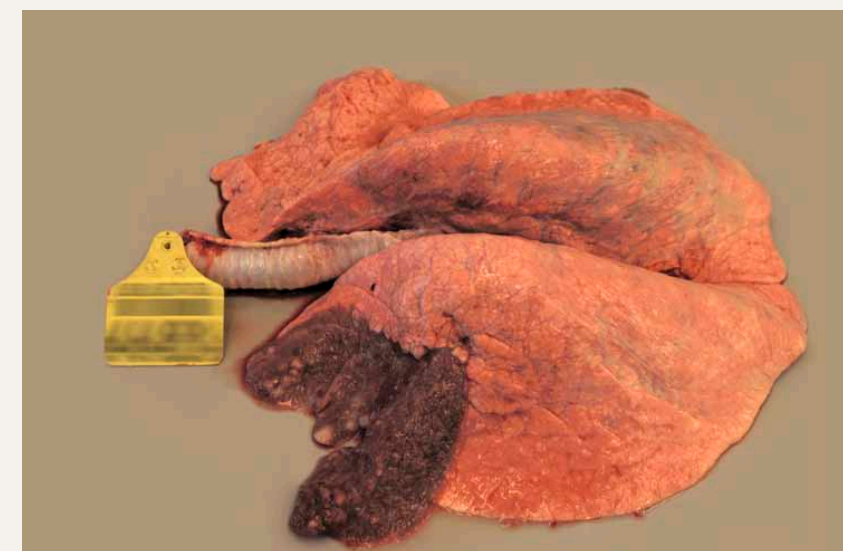
ve stádě a tím se rovněž významně redukuje pravděpodobnost nakažení. Proto jsou lépe chráněna před šířením onemocnění nejen jednotlivá zvířata, ale i celé stádo.

Při rozhodování zda vakcinovat nebo nevakcinovat je nutné vzít v úvahu i další fakta. Některá onemocnění se šíří velmi rychle. I jedno nemocné tele dokáže nakazit mnoho dalších jedinců ve skupině či ve stáji. Čím méně nemocných telat v chovu je, čím mírnější jsou klinické příznaky onemocnění a čím menší množství virů či bakterií je vylučováno postiženým zvířetem, tím mírnější dopad na celý chov bude infekce mít.

5. Chrání stádo před zavlečením patogenů z jiných chovů:

Riziko nákazy zde existuje vždy. I když má farma uzavřený obrat stáda a zvířata jsou prodávána jako zástav anebo přímo na jatka, stále na farmu přijíždějí auta či osoby (dodavatelé krmiv, vozidla dopravující zvířata na jatka anebo do kafilérie, dodavatelé služeb atd.), jež mohou nechtěně pomoci v šíření onemocnění. Je spíše výjimkou než pravidlem, že by se návštěvy při příchodu na farmu převlékaly, přezouvaly, umývaly a dezinfikovaly si ruce. Dezinfekční brody, jimiž musí projet vozidla při vstupu na farmu, kafilerní boxy na hranici pozemku farmy, či vrátného evidujícího vstup lidí a vozidel do podniku v chovech masného skotu také často nevidíme. A to je jen zlomek toho, co by mělo být standardní součástí systému biosekurity.

Můžete namítnout, že respirační nebo průjmové onemocnění je v každém chovu. Ale co třeba BVD (bovinní virová diareja)? Slyšeli jste někdy, jaká situace nastala v BVD prostém chovu po zavlečení infekce? Vysoká embryonální mortalita, jež může být pro chovatele masného skotu devastující, aborty, rození málo životaschopných telat, telat bez srsti na končetinách a krku, rození PI zvířat - virunosičů, jež budou chrlit celý život obrovské množství viru na ostatní zvířata, představují jen část problému, se kterým byste se,

Poškozené plice s viditelnou nefunkční tkání
(foto: Databáze firmy MSD Animal Health)

bez dobrého systému prevence a biosekurity, jako chovatelé museli poprat. Bovinní virová diarea je velice specifické onemocnění. V případě, že nakupujete zvířata, je vždy na zvážení i vakcinace proti tomuto onemocnění. Minimálně se doporučuje pravidelný screening vybrané skupiny zvířat na stanovení výskytu protilátek, aby stále existovala jistota, že nedošlo k zavlečení viru na farmu. Pokud máte uzavřený chov, dbáte na biosekuritu a prevenci a máte BVD prostý chov, je vakcinace na zvážení. Musíte počítat s tím, že vakcinovaná zvířata budou mít v krvi BVD protilátky, což by mohlo zkomplikovat získání oficiálního statusu BVD prostého chovu.

Některé viry mohou dlouho přežívat například na gumových holičkách a předmětech běžně používaných v chovu.² Pamatujete si, jak jsme si povídali o bovinním koronaviru?³ Ten dokáže přežít na těchto předmětech 24 hodin. Jak velká je tedy pravděpodobnost, že by mohl být na farmu zavlečen odjinud?

A nezapomeňme na zvířata na pastvě. Jak daleko je nejbližší pastvina vašeho souseda? Víte, jaké nemoci se vyskytují v jeho chovu? Nepoužíváte v rámci přátelského vztahu stejnou techniku, popř. personál? Nemohou exkrementy jeho zvířat zatékat také na plochu, kde pasete své stádo, či do vodního zdroje? Může se stát, že jeho zvířata utečou z ohrady a přijdou se nakrmit do vaší stáje? To všechno jsou otázky, na které je dobré znát odpověď a být připraven na každou situaci. Výběrem správné vakcíny můžete společně předejít vzniku onemocnění ve vašich chovech.

Také nakoupení neproověření býci zařazení do plemenitby představují reálné riziko pro celý chov. Naštěstí v tomto ohledu jsme už o krok napřed před některými zeměmi Evropy.

Občas se setkávám s tím, že chovatelé se mnou sdílejí radostnou zprávu, že se jim podaří do chovu koupit krásná zvířata za dobrou cenu od někoho, kdo ruší chov atd. Zvířata mohou být exteriérově na vysoké úrovni a na první

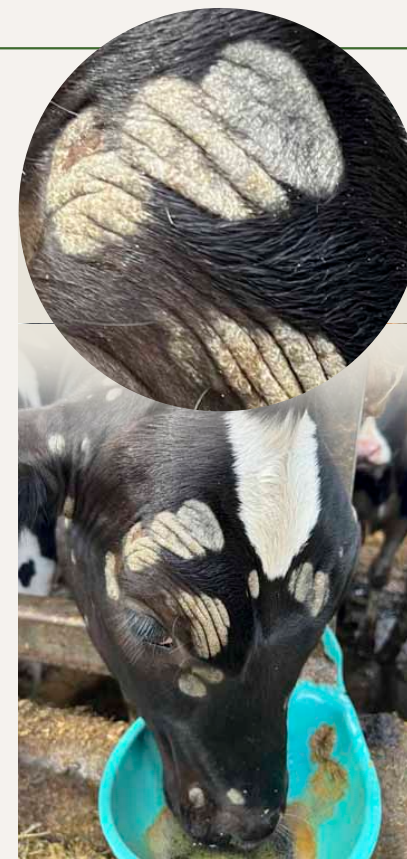
Správně umístěný kafilerní box na hranici farmy, jež nevyžaduje vjezd vozidla kafilérie na pozemek farmy (dva vstupy – jeden vnější pro přístup zaměstnanců obsluhujících kafilerní vůz, druhý vnitřní pro možnost uložení uhynulého zvířete pracovníky farmy) (foto: Leona Pekáriková, MSD Animal Health)

Eroze v ústní dutině způsobené virem BVD (perakutní forma onemocnění) (foto: Databáze firmy MSD Animal Health)

pohled zdravá, ale patogeny nevidíte. Možná že mají onemocnění, na která si ve své domovině vytvořila velmi dobrou imunitu, ale ve vašem chovu se onemocnění nikdy nevyskytlo. Co když se zrovna v chovu prodávajícího občas vyskytuje plísňové onemocnění nazývané trichofytóza, kterou tam velmi dobře zvládají preventivní vakcinací, ale u vás se toto onemocnění nikdy neobjevilo a vaše zvířata nikdy nebyla proti trichofytóze vakcinovaná?

Výsledkem může být vzplanutí trichofytózy na vaší farmě, a to během několika dní až týdnů. Nejen, že se začnou objevovat zvířata s rozsáhlými kožními lézemi (viz fotografie), ale také bude ohrožen personál farmy, protože toto onemocnění je přenosné na lidi. Nejlepším doporučením je nenakupovat zvířata, uzavřít obrat stáda a produkovat vlastní vysoce kvalitní plemenný materiál za použití komplexní prevence a na míru šité vakcinace.

Kožní léze způsobené plísní Trichophyton verrucosum (trichofytóza) u vnímavého telete (mléčný chov) (foto: Leona Pekáriková, MSD Animal Health)

Další věc, která představuje riziko a o níž se mluví jen zřídka, je situace, kdy zaměstnáváte člověka, který chová skot na svém vlastním hospodářství. I jedna či dvě krávy mohou být zdrojem infekce. V takovém případě raději nabídněte svému zaměstnanci preventivní program vakcinace jeho zvířat jako pracovní bonus, abyste měli jistotu, že neohrozíte svůj dobytek anebo najdete jinou kompenzaci, aby svůj domácí chov mohl zrušit.

Rovněž divoká zvířata, jež bývají v kontaktu s pastvinami, mohou být zdrojem infekce. Jako příklad uvedu pouhým okem neviditelného parazita – kryptosporidii (Cryptosporidium parvum), jež patří k nejčastěji diagnostikovaným kryptosporidiiám u jelení zvěře. Jaká je pravděpodobnost, že se tato divoká zvířata dostanou na vaši pastvinu? Naštěstí díky neustálému vývoji v oblasti vývoje veterinárních léčiv a vakcín, je možné nově vakcinovat stáda i proti tomuto, u skotu se nejčastěji vyskytujícímu původci neonatálních průjmů.

Každé onemocnění si vyžaduje čas a práci veterinárního lékaře a personálu farmy (foto: Databáze firmy MSD Animal Health)

6. Šetří lidskou práci:

Léčba nemocného masného telete je spojená s manipulací se zvířaty v potenciálně nebezpečném prostředí. Často je nutné podávat nemocným jedincům léčiva 3-7 dní, to znamená 3-7× zvíře na chvíli oddělit od stáda/matky, zafixovat, připravit léky a aplikovat je. Jak dlouho tento proces trvá ve vašem chovu? Kolik lidí potřebujete, abyste zvládli manipulaci se zvířaty? Jak situace vypadá, když se onemocnění vyskytne u více kusů najednou? Jak moc riskujete své zdraví a život, když se snažíte oddělit tele od skupiny matek s telaty chránící své potomky? A dovolí vám vůbec systém vašeho chovu ošetřovat tele 3-7 dní?

Podívejme se, jak jsme na tom s preventivní vakcinací. Například pro ochranu telete před průjmovým onemocněním vyvolaným zárodky Escherichia coli, rotaviry nebo koronaviry stačí jen jedna dávka vakcíny podaná matce v období 12-3 týdnů před porodem, takže můžete navakcinovat velkou skupinu matek v jeden den, například při přesunu z pastvy do zimoviště. Pokud tele vypije včas dostatečné množství kvalitního mleziva od své matky, má velkou šanci, že se u něho nevyskytnou ani mírné příznaky průjmu. Není tato cesta daleko jednodušší, než několik dní tele léčit a pak se dívat, jak dlouhodobě zaostává za stádem?

7. Přináší lidem pohodu a větší volnost:

Nikdo z normálních lidí se nedívá rád, když zvířata trpí. Péče o zdravý chov majitele i zaměstnance farmy naplňuje radostí a nezděka je motivuje k dosažení lepších výsledků. Většina veterinárních lékařů upřednostňuje následovat komplexní protokoly prevence před léčbou nemocných telat a zápasem o jejich život. Zdravý chov umožňuje i lepší plánování pracovních aktivit. Takže všichni zúčastnění získají větší pocit volnosti a čas na věci, na kterých v životě nejvíc záleží.

8. Zvyšuje úspěch prodeje a udržení dobrých obchodních vztahů s odběrateli:

Podívejme se na tento bod z jiného úhlu pohledu. Mnozí z nás urazí raději větší vzdálenost do obchodu, kde ví, že dostanou kvalitní zboží, které nebudou muset po měsíci reklamovat, ochotně jim poradí vstřícný prodávající a kde mají záruku, že cokoliv bude potřebné dodatečně vyřešit, bude zdárně vyřešeno. A i přesto, že zaplatíme více, odcházíme z obchodu spokojeni.

Tak funguje i obchod se zvířaty. Kupující se bude raději vracet do chovů, kde ví, že nakoupí

silná a zdravá zvířata, která mu neuhynou týden po nákupu anebo nezkomplikují jeho záměry jiným způsobem. Při prodeji na jatka budou také upřednostňovány zdravé a dobře osvalené kusy. A prodávající bude mít jistotu, že spokojený odběratel u něho nakoupí znovu.

Při pohledu na změny v Evropě vidíme, že mnohé země eradikují svá území od onemocnění jako jsou IBR, BVD, severské státy dokonce od koronavirů a jiných onemocnění. Brzy může dojít například k situaci, že v případě positivity vašeho chovu na BVD virus, se výrazně sníží šance prodat zástavový skot do zahraničí. Přitom ozdravit chov od BVD není složité a ani finančně náročné.

Otázkou času také je, kdy přijde doba, kdy bude kupující vyžadovat komplexní zdravotní certifikáty jednotlivých zvířat evidující použití antibiotik z důvodu léčení nemocí. Může také požadovat údaje o tom, jaká další opatření byla prováděna u daného jednotlivce v souvislosti s udržením dobrého zdraví a welfare.

Buďte o krok napřed před ostatním a už nyní připraveni na možné změny.

Co říci závěrem?

Preventivní péče a vakcinace mají jednoznačně pozitivní dopad nejen na zdraví zvířat, ale také na ekonomiku farmy. Každý chovatel skotu dobře ví, že zdravá telata jsou budoucností stáda. Přesto nedosahuje provakcinovanost našich stád masného skotu úroveň, jakou by si tato zvířata zasloužila. Pokud stále váháte, zda zvířata chránit nebo léčit, tak věřím, že jste v článku našli pár důvodů, proč věci posouvat dopředu a zaměřit se na co nejlepší ochranu vaší farmy. Myslete na to, že pokud srovnáváme léčbu a prevenci, srovnáváme nesrovnatelné, a to zdravé vysokoprodukční

zvíře se zvířetem po prodělané nemoci dlouhodobě „pokulhávajícím“ za ostatními členy stáda, jež nikdy nedokáže dosáhnout svého genetického potenciálu.

MSD Animal Health dlouhodobě spolupracuje s veterinárními lékaři a chovateli v oblasti zdraví skotu. Rádi vám pomůžeme najít nejlepší cestu pro zlepšení zdraví vašich zvířat.

V případě zájmu o konzultaci se můžete obrátit na zástupce naší firmy, či zjistit více informací na webových stránkách www.msd-farmarske-forum.cz.

Použitá literatura:

1. A Practical Guide to Diagnosis, Bovine Neonatal Diarrhea, p.10, MSD Animal Health.
2. Oma VS, Klem T, Trávén M, Alenius S, Gjerset B, Myrnel M, Stokstad M: Temporary carriage of bovine coronavirus and bovine respiratory syncytial virus by fomites and human nasal mucosa after exposure to infected calves. BMC Vet. Res. 2018 Jan
3. Pekárikova L: Dopřejte telatům ten nejlepší start! Pozor a bovinní koronavirus. Zpravodaj Českého svazu chovatelů masného skotu, Ročník XXX, prosinec 2023, číslo 4, str. 46

2024, Veeva number: CZ-BOV-241100001

Finanční sbírka na povodně vynesla více než 835 tisíc

Kamil Malát

Český svaz chovatelů masného skotu

Finanční sbírka na pomoc chovatelům zasaženým zářijovými ničivými povodněmi, kterou vyhlásil Český svaz chovatelů masného skotu (ČSCHMS) v polovině září, vynesla neuvěřitelných 835.093 Kč.

Výtěžek z ní zamířil na bankovní účty celkem sedmi nejvíce postižených chovatelů z oblasti Jesenicka. Jsou mezi nimi jak naši členové, tak i další chovatelé krav BTPM, ale také dojeného skotu či ovcí a koz. Jako základ sbírky věnoval svaz ze svého rozpočtu na tyto účely 50.000 Kč a ihned poté se začaly rychle k této iniciativě připojovat další chovatelské svazy skotu, firmy a jednotliví chovatelé. Celkově na účet sbírky přispěla bezmála stovka dárců.

Svazoví terénní pracovníci situaci důkladně zmapovali, abychom měli jasnou představu o rozsahu škod u jednotlivých hospodářů a mohli jsme tak pomoc zacílit co nejadresněji. Komunikovali jsme v této věci s více než čtyřicetkou farmářů hospodářících v oblasti severní Moravy, z nichž jsme vytipovali necelou desítku, u kterých velká voda způsobila

největší spoušť a kteří finanční pomoc potřebují zdaleka nejvíce. Tento přehled posloužil jako základ pro rozhodování výboru ČSCHMS k určení konkrétní výše pomoci.

Nejvíce darů poskytli členové našeho svazu, obrovskou míru solidarity s povodněmi poškozenými chovateli ukázali také kolegové ze Svazu chovatelů českého strakatého skotu na Národní výstavě v Radešinské Svatce, kteří do finanční sbírky věnovali finanční šeky určené šampionům a vítězům jednotlivých kategorií. Celkově tak do sbírky přispěli neuvěřitelnými 296 tisíci korunami!

Ředitel svazu Kamil Malát k tomu před rozhodnutím výboru svazu uvedl: „Výtěžek ze sbírky výrazně předčil naše neoptimističtější očekávání. Ukázalo se, že chovatelská komunita bez ohledu na formu hospodaření a velikost podniků drží pevně při sobě a masivní vlna solidarity je toho jednoznačným důkazem. Vytipování chovatelů, kteří byli velkou vodou zasaženi nejvíce, budou po rozhodnutí výboru svazu osloveni a uzavřeme s nimi darovací smlouvu na jejímž základě jim převedeme finanční prostředky na účty.“

Vedle desítek drobnějších dárců též děkujeme kolegům ze Svazu chovatelů holštýnského skotu ČR, kteří do sbírky stejně jako my a Svaz chovatelů českého strakatého skotu věnovali ze svého rozpočtu 50.000 Kč. Poděkování též směřuje našim slovenským kolegům ze Svazu chovatelů mäsového dobytka, kteří na účet povodňové sbírky zaslali 1.000 €. Podobný obnos ze Slovenska přišel i od pana Petera Dobeše z Ranch 13. Nesmíme zapomenout ani na chovatele, kteří neváhali, vzali techniku a na úkor vlastních sil a času vyrazili do oblastí nejvíce zasažených povodněmi nezištně pomáhat. Jim a pochopitelně všem ostatním dárcům za vysokou míru solidarity děkujeme!

Finanční sbírka byla rozdělena následujícím způsobem:

- Ing. Švec Miroslav, Bělá pod Pradědem: 355.093 Kč
- Tichý Martin, Mgr. Tichá Tereza, Jindřichov: 100.000 Kč
- Agro A.R.W., Stará Červená Voda: 25.000 Kč
- ZD Jeseník, Jeseník: 180.000 Kč
- Růžička Libor, Česká Ves: 100.000 Kč
- Koukol David, Česká Ves: 50.000 Kč
- Komínková Markéta, Kozí farma u Komínků, Česká Ves: 25.000 Kč

Nové genomické plemenné hodnoty pro plochu roštěnce a podíl intramuskulárního tuku u plemene aberdeen angus

Veselá Z., Brzáková M., Novotná A., Krupová Z., Vostrý L., Malát K.
Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i., Český svaz chovatelů masného skotu

V roce 2024 byly opět předpovězené genomické plemenné hodnoty (GEPH) pro sonografické měření nejdelšího zádového svalu u plemene aberdeen angus. V tomto článku shrneme výsledky aktuální předpovědi.

Ultrazvuková měření

Stejně jako v předchozích letech probíhala sonografická měření v jarních měsících a zajišťovala je skotská odbornice Linda McKedrick. Jednalo se o již pátý ročník měření. Měření byla prováděna od roku 2019 s pauzou v roce 2021, kdy je

nebylo možné uskutečnit z důvodu pandemie covidu-19. Za uplynulé roky byla získána měření na celkovém počtu 3419 jedinců. V roce 2024 to bylo 742 jedinců z 18 chovů. Některá data však musela být v rámci očištění z předpovědi GEPH vyřazena (jedinci bez rodokmenu, jiná plemena než AA, mladší či naopak starší jedinci atd.). Vyřazena byla také opakovaná měření s výrazně odlišnými výsledky uskutečněná ve stejný den na stejném chovu. Počty vyřazených jedinců jsou uvedené v tabulce 1. Do výpočtu tedy nakonec vstupovaly údaje od 3151 jedinců s užitkovostí, z nichž 2114 bylo genotypovaných a 1037

bez genotypu. Základní statistiky souboru pro předpověď GEPH jsou uvedené v tabulce 2.

Modelová rovnice a genetické parametry

Modelová rovnice a genetické parametry použité pro předpověď plemenných hodnot byly shodné jako v loňském roce. Plemenné hodnoty jsou předpovídány metodou ssGBLUP (jednokroková metoda) pro pět vzájemně korelovaných vlastností:

- hmotnost při ultrazvukovém měření
- tloušťka tuku na zádi
- tloušťka tuku nad roštěncem
- plocha roštěnce (svalu MLLT)
- podíl intramuskulárního tuku (mramorování)

Klíčovými vlastnostmi pro šlechtění na kvalitu masa je plocha roštěnce a podíl intramuskulárního tuku. Zbývající tři vlastnosti vstupují do předpovědi jako korelované vlastnosti a předpověď GEPH pro klíčové vlastnosti zpřesňují. U plochy roštěnce je nejsilnější genetická korelace s hmotností při ultrazvukovém měření (0,56), u podílu intramuskulárního tuku je silná genetická korelace s tloušťkou tuku na zádi (0,59) a tloušťkou tuku nad roštěncem (0,73). Plocha roštěnce a podíl intramuskulárního tuku jsou pak ve vzájemné slabé pozitivní genetické korelaci (0,29), což je příznivá zpráva pro šlechtění na vlastnosti kvalitu masa. Jinými slovy selekce na plochu roštěnce v současné populaci nepovede ke zhoršování podílu intramuskulárního tuku a naopak. Koeficienty dědivosti a genetické korelace vstupující do předpovědi genomických plemenných hodnot jsou uvedené v tabulce 3.

Tabulka 1. Počty jedinců vyřazených z předpovědi GEPH

Důvod vyřazení	Počet vyřazených jedinců
Jedinci bez rodokmenu	67
Jedinci jiného plemene než AA	126
Jedinci s poznámkou nezadávat, nemoc apod.	3
Jedinci mladší než 200 dní	4
Jedinci starší než 500 dní	39
Jedinci bez záznamu u 4 vlastností MLLT	2
Jedinci s neznámou hmotností při měření	1
Záznamy s více než jedním odlišným hodnocením	26
Celkový počet vyřazených jedinců	268

Tabulka 2. Základní statistiky souboru pro předpověď GEPH

	N	Průměr	SO	Min	Max
Věk ve dnech	3151	367,2	39,9	218	500
HM-MLLT (kg)	3151	469,4	99,9	195	872
TUK-ZÁĎ (mm)	3148	5,5	2,4	1	19
TUK-ROŠT (mm)	3147	4,2	1,9	1	13
PLOCHA (cm²)	3147	75,5	16,8	27	152
IM-TUK (%)	3149	5,2	1,7	0,2	8,9

HM-MLLT (kg) – hmotnost při ultrazvukovém měření, TUK-ZÁĎ (mm) – tloušťka tuku na zádi, TUK-ROŠT (mm) – tloušťka tuku nad roštěncem, PLOCHA (cm²) – plocha roštěnce, IM-TUK (%) – podíl intramuskulárního tuku (mramorování)

Tabulka 3. Koeficienty dědivosti (na diagonále), genetické korelace (mimo diagonálu) a jejich směrodatné odchylky (v závorkách) pro předpověď genomických plemenných hodnot

	HM-MLLT	TUK-ZÁĎ	TUK-ROŠT	PLOCHA	IM-TUK
HM-MLLT	0,37 (0,05)	0,05 (0,11)	0,14 (0,11)	0,56 (0,08)	0,27 (0,16)
TUK-ZÁĎ		0,38 (0,05)	0,93 (0,03)	0,14 (0,11)	0,59 (0,13)
TUK-ROŠT			0,34 (0,05)	0,22 (0,11)	0,73 (0,14)
PLOCHA				0,28 (0,05)	0,43 (0,17)
IM-TUK					0,12 (0,04)

HM-MLLT (kg) – hmotnost při ultrazvukovém měření, TUK-ZÁĎ (mm) – tloušťka tuku na zádi, TUK-ROŠT (mm) – tloušťka tuku nad roštěncem, PLOCHA (cm²) – plocha roštěnce, IM-TUK (%) – podíl intramuskulárního tuku (mramorování)

Genomické plemenné hodnoty byly předpovězeny pro genotypované i negenotypované jedince s naměřenými údaji (3151 jedinců), genotypované jedince bez naměřených údajů (7388 jedinců) a dále tři generace předků. Celkový počet jedinců, kteří byli do předpovědi GEPH zahrnuti byl 19702.

Zveřejnění genomických plemenných hodnot

Genomické plemenné hodnoty jsou zveřejňovány formou relativních plemenných hodnot (RPH), tak jak jsou chovatelé zvyklí u všech vlastností. Klíčové jsou RPH pro plochu roštěnce a podíl intramuskulárního tuku, což jsou dvě významné vlastnosti, na které by se mělo zaměřovat šlechtění. RPH pro další tři vlastnosti jsou pouze doplňující informace.

Přepočtené plemenné hodnoty na relativní plemenné hodnoty je vztažen k bázi všech jedinců s vlastním sonografickým měřením (vlastní užitkovostí) za všechny ročníky měření. To znamená, že RPH hodnoty 100 odpovídá průměru báze - jedinců s naměřenými údaji (užitkovostí). Směrodatná odchylka je pak standardizována klasicky na hodnotu 10. Jedinec s hodnotou RPH 120 je tedy o dvě směrodatné odchylky „lepší“ než průměr všech jedinců s užitkovostí. Lepší zde dáváme do uvozovek, neboť přepočtení na RPH je u všech pěti vlastností stejné. U výšky tuku na zádi a nad roštěncem tedy RPH nad 100 znamená větší výšku tuku, u hmotnosti samozřejmě vyšší hmotnost, u plochy roštěnce větší plochu a u podílu intramus-

kulárního tuku vyšší podíl tuku. Zároveň na základě normálního rozdělení platí, že:

- jedinec s RPH nad 127 patří mezi 1% nejlepších jedinců
- jedinec s RPH nad 124 patří mezi 2% nejlepších jedinců
- jedinec s RPH nad 121 patří mezi 5% nejlepších jedinců
- jedinec s RPH nad 118 patří mezi 10% nejlepších jedinců
- jedinec s RPH nad 114 patří mezi 20% nejlepších jedinců

Průměry GEPH a směrodatné odchylky GEPH spočítané v bázi jedinců s užitkovostí jsou uvedené v tabulce 4. Co nám tato tabulka říká? Zprvu, že u hmotnosti při měření a plochy roštěnce jsou průměry získané pro bázi jedinců s měřením vyšší než 0. Průměr GEPH předpovídán pro celou populaci včetně jedinců v rodokmenu (předků) je vždy roven 0 a jedinci s vlastním měřením jsou mladí jedinci narození v posledních letech. Znamená to tedy,

že v populaci dochází ke genetickému pokroku, který odpovídá mnohaletému šlechtění na odstavovou hmotnost, a právě z toho důvodu jsou průměrně PH pro bázi vyšší než 0. Naopak u podílu intramuskulárního tuku a výšky tuku i u báze vidíme průměr PH roven 0. To znamená, že genetická úroveň naší populace se v průběhu šlechtění nemění. Tento trend můžeme také vidět v grafu genetických trendů (viz dále).

Hodnota směrodatné odchylky v bázi odpovídá hodnotě 10 v relativních plemenných hodnotách. To znamená, že jedinec s RPH 110 má předpovězenou GEPH pro plochu roštěnce o 3,43 cm² větší, než je průměr báze (tedy ostatních vrstevníků s vlastním měřením). Zjednodušeně lze říci, že u býka s RPH 110 lze očekávat plochu roštěnce u jeho potomků v průměru o 1,715 cm² větší, než u potomků býků s RPH 100.

Tabulka 4. Průměrné GEPH a směrodatné odchylky GEPH v bázi pro výpočet RPH

Vlastnost	Průměr GEPH	SO GEPH
HM-MLLT	2,66	21,50
TUK-ZÁĎ	0	0,08
TUK-ROŠT	0	0,06
PLOCHA	0,40	3,43
IM-TUK	0	0,03

HM-MLLT (kg) – hmotnost při ultrazvukovém měření, TUK-ZÁĎ (mm) – tloušťka tuku na zádi, TUK-ROŠT (mm) – tloušťka tuku nad roštěncem, PLOCHA (cm²) – plocha roštěnce, IM-TUK (%) – podíl intramuskulárního tuku (mramorování)

Spolehlivost plemenných hodnot

Součástí zveřejňovaných RPH jsou samozřejmě také jejich spolehlivosti. Ty jsou zveřejňovány jako procenta a dosahují tedy hodnoty 0–100%. Co se týče spolehlivosti, objevily se dotazy, jak je možné, že jsou spolehlivosti u některých jedinců mnohem vyšší, než je běžné u PH pro polní test. Důvodem je samozřejmě to, že se jedná o plemenné hodnoty genomické, zatímco u polního testu jsou prozatím stále předpovídány konvenční plemenné hodnoty. Podrobně jsem se tomuto tématu věnovali v článku „Genomické plemenné hodnoty pro sonografické měření nejdelšího zádového svalu u plemene aberdeen angus“ zveřejněném ve Zpravodaji číslo 2 v roce 2023.

Principem genomických hodnot je, že do předpovědi kromě rodokmenových údajů vstupují také údaje genomické, které výrazně zvyšují spolehlivost získaných PH u genotypovaných jedinců. V citovaném článku jsme se právě porovnali spolehlivostí mezi konvenčními a genomickými PH věnovali. U plochy roštěnce došlo u genotypovaných jedinců s užitkovostí (ultrazvukovým měřením) k navýšení spolehlivosti v průměru o 24%, u genotypovaných jedinců bez užitkovostí k ještě většímu navýšení o 36%. V případě podílu intramuskulárního tuku, tedy vlastnosti s nižší dědivostí, došlo u genotypovaných jedinců s užitkovostí k navýšení spolehlivosti o 16% a u genotypovaných jedinců bez vlastní užitkovosti o 27%.

Největším přínosem genomických plemenných hodnot je právě možnost předpovědět plemenné hodnoty s velmi slušnou spolehlivostí pro mladé genotypované

jedince. Lze tak teoreticky okamžitě po narození jedince předpovědět jeho genetický potenciál a již v této chvíli provést předselekcí jedinců pro budoucích chov, aniž bychom museli čekat na výsledky jejich vlastní užitkovosti, či užitkovosti jejich potomků.

Kde údaje MLLT znaků naleznete?

Výsledky z nového výpočtu jsme plně integrovali do online plemenné knihy a rovněž do web-KUMP. Chovatelé tak dostávají v graficky přehledné formě zcela nové údaje využitelné pro šlechtění znaků masné užitkovosti – plochu roštěnce, mramorování (podíl intramuskulárního tuku) a doplňkově také výšku podkožního tuku (na zádi a nad roštěncem). Kromě genomických plemenných hodnot v přehledech chovatelé také najdou absolutní údaje získané z měření.

Pro budoucí šlechtění je ovšem zásadní, že naleznete rovněž srovnání parametrů vašeho býka s průměrem populace a můžete snadno vyhodnotit, zda-li se vám daří parametry kvality masa cíleným šlechtěním vylepšovat. Nově v plemenné knize naleznete dvojí srovnání, a to podle populace působící v KU – šlechtění budoucích čistokrevných otců, ale také srovnání s celou populací býků, které je více relevantní pro užitkovost stáda. Získáváte tak data, která jsou dobře použitelná pro ekonomickou analýzu vašeho stáda.

Jak s výsledky pracovat?

Co přesně jednotlivé výsledky znamenají a jak je interpretovat, si můžeme demonstrovat na konkrétním příkladu býka AAA 865 Hanibal Black Topangus.

Jde o plemníka, který byl sám sonograficky skenován a do výpočtu byly zahrnuty i údaje získané genotypováním. Všechny čtyři relativní genomické PH pro znaky MLLT má nad průměrem populace s velmi slušnými spolehlivostmi. Jeho plocha nejdelšího zádového svalu, kterou má s RPH 107 v rámci čtyř hodnocených vlastností nejslabší, patří mezi 27% nejlepších býků. Špičkové je pak zejména jeho mramorování (podíl intramuskulárního tuku), kterého ho s hodnotou RPH 119 řadí mezi 5% nejlepších býků. Obdobně je na tom s RPH 117 pro výšku tuku nad roštěncem, která ho v rámci působící populace řadí mezi 6% nejlepších jedinců, pokud bychom brali celou populaci, tak si ještě o jeden procentní bod polepší.

Genetické trendy

Na závěr článku přidáváme vývoj genetických trendů pro všech pět vyhodnocovaných vlastností. Jedná se o průměry relativních genomických plemenných hodnot (RPH) podle roku narození jedinců. Z grafu je patrné, že u genomických plemenných hodnot pro plochu svalu MLLT (roštěnce) dochází po roce 2010 k nárůstu. To souvisí s genetickou korelací s hmotností při ultrazvukovém měření (0,56) a zároveň také odstavovými hmotnostmi (0,45 – publikováno v článku ve Zpravodaji 2 v roce 2022), u kterých dochází v naší populaci k selekci na základě PH pro polní test. Zároveň naopak vidíme, že GEPH pro podíl intramuskulárního tuku (a korelovaných vlastností tloušťka tuku na zádi a nad roštěncem) se po celou dobu téměř nemění, respektive kolísá okolo hodnoty 100, i když i zde vidíme jistý trend v nárůstu od roku 2019.

Co je ultrazvukové skenování živých zvířat?

Sonografické měření nebo chcete-li ultrazvukové skenování živých zvířat je neinvazivní technologie, která umožňuje chovatelům skotu zhodnotit kvalitu jatečně upraveného těla jednotlivého zvířete, dokud je stále naživu, na rozdíl

od sběru dat o jatečně upravených tělech hodnocených systémem SEUROF.

Vlastnosti, které se sonograficky měří:

● Plocha nejdelšího zádového svalu (EMA)

Plocha zádového svalu se měří jako příčný průřez dlouhého zádového svalu mezi 12. a 13. žebrem. Plocha zádového svalu se uvádí na nejbližší čtvereční centimetr (např. 110 cm²). Plocha zádového svalu se také označuje jako plocha žebra.

● Podíl intramuskulárního tuku (IMF)

Referenční hodnota pro intramuskulární tuk (IMF) je chemická extrakce veškerého tuku ze vzorku masa odebraného jako plátek z nejdelšího zádového svalu (MLD) mezi 12. a 13. žebrem. Ultrazvukové snímání IMF využívá podélný obraz nejdelšího zádového svalu mezi 12. a 13. žebrem. IMF se uvádí jako procento (např. 3,5 %).

● Výška tuku na zádi (P8)

Výška podkožního tuku se měří v místě P8. Místo P8 na zádi se nachází v průsečíku linie od hřbetní kosti (třetí sakrální obratel) s linií od vnitřní části pánevní kosti. Tuková vrstva na kyčli se

uvádí na nejbližší milimetr (např. 10 mm).

● Výška tuku nad roštěncem (12/13)

Tuková vrstva na žebrech se měří na místě mezi 12. a 13. žebrem. Místo mezi 12. a 13. žebrem se nachází na dlouhém zádovém svalu (longissimus dorsi) mezi 12. a 13. žebrem. Tuková vrstva na žebrech se uvádí na nejbližší milimetr (např. 7 mm).

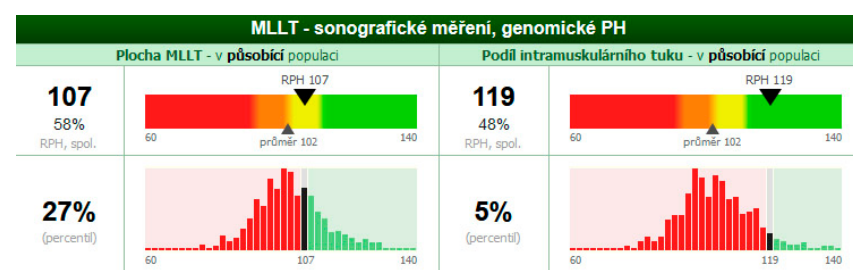
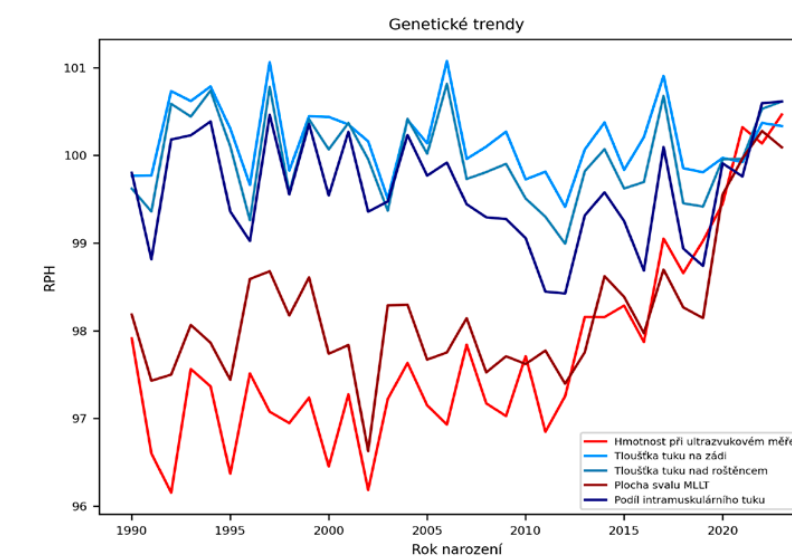
Využití akreditovaných techniků

ČSCHMS využívá k výpočtu plemenných hodnot pouze data z ultrazvukového skenování živých zvířat, která byla shromážděna certifikovaným technikem. Z těchto důvodů měření zajišťuje skotská technička Linda McKendric, která jednou ročně (zpravidla v únoru) navštěvuje Českou republiku a provádí měření na zapojených farmách. Nejinak tomu bude příští rok. Neváhejte a zapojte se do tohoto projektu také. Cena za měření jednoho zvířete je 140 Kč/ks (5 liber), pro chovatele je však služba **zdarma**, neboť náklady hrazeny z projektu NAZV, jehož řešitelé je Český svaz chovatelů masného skotu a Výzkumný ústav živočišné výroby.

Tato metoda je již po desítky let součástí kontroly užitkovosti v čistokrevných stádech po celém světě, včetně České republiky. Nejedná se tedy o výzkum, ale zavedenou metodiku, která byla vyvinuta ve spolupráci s chovatelskou praxí a zpracovateli masa.

Pro správné vyhodnocení je potřeba zahrnout do měření co nejvíce zvířat, tedy i jalovice a býky ve výkrmu, aby byla zajištěna co

Graf 1. Genetické trendy pro vlastnosti ultrazvukového měření MLLT

největší skupina vrstevníků. Pro skenování je nutné zajistit dobrou a bezpečnou fixační klec, plynulý přísun zvířat a cca 1 litr stolního oleje na 15 zvířat.

Závěr

Z výše uvedeného vyplývá, že genomické plemenné hodnoty jsou účinným nástrojem, který pomůže chovatelům včas selektovat mladé jedince a vybírat vhodné kandidáty pro odchov budoucích generací. K selekci mladých zvířat s cílem zvýšení kvality masa je vhodné zaměřit se především na RPH pro podíl intramuskulárního tuku a dále plochu roštěnce. K nepřímé selekci na plochu roštěnce dochází dlouhodobě díky selekci na odstavovou hmotnost, která je s plochou roštěnce

v genetické korelaci. V roce 2022 jsme odhadli genetickou korelaci mezi odstavovou hmotností a plochou roštěnce 0,45. RPH pro podíl intramuskulárního tuku jsou pak pro chovatele nenahraditelnou a zcela novou informací, na je-

jímž podkladě lze provádět šlechtění na zlepšení kvality masa a vzhledem k velice nízké (či dokonce záporné korelaci) k odstavové hmotnosti a roční hmotnosti selekce na tuto vlastnost v naší populaci doposud neprobíhala.

Zpracováno v rámci projektu NAZV QL24010025 a MZE-RO0719.

Další články, ve kterých jsme se tématu věnovali:

Veselá Z., Brzáková M., Novotná A., Svitáková A., Vostrý L.: Genomické plemenné hodnoty pro sonografické měření nejdelšího záďového svalu u plemene aberdeen angus. Zpravodaj ČSCHMS 2023(2), 64-68.

Veselá Z., Brzáková M., Novotná A., Svitáková A., Vostrý L.: Genetické parametry pro výsledky ultrazvukového měření MLLT a jejich korelace s vlastnostmi růstu a jatečnými ukazateli. Zpravodaj ČSCHMS 2022(2), 40-42.

Klubová angus tour 2024

Ing. Miroslav Vráblík

Klub chovatelů plemene Aberdeen Angus

Před mnoha lety jsme založili tradici podzimních chovatelských výletů, kterou jsme nazvali Angus Tour. Záměrem bylo navštěvovat chovy našich kolegů v Čechách a na Moravě, protože jsme v té době často navštěvovali stáda v cizích zemích, ale ani jsme pořádně nevěděli, jak a kde hospodaří naši kolegové angusáci. Tradice přetrvala a přátelská setkání se pravidelně konají. Při návštěvách se účastníci zajímají nejen o podmínky, ve kterých kolegové pracují, výsledky kterých v chovech dosahují, ale v poslední době také o ekonomickou situaci a hospodárnost jejich farem. Vždy je co se přiučit.

Letošní Tour proběhla ve východních Čechách a na severní Moravě. Měla mezinárodní rozměr, protože se jí zúčastnili i členové Klubu ze Slovenska. Organizátoři se svého úkolu zhostili více než úspěšně a připravili velmi příjemný a přátelský víkend. Ukázali nám své farmy a kromě plemenných stád

jsme viděli různá pojetí zpracování hovězího masa z vlastního výkrmu, nechyběla ani ochutnávka produktů. Navíc do programu zařadili i návštěvu dělostřelecké tvrze Bouda, zbudované před druhou světovou válkou na obranu proti hitlerovskému agresorovi a návštěvu technické lahůdky – přečerpávací vodní elektrárny Dlouhé stráně. Každého musí nadchnout důvtip a invence, s jakou

naši technici a inženýři vymysleli a realizovali elektrárnu, která téměř okamžitě podle požadavku centrálního dispečinku, vyrovnává potřebu elektrické energie v ČR. Na závěr byla možnost navštívit termální lázně Velké Losiny. Byla to úspěšná akce.

Díky manželům Matějíčkovým a Honzovi Hořákovým za přípravu a realizaci.

Čtveřice mladých chovatelů vyjede do Austrálie

Jan Borovka, Katrin Podzemná, Eliška Němcová, Sandra Lišková

Angus Society a WAF 2025

Australská „Angus Society“ byla založena již v roce 1919. S posláním „Maximalizovat ziskovost a udržitelnost svých členů prostřednictvím inovací a služeb“ se zaměřuje na podporu genetického zlepšování, prodejnosti skotu, hovězího masa plemene angus a ostatních plemen masného skotu s podílem angusské krve.

Světové fórum je největší a nejprestižnější událostí pro chovatele tohoto plemene. Každé 4 roky mění své místo konání, aby se především právě chovatelé, profesionálové v oboru, a nejen příznivci tohoto plemene měli možnost sejít a vyměnit si své znalosti a zkušenosti s ostatními.

Po velmi vydařeném World Angus technical meeting 2023 v České re-

publice se bude konat World Angus forum 2025, které se po 30 letech vrací zpět do Austrálie. Na tomto fóru nebude svou historickou účastí chybět ani Česká republika. Hlavní část se uskuteční 7.– 8. května 2025 v Brisbane a bude zaměřena na udržitelnost a uhlíkovou neutralitu australského masného průmyslu do roku 2030. Součástí akce budou přednášky, výstavy skotu a soutěže pro mladé chovatele.

Světová soutěž mladých chovatelů Aberdeen Angus

V rámci fóra proběhne i **Zoetis World Angus Youth Competition** (Světová Angus soutěž pro mladé chovatele), kde budou vybraní reprezentanti do 25 let z celého světa soutěžit v různých disciplínách. Český tým se utká s mladými chovateli z Austrálie, Nového Zélandu, USA, Kanady a Anglie.

WORLD ANGUS FORUM
Australia

Síly porovnají v posuzování skotu, práci se zemědělskou technikou, veřejném vystupování či hodnocení kvality masa. Účastníci budou rozděleni do čtyřčlenných týmů a budou soutěžit nejen o ocenění, ale i o příležitost navázat mezinárodní kontakty a zlepšit své dovednosti, které poté budou předávat nejen mladším generacím zpátky „doma“.

Česká příprava na fórum

Před letošní Jihočeskou beef show proběhl třídní workshop na farmě Šebelkových, kde bylo pro výuku poskytnuto opravdu vše od zázemí, přes zvířata až po vybavení, a završil to perfektní catering. Na farmě nás, juniory, učila známá Skotka Seonaid McLaren především techniky přípravy skotu na výstavu, od stříhání srsti přes manipulaci až po posuzování zvířat. Součástí bylo i praktické poznávání jednotlivých částí masa a bourání čtvrtí na jatkách, kde našim instruktorem byl zkušený pan předseda svazu Milan Novotný. Důležité bylo vidět v reálném čase bourání masa a následný test z poznávání jednotlivých částí. Tento camp byl klíčový pro výběr týmu, který bude reprezentovat ČR na fóru v Austrálii. Všichni účastníci campu předvedli neskuptečný zápal a dobrou práci, proto tým nebylo vůbec lehké vybrat. Pod drobnohledem se tedy junioři posuzovali i na navazující výstavě.

Na předem zmiňované beef show proběhla soutěž, která se skládala z přípravy zvířete v omezeném časovém limitu a z prezentací na téma emise skotu v angličtině. Zvířata zapůjčená k této soutěži se účastnila výstavy, junioři tak byli na rozdíl od campu vystaveni i tlaku a zodpovědnosti opravdové přípravy. Nebyl prostor pro chyby.

Završením soutěží byl oblíbený šampionát juniorů, kteří soutěžili

v samostatném předvádění zvířat. Tento šampionát posuzovala Kanadanka Tanya Belsham, která také byla jako sudí na předešlé angusské soutěži. Na třetím místě se umístil Ondřej Lukeš, na druhém místě Jan Borovka a na prvním místě se umístila Kateřina Podzemná.

Vyhlášení proběhlo po ukončení všech šampionátů na chovatelském večeru, kdy za Českou republiku byli vybráni čtyři reprezentanti, kteří budou představeni v poslední části článku, a to: **Jan Borovka, Kateřina Podzemná, Eliška Němcová a Sandra Lišková.**

Tím samozřejmě přípravy nekončí. Tento tým v nejbližší době čeká setkání na konci listopadu na německé farmě Donaumoos angus Bernharda Delleho, kde s kolegy z Anglie proběhne „ladění oka“ především na vlastních jatkách a poté bourárně masa. Tento cyklus masa zakončí na lokálním marketu. Součástí bude i prohlídka farmy.

Nominovaní junioři budou pokračovat v intenzivní společné přípravě uzpůsobeném soutěžním blokem představeným v úvodních řádcích.

Czech Angus juniors

O soutěžících z jejich pohledu

Jmenuji se Jan Borovka, je mi 21 let a studuji obor zemědělství na Jihočeské univerzitě, spolu s rodinou se věnujeme chovu plemene aberdeen angus, a to jak v červené (red), tak černé (black) variantě. Cestování za zkušenostmi je pro mě důležité, přičemž nejčastěji navštěvuji Kanadu a známou farmu Hamilton Farms. Zabývám se nejen výstavnictvím, ale i šlechtěním aberdeen anguse na naší farmě, kde využívám získané zkušenosti z navštívených farem. Měl jsem možnost vystavovat společně s rodinou Hamiltonů na největší Kanadské výstavě Canadian Western Agribition, kde jsem nabral zkušenosti s výstavnictvím. Jako urychlovačem ve šlechtění se zabýváme hlavně embryo transferem, kde embrya importujeme ze svých dárkyň z Kanady. Všechny své zkušenosti chci použít v Austrálii společně s vybraným týmem a uspět co nejlépe.

Jsem Kateřina Podzemná, ale většina mě zná pod přezdívkou Katrin. Narodila jsem se v roce 2001 v třetím největším městě České republiky, a to přímo v Ostravě. Narozdíl od mých kolegů moje cesta světem krav začala malinko později na Střední škole zemědělské a veterinární v Lanškrouně, kde jsem studovala obor Veterinární lékařství. Právě díky škole jsem měla velkou spoustu možností, které jsem zvládla proměnit ve zkušenosti. Začala jsem přípravou a prací s dojeným i masným dobyttem na výstavách, později i v zahraničí, jako například v Kanadě, Belgii, Itálii, Francii a na Slovensku. Měla jsem to štěstí, že jsem se dostala i do roviny plemenařiny, obchodu a mé oblíbené práci s býky nejen na odchovných. Aktuálně jakožto Jihočeška pracuji v Rakousku na soukromé klinice pro velká zvířata jako veterinární technička a mimo dobytek se intenzivně věnuji myslivosti a lovecké kynologii.

Jmenuji se Eliška Němcová, je mi 23 let a momentálně studuji 5. ročník na Veterinární univerzitě Brno. S rodinou máme far-

Jan Borovka

Kateřina Podzemná

Eliška Němcová

Sandra Lišková

mu zaměřenou na chov skotu, konkrétně na francouzské plemeno limousine. Chovu skotu se věnujeme již několik let a zaznamenali jsme nemálo úspěchů, jak na národních výstavách hospodářských zvířat, tak i u nás v regionu. V budoucnu bych se chtěla věnovat veterinární medicíně převýkavců a postupně rozvíjet naši farmu a přinášet do ní inovativní a pokrokové způsoby chovu.

Jmenuji se Sandra Lišková, je mi 19 let a studuji první ročník veterinární univerzity v Brně. Společně s mojí mamkou a nevlastním tatškou Janem Opekarem se snažíme nadále zlepšovat úroveň našeho chovu plemene aberdeen angus, rozvíjet genetiku a tvořit kvalitní plemenná zvířata. V poslední době se pokoušíme také o lepší prezentaci zvířat na výstavách, kde je pro nás důležitá hlavně dlouhodobá příprava zvířat před výstavou.

„Do Austrálie se velice těšíme. Věříme, že náš tým předvede skvělý výkon a zároveň navážeme přátelství s juniory z celého světa, kteří sdílí stejnou vášň pro chov skotu. Tato zkušenost bude nejen výjimečná, ale i důležitá pro naši budoucnost v zemědělství, ale hlavně přínosná pro české juniory, kteří se chtějí dále posouvat a konkurovat juniorům ve světě. Získané zkušenosti budeme nadále přenášet na budoucí kempy, které se budou konat.“

Obiloviny mají místo nejenom v intenzivním výkrmu

Ing. Anna Mikšovský Marcinková

Obiloviny se pěstují nejenom v Severní Americe a nejenom pro výrobu potravin, ale i krmiv či jako surovina pro výrobu etanolu a další průmyslové zpracování. Ačkoliv se pro svou cenu častěji uplatňují v chovu monogastrů či vysokoprodukčních dojnic, tak mohou mít své místo i u krav bez tržní produkce mléka.

Koncentrovaná krmiva se kvůli své ceně využívají v chovu masného skotu spíše méně, avšak obiloviny jsou, díky vysokému obsahu sacharidů, významným zdrojem energie, a proto se jimi i masnému skotu v určitých obdobích přilepšuje. Nejčastěji telatům pro zvýšení intenzity růstu, či matkám, jež se musí dostat do lepší kondice, a samozřejmě i intenzivně vykrmovanému skotu. U posledně jmenované kategorie tvoří obiloviny, zejména v závěrečné fázi výkrmu, až 90% sušiny krmné dávky. A to především kvůli tomu nižším nákladům na jednotku využitelné energie.

Na druhou stranu mívají obiloviny nízký obsah některých minerálů, např. vápníku, či nízkou aktivitu vitamínu A, ale i méně bílkovin. To je třeba zohlednit při sestavování krmné dávky a počítat s vhodnými krmnými doplňky. Zároveň se musí počítat s tím, že navyšování obiloviny v krmné dávce musí probíhat postupně, aby se minimalizovalo riziko zažívacích potíží. Zejména u přežvýkavců, kde se tomuto vysoce koncentrovanému krmivu potřebuje přizpůsobit citlivá bachorová mikroflóra.

K nejčastěji zkrmvaným obilovinám patří ječmen, kukuřice a oves. Volba obvykle odpovídá místní dostupnosti a ceně. Ale nejsou to jediná kritéria, která výběr ovlivňují. Nejlevnější krmnou

obilovinou bývá ječmen, jehož výhodou je, např. vůči kukuřici, vyšší obsah bílkovin. Na druhou stranu, kukuřice má zase nejvyšší energetickou hodnotu, ale často i vyšší náklady na pěstování a tomu odpovídá i vyšší cena. Vysoký obsah vlákniny u ovsa (podobně jako ječmen má větší odrůd krmného ovsa vnější slupku, která tvoří přibližně 25% hmotnosti zrna) sice snižuje jeho energetickou hodnotu, ale také riziko zažívacích potíží při zkrmování, a proto se považuje za nejbezpečnější krmnou obilovinu.

Občas se do krmné dávky zařazují i pšenice a žito, které bývají primárně pěstovány pro výrobu potravin (tomu odpovídá i jejich cena). Pěstuje se sice i krmná pšenice, ale u té je poměrně velká konkurence ze strany výrobců krmiv pro prasata a drůbež. Pšenice obsahuje poměrně nízký podíl vlákniny a spousta snadno fermentovatelného škrobu, proto by se do krmné dávky měla přidávat v omezeném množství (doporučuje se tak 30-40% sušiny), aby se minimalizovalo riziko metabolických problémů (např. bachorové acidózy). Často se pro krmné účely využívá pšenice, která není vhodná pro potravinářské zpracování a chovatel by vždy měl pátrat po důvodu. Někdy jím totiž může být přítomnost plísní, které dovedou i v malém množství způsobit velké problémy. Např. vomitoxin dokáže i v nízkých dávkách způsobit omezení příjmu krmiva, snížení produkce mléka či další zdravotní problémy.

K nedostatkům žita se počítá nejen nižší koncentrace energie kvůli vyššímu obsahu vlákniny, ale i nižší chutnost a přítomnost tzv. antinutričních látek. Za zmínku stojí i riziko infekce paličkovicí nachovou (*Claviceps purpurea*), jejíž toxiny způsobují onemocnění zvané ergotismus.

Živiny, energie, stravitelnost

Při zařazování obilovin do krmné dávky je třeba zohlednit jejich nutriční kvalitu danou koncentrací energie, obsahem a stravitelností živin, vitamínů či minerálů. Při hodnocení obilovin dle koncentrace energie je obvyklé (sestupně) pořadí kukuřice – pšenice – ječmen – oves. Z hlediska celkového obsahu stravitelných živin mívá ovesné zrna cca 77% sušiny, ječmen 84%, pšenice 87% a kukuřice 88%. Avšak skutečná nutriční hodnota závisí na tom, jak snadno se bachorové bakterie dostanou k endospermu. Rozdíly v obsahu vlákniny, škrobu, a tedy i skutečné stravitelnosti, vychází z různé morfologie obilí, jejichž svrchní vrstva brání obsah před trávením a určuje tím rozsah potřebných úprav před zkrmováním. Stravitelnost obecně zlepšuje mechanické zpracování, např. válcování či mletí, čímž se naruší obalové vrstvy zrna a zpřístupní endosperm bakteriální fermentaci. Avšak ani toto vcelku jednoduché zpracování není bez nákladů a zlepšení stravitelnosti, resp. konverze živin, by je mělo přinejmenším pokrýt. Navíc nemusí být dosažení optimálního zpracování snadné. Jsou-li zrna upravena nedostatečně, stravitelnost je stále suboptimální. Naopak přílišné rozdrčení s velkým podílem prachových částic způsobuje vyšší

ztráty, a to jak při manipulaci a skladování krmiva, ale i při přípravě krmné dávky a následném zkrmování. Navíc tyto jemné frakce podléhají rychlejší fermentaci v bachoru, což výrazně zvyšuje riziko vzniku bachorové acidózy.

Co se týče rozkladu v bachoru, tak zrna obilovin jsou především škroby, menší podíl bílkovin a vlákniny, zatímco objemná krmiva jsou spíše o vláknině. Populace bachorových mikroorganismů obsahuje „specialisty“, z nichž někteří lépe fermentují škrob, zatímco jiní si lépe poradí s vlákninou. Jejich preference různých úrovní pH v bachoru může působit komplikace. Se stoupajícím podílem obilovin v krmné dávce klesá pH v bachoru, což může vést k omezení degradace a využitelnosti vlákniny objemného krmiva a vyššímu riziku metabolických problémů. Tyto účinky bývají zřetelnější u objemných krmiv nízké kvality v kombinaci s vyšším podílem jádra.

Úprava zrna před zkrmováním

Vnější vrstvy zrna, které bachorové mikroorganismy omezují v přístupu k živinám, lze snadno narušit mechanickým zpracováním. Výsledný šrot by měl mít dostatečně hrubé částice, které jsou lépe stravitelné, ale přesto nefermentují příliš rychle. Mezi jednu z nejčastějších metod zpracování patří mletí a šrotování, při němž lze využít různých mechanismů drtících zrna na požadovanou velikost částic. Výborné výsledky při minimalizaci podílu

nenarušených zrn dosahují kladívkové šrotovnice. K redukcí podílu příliš jemných částic pomáhá během procesu šrotování použití sít s vhodnou velikostí otvorů. Další často používanou metodou zpracování ovesných, ječných a pšeničných, ale i kukuřičných zrn je válcování za sucha. I z takto upravených obilovin může skot využívat živiny velmi dobře, a tak dosahovat velmi dobré užitkovosti. Při této metodě prochází celá zrna přes dva horizontální ocelové válce (jeden stacionární, druhý pohyblivý), které mají rozbít zrna na dva nebo tři kusy, bez vytvoření příliš jemných částic. Šířku mezery mezi oběma válci lze měnit a ovlivňovat tak velikost výsledných částic.

Další možností je zvlhčení v parní komoře, kdy jsou zrna při běžném atmosférickém tlaku a zvolené teplotě vystavena určitou dobu působení páry. Při této kombinaci páry, teploty a času absorbují škrobová zrna vlhlost a nevrátně nabobtnají. Výsledkem procesu je opět vyšší stravitelnost škrobu. Méně intenzivní formou využití páry je vložování napařeného zrna, při němž je zrna v parní komoře kratší dobu a následně se válcuje na hrubší, méně stlačené vločky. Stlačení a „roztažení“ zrna dále narušuje proteinovou matici endospermu a zlepšuje stravitelnost škrobu. Nastavením válců upravuje výsledná tloušťka a hustota hmoty vloček. Tento způsob parního vložování se používá zejména u kukuřice ke zlepšení netto energetické hodnoty krmiva a lepší užitkovosti ve srovnání se skotem krmeným

celou nebo jen za sucha šrotovanou kukuřicí. V případě ječmene a pšenice, u kterých je fermentovatelnost škrobu i před zpracováním vysoká, jsou reakce na vločky získané touto metodou různé. Ale např. vědci z univerzity v Saskatchewanu poukázali na lepší využitelnost, jež se projevila nižším obsahem zbytkového škrobu ve výkalech a zlepšenou konverzí živin u skotu krmeného vločkovaným ječmenem.

Další možností je zvýšení obsahu vlhkosti, ať už přidáním vody po sklizni, kdy se do suchého zrna (s 12- až 14% vlhkostí) přidá tolik vody, aby vlhlost zrna stoupla na 18 až 20%, nebo sklizením zrna při vyšší vlhkosti. V prvním případě se při této vlhkosti udržuje zrna 12 až 24 hodin před zkrmováním a válcuje. K výhodám metody patří redukce množství příliš jemných částic a rovnoměrnější vložování. Nicméně přínosy k užitkovosti byly podle vědců variabilní a do určité míry závisely na druhu zrna. U vlhčené kukuřice se (ve srovnání s kukuřicí válcovanou za sucha) užitkovost skotu významně zlepšila. Zatímco u ječmene, který byl zkrmvan býkům ve výkrmu, pozorovali jen malý přínos.

V případě sklizení obilovin (zejména kukuřice či ječmene) s vysokou vlhkostí je porost sečen v době, kdy zrna dosahují vlhkosti 25 až 30%. Následně je válcováno a silážováno, nejčastěji do vaků, kde proběhne fermentace, pro jejíž účinnost je, stejně jako při výrobě siláže, rozhodující rychlé vytvoření anaerobního prostředí.

Tato metoda představuje několik agronomických výhod, vč. omezení ztrát na poli, zvýšení výnosů a flexibility sklizně či nepotřeby sušení. Obdobně jako při parním vložkování ovlivňuje sklizeň kukuřice při vlhkosti zrna 28 až 30 % stravitelnost kukuřice, jejíž škrob je degradován rychleji a efektivněji než u zrna válcovaného za sucha. Hodnota netto energie kukuřice s vysokou vlhkostí se podobá kukuřici vložkované po napaření.

Efektivita zpracování zrna

Zásadním faktorem každého systému výroby krmiv a výživy zvířat je hodnocení efektivity zpracování zrna, protože odpovídající způsob a provedení vede k dosažení maximální krmné hodnoty. Při hodnocení účinnosti metody zpracování se využívá několik klíčových kontrolních bodů.

Při drcení obilovin za sucha je důležitá zejména **jemnost částic**, protože nadměrné zpracování – kvůli přílišnému zúžení mezery mezi válci nebo zpracováním příliš suchého zrna – je nežádoucí. Podíl různě velkých částic se hodnotí prosováním daného množství šrotu přes síta s otvory určitých velikostí (např. 1,0 až 1,4 mm). Ideální cílové hodnoty se sice mohou lišit, ale obvykle se při válcování za sucha uvádí jako adekvátně zpracovaný ječmen s obsahem 5 až 7 % jemných částic, pšenice do 5%. Případně lze hodnotit podíl celých zrn, tj. takových co prošla mezi válci bez poškození. Ani tato hodnota by neměla překročit 5%.

Ukazatelem používaným k hodnocení účinnosti procesu vložkování s párou je tzv. **hustota vloček**, jelikož vědci prokázali, že stravitelnost škrobu je v negativní korelaci s hustotou vloček. U kukuřice bývá vhodná hustota obvykle v rozmezí 0,35 a 0,30 kg/litr. U ječmene byl zatím proveden jen omezený výzkum, jenž naznačil, že hodnota kolem 0,40 kg/litr optimalizuje obsah netto energie ve srovnání se suchým válcováním. Avšak za optimální metodu pro hodnocení hustoty vloček vědci označili měření nestráveného škrobu ve výkalech skotu, který byl krmen

vložkovaným

zrnem se známou hustotou, s cílem identifikovat takovou hustotu vloček, při níž se redukuje obsah nestráveného škrobu ve výkalech na minimum. Tato hodnota by pak mohla být použita jako referenční pro sledování efektivity zpracování. Jako monitorovací nástroj by mohla posloužit i tloušťka vloček, protože čím jsou vločky tenčí, tím je stravitelnost škrobu lepší.

Vědci doporučují, aby se kromě zpracovaného zrna před zkrmováním hodnotil i **vzhled a konzistence výkalů**, které jsou patrné na první pohled a reflektují kvalitu a efektivitu krmné dávky, ale i zdravotní stav zvířat (krev ve výkalech může poukazovat např. na problémy s mykotoxiny, kokcidiózou nebo krvácením v tlustém střevě). Skot živící se pastvou bude mít výkaly spíše tmavě zelené a řidší kvůli vysokému obsahu vody v čerstvé píci. Skot přizpůsobený koncentrované krmné dávce bude mít výkaly spíše olivově zelené až hnědé barvy s typickým „lívancovitým“ tvarem. Skot ve výkrmu trpící metabolickými problémy, např. subakutní acidózou, má výkaly tekuté, nesoudržné a jejich barva bývá od velmi tmavé po našedlou.

Dalším ukazatelem je množství celých zrn ve výkalech, jejichž podíl se dá s trochou praxe poměrně snadno vyhodnotit při běžné kontrole stáji či výběhů. Pokud to vypadá, že počet vyloučených celých zrn převyšuje normální stav,

je vhodné upravit šířku štěrby mezi válci. Přesnějším metodou je analýza škrobu z odebraných vzorků. Jeho obsah ve výkalech se podle vědců obvykle pohybuje od hodnot pod 5 % u skotu krmného kukuřicí zpracovanou parním vložkováním po více než 20 % v nesprávně šrotovaném ječmeni.

Stručně shrnuto: Cílem mechanického zpracování zrna by se mělo dosáhnout aspoň 95% využití škrobu zvířetem. Nejpomalejší degradace škrobu byla zjištěna při zkrmování celých zrn, avšak v mechanicky zpracovaném ječmeni a pšenici probíhalo trávení škrobu nejrychleji. U kukuřice se degradace škrobu zvyšovala se způsobem zpracování: od celého kukuřičného zrna, přes válcování za sucha a parní vložkování, po kukuřici sklizenou při vysoké vlhkosti. Nicméně, výživáři musí být u vysoce zpracovaných obilovin opatrní s dávkováním, protože příliš rychlá fermentace škrobu v bachoru a nadměrná produkci kyselin ohrožuje schopnost zvířete udržovat v bachoru normální pH a vést k bachorové acidóze (v subakutní, akutní či chronické formě). Příznaky jsou pak známkou její závažnosti a trvání metabolického stresu, jež se pojí s překyslením bachoru. Ve všech případech je jádrem problému management výživy a krmení a výsledkem omezení produkce, zhoršení zdraví i welfare a nárůst nákladů.

Skot a vysoký podíl jadrných krmiv

Jak už bylo řečeno, tak riziko vzniku acidózy bývá spojeno s nevhodným managementem výživy a krmení. Pro normální fungování bachoru a trávicích funkcí je nutné, aby se populace bachorových bakterií vysoce koncentrované krmné dávce odpovídajícím způsobem přizpůsobily, tj. došlo ke změně počtu a poměru přítomných mikroorganismů. K tomu musí docházet postupně a počet nezbytných kroků (změn krmné dávky) odpovídá strategii výživy a krmení a cílové krmné dávce.

Změny v krmení by měly vést k tomu, aby skot dostával svou dávku pravidelně a takovým způsobem, aby mělo každé zvíře stejnou možnost ji zkonsumovat. Asi nejčastěji se využívá rozdělení dávky jádra na základní část ve směsné krmné dávce a přídavek prostřednictvím krmného automatu. U telat, která jsou chována s matkami, to bývá řešeno vymezením příkrmiště, do kterého se dospělá zvířata nedostanou. Většina chovatelů a provozovatelů výkrmů, nejenom v USA, vytváří série krmných dávek (pět až osm), které jsou sestaveny tak, aby se koncentrace energie (tj. podíl zrna) zvyšovala postupně. Sušinu „startovací“ dávky obvykle tvoří 30 až 40% jádra (tj. obilovin či obdobného koncentrovaného krmiva), 55 až 65% objemných krmiv a 3 až 5% krmných doplňků.

Postupně se poměr jádra k objemu mění přibližně o 10% až se dojde ke „konečné“ dávce, kterou obvykle tvoří 80 až 90% jádra (koncentrát), 7 až 15% objemného krmiva a 3 až 5% krmných doplňků.

Při plánování krmné dávky je důležité, aby skot v každé kategorii dostal vše potřebné a dosahoval očekávané užitkovosti při relevantních nákladech. K tomu pomáhá sestavení optimální krmné dávky, které vychází z očekávané užitkovosti a nároků dané kategorie. Správně připravená krmná dávka obsahuje přesné množství ingrediencí, jež jsou v odpovídajícím pořadí dávkovány do míchacího vozu, takže výsledná směs má požadovanou kvalitu z hlediska obsahu, promíchání a struktury. Součástí managementu výživy a krmení je **založení odpovídajícího množství krmiva** do každého kotce. To je možná nejobtížnější úkol, protože musí být zajištěno, aby měla zvířata dostatek krmiva, ale aby nedocházelo – zejména při vysokých dávkách jádra – k jejich překrmování a nárůstu rizika zdravotních problémů. Zvládnutí dlouhodobého krmení skotu vysokými dávkami jádra bez problémů s akutní či chronickou acidózou je značnou výzvou. Klíčovým faktorem je nejenom správné určení množství krmiva, které má být do kotce založeno, ale též v jakých intervalech a o jaké množství podíl jádra zvýšit. Podle vědců se osvědčilo podávat krmivo v každém kroku 3 až 4 dny,

aby se zvířata (resp. jejich bachorová mikroflóra) přizpůsobila vyšší dávce jádra. Nutností je nejenom omezit velké výkyvy v příjmu krmiva na minimum, ale zároveň se vyhnout dalším změnám, které by zvířata stresovaly. K opatřením, jež by měla pomoci skotu udržet relativně vysoký příjem krmiva i dobré zdraví při vysokých dávkách jádra, bylo zaraženo častější zakládání krmiva během dne, dodržování pravidelné doby krmení, minimalizace rizika překrmování, rovnoměrná distribuce krmiva v celé délce krmiště, odhalení a přizpůsobení krmení změnám chování, např. v souvislosti s počasím.

Náhrada objemů jádrem

I když v chovu masného skotu se většinou cílí na produkci s nízkými náklady prostřednictvím maximálního využití objemných krmiv, tak se mohou objevit situace, kdy je objemných krmiv nedostatek či je jejich cena příliš vysoká. Tehdy mohou obiloviny pomoci s dodávkou potřebných živin a energie. Ačkoliv bývají obiloviny obvykle dražší než třeba seno, tak mohou – vzhledem ke zkrmovanému množství – vycházet ekonomicky příznivěji. Nicméně je v každém případě nutné udržet správnou funkci bachoru a dosažení pocitu nasycení, pro které jsou odpovídající množství vlákniny a struktura krmiva nezbytností.

Vědci z University of Illinois (UI) se ve své práci věnovali masnému skotu, přesněji matkám v zimovištích, které bývají chovány na co neekonomičtějších krmných dávkách, jež jsou tvořeny především konzervovanými objemnými krmivými. Ale co když je jich z nějakého důvodu nedostatek či je jejich kvalita příliš nízká a nákup nepředstavuje efektivní řešení? Problémem může být také pokles výměry pastvin v důsledku aktivních developerů, nepříznivého průběhu počasí v souvislosti se změnami klimatu či novému zaměření produkce, s níž mají zkušenosti nejenom producenti hovězího masa v „horní části“ amerického středozápadu, kde je stále více hektarů pastvin transformováno k pěstování potravinářských či energetických plodin. Chovatelům, kteří mají navzdory tomu v plánu rozšíření své produkce, nezbyvá než hledat alternativní řešení, která aspoň zčásti nahradí tradiční chov masného skotu na rozsáhlých pastvinách. Vzhledem k problémům, které se v posledních letech pojí s chovem skotu na pastvinách, vědce nijak zvlášť nepřekvapilo, že byl mezi chovateli značný zájem o výsledky jejich práce. Pokud by obiloviny představovaly vhodné řešení, jakožto vysoce stravitelný zdroj koncentrované energie, mohla by se omezit závislost na rozsáhlých, extenzivně vedených pastvinách.

Výhodou by byla i možnost využít v krmných dávkách různé „odpady“ po průmyslovém zpracování zrna, jež mají odpovídající parametry a příznivou cenu.

Místo pastvin intenzivní odchov

V jedné ze svých prací se vědci z UI zaměřili na prověření možnosti odchovu matek s telaty mimo pastviny, a to i během obvyklého pastevního období, aniž by to způsobilo zhoršení jejich užitkovosti či zdraví. V rámci své práce porovnávali od května do srpna matky s telaty z křížení angus × simmental. Kontrolní skupina byla odchovávána tradičním způsobem na pastvině, zatímco druhá v odchovně s otevřenými přístřešky, hlubokou podestýlkou a vybetonovanými výběhy. Pokusný odchov opakovali po dva roky. Zaměřili se na hodnocení přírůstku, mléčnosti matek, pohybu a chování telat při odstavu a při převodu do výkrmny.

Matky v odchovně dostávaly standardní TMR, telata měla navíc starter ad libitum. Oproti tomu matky na pastvině měly k dispozici pouze pastevní porost a telata jejich mléko. Koncentrované krmivo měla telata k dispozici tři týdny před odstavem.

Hypotéza, že zvířata v odchovně dosáhnou stejných nebo lepších výsledků, oproti těm na pastvině, se potvrdila. V odchovně bylo možné lépe kontrolovat podmínky prostředí, a především byla matkám předkládána krmná dávka odpovídající jejich potřebám. Na pastvině byla zvířata závislá pouze na kvalitě pastevního porostu a pod vlivem měnících se podmínek. Chovatel se jim sice může postarat o přilepšení, ale pak už nejde o systém s minimálními náklady. Ani během experimentu nebyla na pastvině píce vždy v optimálním množství a kvalitě, a tak zvířata v kontrole dosáhla ve srovnání s odchovnou nižší tělesné hmotnosti i zhoršené kondice. Stejně tak dopadla i telata, která při odstavu a přesunu z pastvin do výkrmny byla výrazně menší než jejich vrstevníci z odchovny.

Podle docenta Dana Shikea z Department of Animal Sciences na UI se „prodloužením“ chovu mimo pastviny, tj. nejenom během zimní sezóny, ale i celé léto, povedlo zajistit výbornou užitkovost matek, vč. zachování tělesné hmotnosti i kondice a dobrých ukazatelů reprodukce, tak i telat. Ale každá mince má dvě strany, a tak se to úplně bez negativních vlivů neobešlo.

Vždy jsou nějaká pro a proti

Vědci předpokládali, že se u telat, která byla odchovávána na pastvině, po přijetí do výkrmny projeví tzv. kompenzační růst. K tomu sice došlo. Po příchodu do výkrmny se telata jevila jako efektivnější a dosahovala vyšších přírůstků, ale ani po 42 dnech nedokázala dohnat rozdíl v hmotnosti, který byl mezi nimi a telaty z odchovny zjištěn na počátku experimentu.

Při odstavu byla telata z pastviny převezena do odchovny, jejich matky byly umístěny v sousedních kotcích. Telata z odchovny zůstala tam, kde byla zvyklá, pouze jejich matky byly oddělené zábranami. Během odstavu bylo u telat z odchovny pozorováno méně známek stresu, což vědci hodnotili podle chování, např. stupně vokalizace, příjmu krmiva, aktivity či ležení, a přičítali setrvání ve známém prostředí. Po šesti dnech byla všechna telata převezena na farmu univerzitního kampusu vzdálenou cca 170 mil, kde probíhal výkrm. Zde vědce poněkud překvapilo, že během příjmu do výkrmny došlo ke změně v intenzitě stresu a telata z pastviny projevila méně symptomů stresu než ta z odchovny.

Podle odborného asistenta Joshe McCanna se čekalo, že telata z odchovny (zvyklá na intenzivní systém chovu) by měla přechod na jiný intenzivní systém zvládnout lépe. Ale v tomto případě si telata „z pastvin“ vedla lépe. Vědci si to vysvětlovali třeba tím, že již jednou změnou prostředí (během odstavu) prošla, a proto se ve výkrmně zvládla adaptovat rychleji.

Záleží na ekonomice

Ovšem ani při na první pohled příznivých výsledcích není možné zapomínat na podrobné kalkulace. Byť to z hlediska užitkovosti vycházelo v odchovně příznivěji, tak se musí počítat s řadou rizik, která s sebou nesou nemalé náklady. Vědci v této studii neřešili otázky ekonomiky, s nimiž musí počítat chovatelé masného skotu, kteří by uvažovali o umístění matek s telaty do odchovny místo tradičního odchovu na pastvinách. Přitom je nezbytné dobře spočítat, který způsob se vyplatí. Intenzivní systém totiž vyžaduje mnohem více investic do technologií i práce, ale i do výživy a krmení.

Vědci poukázali i na další, nemalý zdroj nákladů, a tím je zdravotní péče v souvislosti s vyšším rizikem problémů s končetinami u zvířat chovaných v omezeném prostoru na tvrdých podlahách. O tom by mohl nejdříve chovatel dojeného skotu obšírně vyprávět. I když vědci nakonec došli k závěru, že případně zhoršené zdraví končetin nemělo významný vliv na tělesnou hmotnost, kondici ani reprodukci, tak McCann poukázal na to, že náklady na prevenci a léčbu se musí zohlednit při hodnocení efektivity a počítat s nimi stejně, jako s ostatními pořizovacími a provozními náklady. Důkladné zvážení toho, zda je možné zůstat v „černých číslech“ a konkurenceschopný je životně důležité, protože ani vyšší přírůstek a lepší reprodukce nemusí zaručit efektivitu a zisk.

Článek vznikl s využitím zahraničních materiálů.

Posuzování vhodnosti býků k reprodukci

Ing. Zuzana Biniová

Český svaz chovatelů masného skotu

Plodnost býka nelze spolehlivě odhadnout na základě posouzení jediného kritéria či měřitelného parametru. Schopnost býka oplodnit plemence je výsledkem celého komplexu vlastností od vývinu a stavu reprodukčních orgánů, přes kvalitu a množství spermatu, utváření a zdraví končetin, tělesnou kondici, libido, schopnost pohybu na pastvině až po schopnost páření. Posuzování vhodnosti býků k reprodukci proto zahrnuje úplné a systematické hodnocení reprodukčního potenciálu daného býka. Nejde jen o prosté vyšetření kvality spermatu, ale i o posouzení výše uvedených vlastností. Výsledky vyšetření nejsou zárukou vysoké plodnosti býka, není dle nich možné porovnávat plodnost býků a nejsou ani důkazem, že býk je prostý virů a infekčních onemocnění přenášených spermatem. Jeho cílem je identifikovat býky, kteří nesou nežádoucí dědičné znaky, býky neplodné a býky s pravděpodobně sníženou plodností. Výsledky vyšetření nejsou celoživotní zárukou plodnosti býka,

vyšetření je proto vhodné provádět před zahájením každé připouštěcí sezóny před zařazením býka do stáda.

Základy této metody byly položeny v západních státech USA v padesátých letech minulého století po období tuhých zim, při které řada býků utrpěla omrzliny šourku. Cílem je identifikovat býky, kteří budou schopni oplodnit plemence během relativně krátké připouštěcí sezóny. Postupně byla vypracována v celý komplex vyšetření používaný nejen v USA, ale i v Austrálii, na Novém Zélandu, Irsku a Velké Británii. Z publikovaných výsledků plyne, že zhruba 20% posuzovaných býků testem z různých důvodů neprojde. Pouze velmi málo z nich je neplodných, respektive neschopných oplodnit plemence, zatímco mnoho z nich je subfertilních (*subfertilita* = snížená plodnost). Můžeme si položit otázku, jak bychom měli popsat „normální plodnost“. V Austrálii je definována jako schopnost býka oplodnit 60% a 90%

z celkového

počtu 50 zdravých a pravidelně ovulujících plemencí během tří, respektive šesti týdnů (při vyšetření na březost ve 42 dnech po oplození).

Puberta je u býka definována jako věk, ve kterém býk vyprodukuje minimálně 50×10^6 spermií/mm³ s minimální aktivitou 10%. Většinou se u býků objevuje zhruba v 11 měsících věku, ten se ale může lišit dle plemene a individuality jedince. Produkce a kvalita spermatu se postupně zvyšuje, k normální produkci spermatu dochází u většiny býků ve věku 16 měsíců. Posuzování vhodnosti býka k reprodukci před dosažením tohoto věku tak nežádá vede k selhání v důsledku nedostatečné kvality spermatu. Ideálním věkem pro posouzení býka je 18 měsíců.

Samotné posuzování zahrnuje fyziologické vyšetření, analýzu spermatu a hodnocení připouštěcích schopností.

Fyziologické vyšetření

Pro posouzení býka je nezbytné vytvořit vhodné zázemí zajišťující bezpečnost pracovníka provádějícího vyšetření i býka samotného. Jde zejména o fixační zařízení s dobrým přístupem pro vyšetření reprodukčních orgánů a protiskluzové podlahy.

Jako první se provádí hodnocení kondice býka na škále 1 až 5. Býci hodnocení 1 nebo 2 body jsou považováni za nevyhovující, protože u nich existuje předpoklad, že nebudou schopni adekvátně působit během celé připouštěcí sezóny. U obézních býků hodnocených 5 body dochází k ukládání tuku v oblasti šourku, které má negativní vliv na termoregulaci varlat a kvalitu produkovaného spermatu. Správná výživa býčků od odstavu do 15 měsíců věku bezpochyby vede ke snížení výskytu laminitid, vad končetin a ke zlepšení kvality jejich spermatu.

Dále se posuzují zuby a dásně a v neposlední řadě i oči, zejména přítomnost zákalu či příznaky rakoviny. Je doporučeno provádět i vyšetření srdce a plic poslechem. Nezbytnou součástí je hodnocení kvality končetin, které je v našich podmínkách rutinně prováděno inspektory při výběru býčků do plemenitby, proto ho nebudu detailněji rozvádět.

Při posouzení kvality šourku se sleduje několik parametrů. Jako první se hodnotí jeho tvar. To může být někdy obtížnější v zimním období, kdy sval vnější zdivhač varlete přitáhne varle blíže k dutině břišní z důvodu termoregulace. Rovnostěnný šourek vzniká při ukládání tuku v hrdlu šourku, klínovitý šourek pak indikuje malou velikost varlat. Bylo zjištěno, že 72% býků s normálním šourkem produkuje sperma dobré kvality, zatímco u býků s rovnostěnným šourkem je to pouze 27% a s klínovitým šourkem dokonce jen 1%. V dalším kroku jsou šourek a varlata prohmatána, což může odhalit řadu skrytých abnormalit včetně kýly a abscesů. Pokožka šourku by měla být hladká a elastická, varlata by se v něm měla volně pohybovat. K chronickému zesílení stěny šourku na jeho bázi dochází v důsledku poranění či zánětu. Nežádoucí jsou příznaky fotosezitivity (zarudnutí), otoku, a zánětu. **Orchitida** (=zánět varlat) může být jednostranná nebo oboustranná. Akutní orchitida je většinou zjištěna chovatelem, zatímco její chronická forma bývá diagnostikována až při posuzová-

ní vhodnosti býků k reprodukci. Akutní forma se vyznačuje zvýšenou teplotou varlat a otokem. K léčbě se používají antibiotika, chlazení vodou a nesteroidní protizánětlivé přípravky, prognóza ve vztahu k plodnosti však bývá velmi špatná. Chronická orchitida vede ke zvětšení a změně tvaru varlat. Postižené varle bývá většinou kulaté a tuhé, pohmat může být pro býčka bolestivý. **Hypoplázie** varlat může být rovněž jednostranná nebo oboustranná. Slabou hypoplazií jednoho z varlat (<20% rozdílu ve velikosti) není snadné diagnostikovat a může být často přehlédnuta. Hypoplázie varlat je dědičná, proto je důležité, aby byli její nositelé z chovu vyřazeni. K **degeneraci varlat** může dojít v důsledku působení řady vnějších vlivů, jako je přehřátí zvířete, stres, toxické faktory a nutriční vlivy, ale může být podmíněna i geneticky. Sonografické vyšetření varlat se provádí zejména u býků s diagnostikovaným rozdílem ve velikosti a pružnosti varlat. Mohou při něm být zjištěny kalcifikace či fibróza. Samotné kalcifikace nemusí mít negativní vliv na kvalitu spermatu.

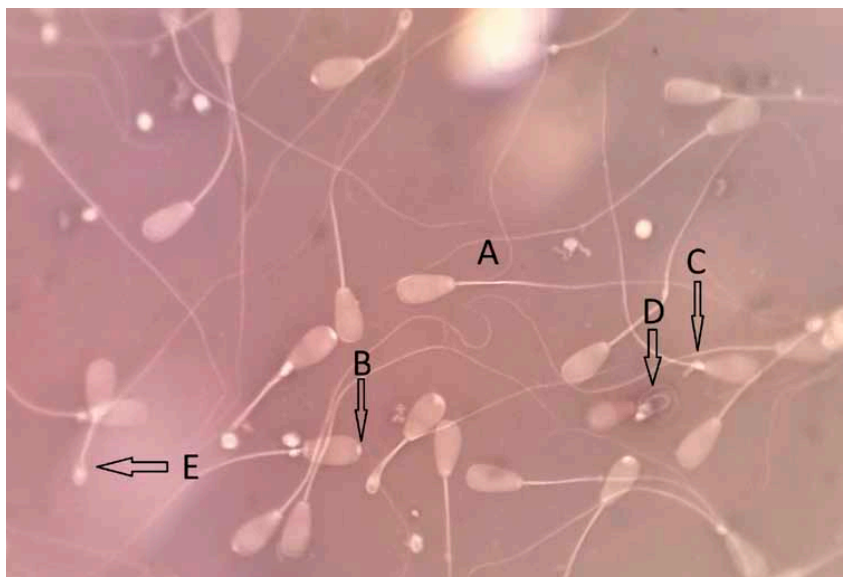
K měření obvodu šourku se používá testimetr, který se na šourek nasazuje jeho nejširší částí.

Obvod šourku má zásadní vliv na hmotnost varlat, produkci spermatu a jeho kvalitu. Je to středně až vysoce dědivá vlastnost. Býci s velkým obvodem šourku dosahují dříve puberty a tuto vlastnost mohou přenášet i na své dcery. Je to tedy vysoce žádaná vlastnost u býků vybraných pro produkci dcer do obratu stáda. Obvod šourku je závislý na plemeni. Charolais, masný simental a aberdeen angus, tedy plemena historicky chovaná pro dvojí nebo mléčnou užitkovost, mají vyšší průměrný obvod šourku a dosahují puberty dříve než plemena od prvopůvodu chovaná na maso jako jsou belgické modrobílé, limousine a blond d'Aquitaine. Minimální požadovaný obvod šourku u býků ve věku 12 - 15 měsíců je 30 cm, u býků starších dvou let je to 34 cm. V řadě zemí se požadavky na minimální obvod šourku liší dle plemene a věku býka.

V rámci posouzení vhodnosti býka k reprodukci se dále provádí hodnocení předkožky a kožního krytí penisu. Zjištěny mohou být záněty, lacerace, hematomy, otoky a výhřez předkožky. Ten se nejčastěji vyskytuje u býčků plemen aberdeen angus a hereford a dochází k němu v důsledku selhání funkce zatahovače penisu.

Vady penisu jsou velmi časté a každý býk by měl mít vyšetřený penis před zařazením do plemenitby. Obvyklými problémy jsou frenulum (uzdička spojující předkožku a žalud penisu), vady tvaru penisu a papilomy. Výskyt frenula může být geneticky podmíněný. V USA byly identifikovány inbrední linie plemene aberdeen angus s několikanásobně vyšším výskytem této vady oproti běžné populaci. Pravděpodobně jde o vadu podmíněnou recesivním genem. K poruchám erekce dochází v důsledku nedostatečného prokrvení penisu.

Vyšetření přídatných pohlavních žláz se provádí pohmatem přes stěnu konečníku. Zánět vezikulárních žláz není u mladých býků neobvyklý a může k němu často docházet i v důsledku zánětu varlat. U starších býků může být chronický. Etologie jeho vzniku není známá a je dáván do souvislosti s výskytem virů, chlamydií a mycoplasmy. Ejakulát postižených býků obsahuje leukocyty, aktivita spermií je snižena a obsahuje vysoký počet spermií s druhotnými defekty, jako jsou volné hlavičky (oddělené od bičků) a zkroucené střední části spermie (DMR). V ejakulátu může být přítomen hnís.

Morfologické abnormality spermií:

A - normální spermie,

B - abnormální akrozom (za hlavičkou je viditelný rudiment druhého bičku),

C - proximálně umístěná protoplazmatická kapka,

D - DAG efekt,

E - DMR.

Na několika spermiích jsou pozorovatelné různé kombinace vad.

Analýza spermatu

Před odběrem spermatu je nezbytné ověřit, zda býk v minulých týdnech nekulhal, neprodělal nějaká onemocnění nebo mu nebyly prováděny veterinární úkony včetně medikace vedoucí ke snížení kvality spermatu.

K odběru a manipulaci se spermatem je nezbytné pracovat s pomůckami předeřhřátými na 36-38 °C, při uvedených teplotách je nezbytné udržovat i samotný vzorek. Při nižších teplotách dochází k chladovému šoku spermií, který se promítá do jejich aktivity i morfologie. Mírně vyšší teploty vedou k rychlejšímu vyčerpání zásob energie spermií a snížení aktivity a přežitelnosti spermií. Velmi vysoké nebo naopak velmi nízké teploty spermie zabíjejí.

Odběr spermatu může být prováděn buď masáží prostaty a přídatných pohlavních žláz nebo elektroejakulací. Odběr se provádí pomocí umělé vagíny zakončené zkumavkou s kalibrovaným objemem. V zimním období by měla být teplota zkumavky udržována pomocí tepelného rukávu nebo nasazena na plastový kalíšek obsahující vodu o teplotě 37 °C.

Sperma získané elektroejakulací dosahuje lepších parametrů kvality jak z hlediska objemu, tak i hustoty spermatu. Tato metoda odběru je i méně časově náročná. Odběr pomocí elektroejakulací je nevhodný pro asi 5% býků nevyznačujících žádné fyziologické odchylky. Takoví býci nemohou být označeni jako nevhodní k reprodukci, musí se u nich zkusit jiná metoda odběru.

Posouzení kvality spermatu se provádí přímo na farmě. Důvodem k tomu je zhoršení parametrů aktivity spermií v důsledku skladování a transportu. Samotné místo pro provedení analýzy by mělo být umístěno co nejbližší k místu odběru, a to jak pro minimalizaci manipulace se spermatem, tak i pro prevenci jeho znečištění prachem.

U odebraného spermatu se nejprve posuzuje barva, která může být v různých odstínech bílé až krémové bravy, žlutá anebo vodnatá, což značí nízkou koncentraci spermií v ejakulátu. Barva ejakulátu nemůže být použita jako kritérium pro stanovení koncentrace spermií. U velmi hustých ejakulátů s vysokou koncentrací (2.000×10^6 spermií/mm³ a více) je obvykle zjištěna nižší aktivita v důsledku přítomnosti vysokého počtu mrtvých spermií a volných hlaviček. S tímto efektem se často setkávají i pracovníci inseminačních stanic například po několikátýdenním vyřazení býka z odběru. Řešením je „vyčištění nadvarlete“, tj. několikanásobný odběr ve stejný den, až do snížení koncentrace na cca 1.000×10^6 spermií/mm³. Žlutavé zabarvení spermatu je způsobeno přítomností riboflavinu a nemá vliv na kvalitu spermatu.

Sperma může být kontaminováno vodou uniklou z umělé vagíny, močí a nečistotami z šourku jako je prach a sláma. Voda a moč mají negativní vliv na aktivitu spermií. Přítomen může být i hnís.

Aktivita spermatu se posuzuje dvěma způsoby. Prvním je posouzení aktivity neředěného ejakulátu, kdy se analyzuje pohyb spermií ve vlnách na škále 1 až 5. Vyšší hodnoty značí lepší kvalitu ejakulátu. Dále se posuzuje

přímočarý pohyb spermií vyjádřený v procentech. Hustější ejakuláty je při této analýze nezbytné naředit předeřhřátým fyziologickým roztokem. K hodnocení se používá mikroskop s fázovým kontrastem, kdy hodnocení provádí vyškolený technik. Nově je na trhu dostupný i přenosný systém CASA (Computer Assisted Sperm Analyzer), tedy mikroskop propojený s kamerou, která přenáší snímaný obraz do software vyhodnocujícího procento pohyblivých spermií a kvalitu jejich pohybu. Minimálně je požadována aktivita 60%. Je potřeba si uvědomit, že jakékoli chyby při manipulaci se spermatem a v teplotním managementu se negativně odrazí na výsledné aktivitě.

Neméně důležitým kritériem pro hodnocení kvality spermatu je morfologický rozbor, který se provádí mikroskopicky obvykle za použití kontrastních barviv eosinu a nigrosinu a olejové imerze. Může být prováděno v laboratoři, neboť jde o práci s „mrtvým“ vzorkem. Ejakuláty vyhovující aktivity mohou obsahovat vysoký počet spermií s vadami jako jsou vakuoly či nepravidelné akrozomy, které nejsou při hodnocení aktivity viditelné a mají zásadní vliv na plodnost býka. Některé abnormality spermií mohou být geneticky podmíněny, často jsou však důsledkem nízkého věku hodnocených býků či negativních vlivů působících na býky v průběhu spermiogeneze. Morfologická analýza v letním období není zcela žádoucí kvůli tepelnému stresu,

kteří silně narušuje proces tvorby spermií a podněcuje vznik patologických spermií. V ejakulátech postižených býků můžeme pozorovat značné množství spermií s abnormalitami typickými pro tepelný stres (DMR, volné hlavičky, hruškovité hlavičky, proximálně umístěné protoplazmatické kapky a vakuoly). Ejakulát vyhovující kvality obsahuje minimálně 70% normálních spermií. Při analýze se hodnotí 100 spermií, v případě hraničních hodnot se analýza opakuje a výsledky průměrují. Klasifikace vad spermií a stanovení jejich významnosti v případě kombinace vad u jedné spermie musí být prováděno vyškoleným laboratorním technikem. Morfologická analýza by měla být zopakována po 60 dnech (doba vývoje spermií) v případě, že byl zjištěn abnormální spermioqram při jinak fyziologicky normálním stavu reprodukčních orgánů.

Hodnocení připouštěcích schopností

V rámci posuzování se test libida provádí za přítomnosti plemenice v říji, sledován je zájem býka o páření. První vzeskot na plemenici by měl proběhnout do 10 minut po přivedení býka. Tento test se neprovádí vždy a na výsledném protokolu o posouzení vhodnosti býka k reprodukci musí být vždy uvedeno, zda byl nebo nebyl realizován.

Hodnocení libida býků je nesmírně obtížné, protože může být ovlivněno řadou vlivů, jako

věkem býka, jeho zkušenostmi, zdravotním stavem a postavením ve stádě, respektive přítomností druhého dominantního býka. V průběhu připouštěcí sezóny se u býků mohou rozvinout zdravotní obtíže, které limitují jeho pohyb a schopnost páření (bolesti zad, problémy s končetinami). Chovatelé by proto měli v průběhu připouštěcí sezóny býka ve stádě pravidelně pozorovat.

Závěr

Výsledky hodnocení vhodnosti býka k reprodukci se zpracovávají do protokolu. Platné jsou vždy pouze ke dni, kdy byly pořízeny, protože fyziologický stav býka i kvalita spermatu nejsou neměnné ukazatele. Na kvalitu spermatu působí řada vnějších činitelů, v létě jde zejména o tepelný stres, vůči kterému jsou některá plemena velmi náchylná (například belgické modrobílé) a který může zanechat v některých případech celoživotní následky na schopnost býka produkovat kvalitní sperma. Výsledky nejsou zárukou dobré reprodukce ve stádě ani efektivity produkce inseminačních dávek.

Na základě výsledků hodnocení se býci z plemenitby nevyřazují. Při podezření na sníženou plodnost býka vždy záleží na zhodnocení rizik kupujícím a je jeho rozhodnutím, zda si takového býka pořídí.

Přijaté závěry z jednání Grémia předsedů rad PK

Kamil Malát
Český svaz chovatelů masného skotu

V úterý 5. listopadu se na Hradištku sešli předšedové rad plemenných knih jednotlivých masných plemen za účasti zaměstnanců svazu na jednání Grémia předsedů RPK, aby pod vedením nového předsedy tohoto svazového orgánu Ing. Pavla Káčera provedli revizi metodiky pro odchov plemenných býků, probrali navržené změny v úpravě výpočtu a zveřejňování plemenných hodnot a též řešili otázku sledování porodních hmotností. Největší čas zabraly debaty okolo metodiky pro odchov býků. Některá témata byla z nedostatku času přesunuta na další jednání. Zásadní body popisuje následující příspěvek.

(období červenec až srpen). V této souvislosti je však nutné upozornit, že změna se bude týkat vždy všech chovatelů daného plemene.

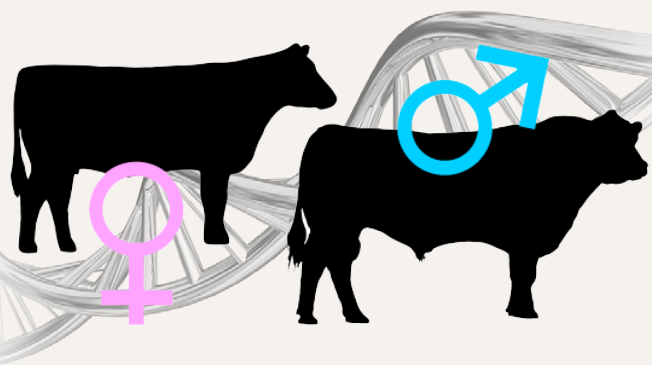
Dalším bodem, kde si chovatelé budou moci vybrat jaký preferují systém, bude v otázce **vážení býků při zahájení odchovu u chovatele (OCH)**. Rady PK, které mají zájem o vážení býčků na začátku OCH (s platností od II. turnusu 2024/2025) byly vyzvány k podání stanoviska k rukám ředitele PK, v opačném případě se býci vážit nebudou. Přehled jejich vyjádření je uveden v textovém poli.

Třetí důležitou změnou je **přesun odchovu býčků narozených v červnu** z třetího do čtvrtého turnusu. Tato úprava se bude týkat až testační sezóny 2025/2026.

Mezi méně zásadní odsouhlasené návrhy patří možnost zapsat do jména býčků přídomek OPB pro býky procházející odchovnou, aby tito býci byli snáze identifikováni.

Konsenzu naopak nebylo dosaženo u některých dalších projednávaných bodů, které byly buď zamítnuty, nebo přesunuty na další jednání. Mezi ty patří například změna ve způsobu přepočítávání bodů za roční hmotnost u býků na OPB, kdy se ve stávajícím systému liší systém výpočtu mezi OCH a OPB. Přijatý návrh ani návrh na rozvolnění způsobu předvádění býků, kdy po vzoru plemen neprocházejících odchovem (typicky highland či galloway), u nichž není definován požadavek na předvádění býků na tyči nebo ohlávce, byl nadnesen návrh na sjednocení přístupu i pro býky odchovávané na OPB či OCH.

Všechny odsouhlasené úpravy budou zapracovány do stávající metodiky a rozeslány členům grémia.

Úpravy metodiky pro odchov býků

V otázce úpravy Metodiky pro odchov a zkoušky vlastní užitkovosti býků masných plemen skotu dojde k zapracování principu „dvojkolejnosti“ umožňující v některých bodech zohlednit požadavky jednotlivých plemen, které jiným plemenům nevyhovují. Ta se bude týkat například možnosti **provést lineární hodnocení exteriéru a končetin společně s posouzením exteriérových vad už v den posledního vážení na konci odchovu**. K tomu bude muset chovatel vytvořit adekvátní podmínky pro předvedení býčků. Na základě toho bude rozhodnuto o výběru býka do plemenitby (či naopak jeho vyřazení). V návaznosti na to dojde k využití zpracovaných údajů do katalogu býků tak, aby byl katalog zveřejněn cca 10. dne následujícího měsíce po ukončení odchovu (např. II. turnus ukončen 31. 3., katalog zveřejněn 10. 4.).

Jako první tuto úpravu prosazují chovatelé plemene aberdeen angus, u kterého by se tato změna měla projevit od II. turnusu sezóny 2024-25. Pokud se k tomuto systému budou chtít přidat i další plemena, musí to nahlásit vždy nejpozději před zahájením další testační sezóny v době tvorby podmínek pro odchov býčků

Téma plemenných hodnot přesunuto na pracovní skupinu

Důležitým bodem jednání byla rovněž **problematika plemenných hodnot**. V návaznosti na jednání iniciované zástupci oprávněných organizací připravili pracovníci svazu a VÚŽV po konzultaci s odbornými pracovišti v ČR a v zahraničí návrhy změn ve výpočtu a publikování RPH, které byly členům grémia odeslány v předstihu k prostudování.

Mezi ty se řadí posun báze pro výpočet relativních plemenných hodnot na roky 2015 – 2020 s tím, že báze by nově měla být rolující (tzn. každý rok se posunout o 1 rok). Navrženo bylo rovněž, aby standardizace RPH probíhala na 3 směrodatné odchylky (v rozmezí 70-130) a aby RPH byly publikovány pouze při spolehlivosti 20% a vyšší. Do výpočtu by mohla být nově zakomponována přepočtená genetická směrodatná odchylka a s ohledem na výše popsané bylo navrženo upustit od zveřejňování tabulky s průměry populace za jednotlivá plemena a kategorie a debatovat o doplňkovém srovnání k různým subpopulacím. Současně byly navrženy změny v publikování dat RPH na www stránkách včetně tzv. TOpek (frekvence zveřejňování, obsah žebříčků atd.).

Všechny tyto návrhy byly přesunuty na jednání pracovní skupiny, kterou předseda Grémia svolá na konec listopadu, kde by měly vzniknout závěry s doporučeními pro grémium. Po projednání budou změny zakomponovány do nového výpočtu.

Další projednávaná témata

Schváleno naopak bylo to, že **katalogy k základním výběrům** budou s platností od 1. turnusu 2025 v případě odchovu u chovatele zveřejňovány pouze v online verzi bez tvorby pdf souborů. Podmínkou této změny bude doprogramování veřejné části webu ČSCHMS v sekci katalogů ZV s možností exportu katalogových listů do pdf souborů.

V otázce sledování **porodních hmotností** bylo rozhodnuto to, že inspektoři ČSCHMS ve spolupráci s jednotlivými RPK provedou s pomocí interního nástroje dostupného ve webKUMP revizi členění chovů dle jejich přístupu ke sledování porodních hmotností (A – váží 100%, B – převážně váží – 75%, C – odhaduje s použitím měření páskovou mírou, D – nesleduje) s tím, že k tomu budou kromě konzultace s chovateli využívat v souladu s metodikou KUMP bod 2. 5. i možnost namátkového převážení telat po porodu. Tyto úpravy by měly následně vyústit v to, že do výpočtu PH budou zahrnuta a v katalogích k ZV a online databázích zveřejňována pouze data od chovatelů zařazených do skupiny A, B či C.

Posledním schváleným bodem byl materiál „**Beef on dairy**“ jako základní dokument pro práce spojené s realizací hodnocení masných býků využívaných v systému připouštění na plemence dojených plemen.

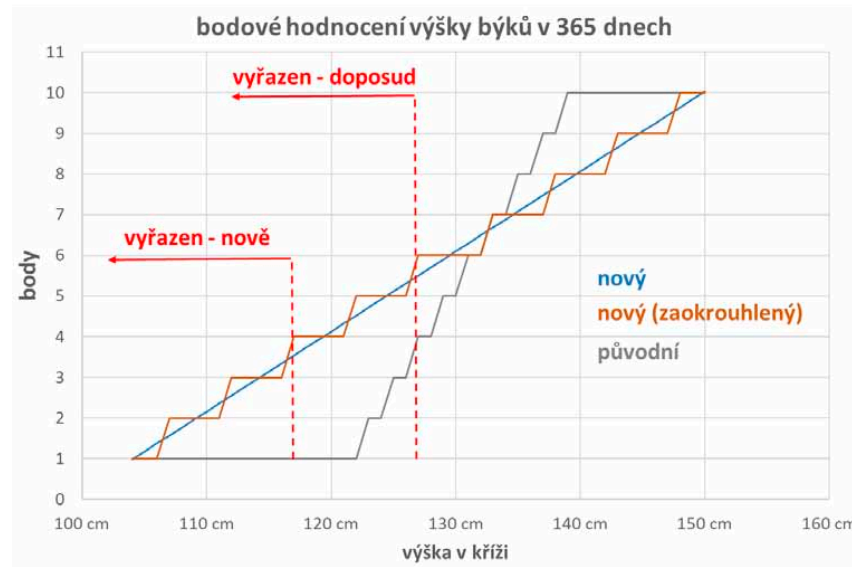
Změna ve způsobu hodnocení výšky u plemene aberdeen angus

Matěj Šašek
Rada plemenné knihy Aberdeen Angus

Chovatelé plemene aberdeen angus se rozhodli změnit bodové hodnocení výšky dle způsobu, který se využívá v Severní Americe a označuje se jako „frame score“. Nové hodnocení bude využíváno jak pro všechna nová měření výšky, tak pro všechna dosud provedená měření výšky, u kterých bude proveden přepočít. Ve všech materiálech již budou uváděna pouze nově vypočtená bodová hodnocení výšky zvířat. Oproti dosavadnímu modelu došlo k roztažení bodové škály. Tím pádem se sníží vliv bodového hodnocení výšky na celkové bodové hodnocení býka při výběru.

Výpočet bodů bude od nynějška probíhat podle modelu, který se využívá v Severní Americe a označuje se jako „frame score“. Na obrázku výše je graficky znázorněna změna v bodovém hodnocení výšky na příkladu býků ve věku 365 dní.

Z grafu je zřejmé, že oproti dosavadnímu modelu došlo k roztažení bodové škály. Zároveň se tím sníží vliv bodového hodnocení výšky na celkové bodové hodnocení býka při výběru. Provádění tzv. celkového součtu bodů při výběru

býka se sice snažíme z hlav chovatelů a pracovníků Svazu vymýt, ale bude to určitě ještě dlouhý proces. Většina býků u výběru bude hodnocena za výšku známkami 5, 6 a 7. V důsledku změny bodování budou moci být do plemenitby vybíráni býci menšího rámce než doposud. To pomůže vyřešit problémy chovatelů, kteří se orientují a nebo chtějí orientovat na chov zvířat menšího nebo středního rámce (označovaných v zahraničí jako „moderní“ angus). Bodové hodnocení bude zatím uváděno zaokrouhlené v celých číslech, i když by bylo správné uvádět body s přesností na 1 desetinné místo, tak jak je tomu u „frame score“ a jak bylo také uváděno v návrhu schváleném členy PK AA. To však bude vyžadovat softwarové úpravy systému ČSCHMS a bude to tedy vyžadovat určitý čas.

Výpočet bodového hodnocení výšky bude probíhat u zvířat do 629 dnů (včetně) podle následujícího vzorce:

$$B_{\text{býk}} = -11,548 + (0,1921 \times \text{Kříž}) - (0,0289 \times \text{Věk}) + (0,00001947 \times \text{Věk} \times \text{Věk}) + (0,000013156 \times \text{Kříž} \times \text{Věk})$$

$$B_{\text{jal}} = -11,7086 + (0,186 \times \text{Kříž}) - (0,0239 \times \text{Věk}) + (0,0000146 \times \text{Věk} \times \text{Věk}) + (0,00002988 \times \text{Kříž} \times \text{Věk})$$

Kde „Kříž“ je výška v kříži v cm a „Věk“ je věk zvířete ve dnech v okamžiku měření.

Růstová křivka je stanovena zvlášť pro jalovice a býky.

U zvířat starších 629 dnů se bodové hodnocení výšky bude stanovovat dle následujících tabulek. Při jejich sestavování jsme opět vycházeli z metodiky využívané American Angus Association, kterou však bylo potřeba doplnit o podrobnější škálu pomocí regresní analýzy.

Toto hodnocení starších zvířat plynule navazuje na růstové křivky pro zvířata do 629 dní věku. Při analýze dosavadních tabulek pro hodnocení starších zvířat jsme narazili na několik evidentních nesrovnalostí, vzniklých nejspíše nepozorností či chybami ve výpočtu a v novém bodovém hodnocení výšky již tyto nesrovnalosti budou opraveny.

Býci	Bodové hodnocení									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
21	107	112	117	122	127	132	137	141	147	151
22	108	113	118	123	128	133	138	142	147	152
23	109	114	119	124	128	133	138	143	147	152
24	109	114	119	124	129	133	138	143	148	153
25	110	115	119	124	129	134	139	144	148	153
26	110	115	120	125	129	134	139	144	149	153
27	110	116	120	125	130	134	139	144	149	154
28	111	116	120	125	130	134	140	144	149	154
29	111	116	120	125	130	135	140	144	149	154
30	111	116	121	125	130	135	140	145	150	154
31	111	117	121	126	131	135	140	145	150	155
32	112	117	121	126	131	135	140	145	150	155
33	112	117	121	126	131	136	141	145	150	155
34	112	117	122	126	131	136	141	145	150	155
35	112	117	122	126	131	136	141	145	150	155
36	112	117	122	126	132	136	141	145	150	155
37	112	117	122	127	132	136	141	146	150	155
38	112	117	122	127	132	136	141	146	150	155
39	113	117	122	127	132	136	141	146	151	155
40	113	117	123	127	132	137	141	146	151	155
41	113	117	123	127	132	137	141	146	151	155
42	113	117	123	127	132	137	142	146	151	155
43	113	117	123	127	132	137	142	146	151	155
44	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
45	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
46	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
47	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
48	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
49	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
50	113	119	123	127	132	137	142	146	151	155

Krávy	Bodové hodnocení									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
21	107	112	117	122	127	132	137	141	147	151
22	108	113	118	123	128	133	138	142	147	152
23	109	114	119	124	128	133	138	143	147	152
24	109	114	119	124	129	133	138	143	148	153
25	110	115	119	124	129	134	139	144	148	153
26	110	115	120	125	129	134	139	144	149	153
27	110	116	120	125	130	134	139	144	149	154
28	111	116	120	125	130	134	140	144	149	154
29	111	116	120	125	130	135	140	144	149	154
30	111	116	121	125	130	135	140	145	150	154
31	111	117	121	126	131	135	140	145	150	155
32	112	117	121	126	131	135	140	145	150	155
33	112	117	121	126	131	136	141	145	150	155
34	112	117	122	126	131	136	141	145	150	155
35	112	117	122	126	131	136	141	145	150	155
36	112	117	122	126	132	136	141	145	150	155
37	112	117	122	127	132	136	141	146	150	155
38	112	117	122	127	132	136	141	146	150	155
39	113	117	122	127	132	136	141	146	151	155
40	113	117	123	127	132	137	141	146	151	155
41	113	117	123	127	132	137	141	146	151	155
42	113	117	123	127	132	137	142	146	151	155
43	113	117	123	127	132	137	142	146	151	155
44	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
45	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
46	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
47	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
48	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
49	113	118	123	127	132	137	142	146	151	155
50	113	119	123	127	132	137	142	146	151	155
51	114	119	123	127	132	137	142	146	151	156
52	114	119	123	127	132	137	142	146	151	156
53	114	119	123	127	132	137	142	146	151	156
54	114	119	124	128	132	137	142	146	151	156
55	114	119	124	128	131	137	142	146	151	156
56	114	119	124	128	131	136	142	146	151	156
57	114	119	124	128	131	136	141	145	151	156
58	114	119	124	128	131	136	141	145	151	156
59	114	119	124	128	131	136	141	145	151	156
60	114	119	124	128	131	136	141	145	151	156
61	114	119	124	128	133	138	143	147	151	156

V následujících tabulkách je uvedeno srovnání původního a nového bodového hodnocení výšky na příkladu býčků a jalovic ve věku 365 dní. V tabulce je v prvním sloupci uvedena výška v kříži, dále původní bodové hodnocení a následují dva sloupce nového hodnocení v zaokrouhlené a nezaokrouhlené variantě.

Dlouhodobé řešení

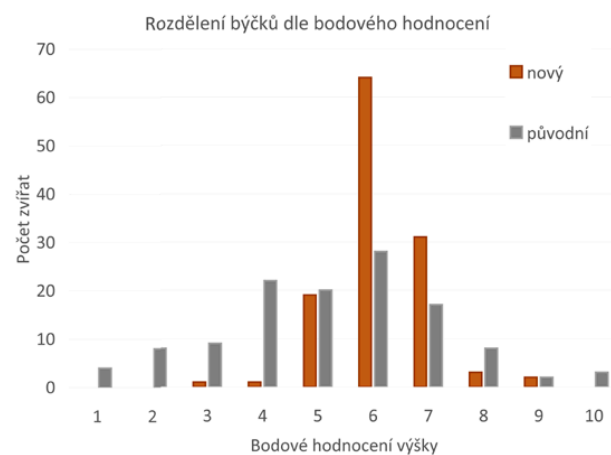
Na závěr uvádíme ještě vliv nového výpočtu na příkladu konkrétního chovu, kde bylo hodnoceno 121 býčků a 149 jaloviček. Na grafech můžete opět vidět, že podle nového hodnocení je většina zvířat hodnocena body 5, 6 a 7 a je využita užší škála bodů. To se na první pohled může zdát jako nevýhoda ve smyslu méně přesného hodnocení.

Tento problém vyřeší přechod na bodové hodnocení uváděné na desetinné místo. Druhý pohled lze shrnout do výroku „nehledejme variabilitu tam, kde není“. Z uvedených dat je zřejmé, že bychom současnou českou populaci mohli označit jako „větší střední rámec“.

Tato situace se však může v průběhu delšího časového období měnit dle preferencí chovatelů v selekci zvířat. Nový model hodnocení tak může beze změn fungovat i v případě výrazných změn výšky v populaci a zaznamenávat tak její dlouhodobý vývoj.

Bodové hodnocení býků ve věku 365 dní			
Výška	Body staré	Body nové	Body nové nezaokrouhlené
104cm	1	1	1,0
105cm	1	1	1,2
106cm	1	1	1,4
107cm	1	2	1,6
108cm	1	2	1,8
109cm	1	2	2,0
110cm	1	2	2,2
111cm	1	2	2,4
112cm	1	3	2,6
113cm	1	3	2,7
114cm	1	3	2,9
115cm	1	3	3,1
116cm	1	3	3,3
117cm	1	4	3,5
118cm	1	4	3,7
119cm	1	4	3,9
120cm	1	4	4,1
121cm	1	4	4,3
122cm	1	5	4,5
123cm	2	5	4,7
124cm	2	5	4,9
125cm	3	5	5,1
126cm	3	5	5,3
127cm	4	6	5,5
128cm	4	6	5,7
129cm	5	6	5,9
130cm	5	6	6,1
131cm	6	6	6,3
132cm	6	6	6,5
133cm	7	7	6,7
134cm	7	7	6,9
135cm	8	7	7,1
136cm	8	7	7,3
137cm	9	7	7,5
138cm	9	8	7,7
139cm	10	8	7,9
140cm	10	8	8,1
141cm	10	8	8,3
142cm	10	8	8,5
143cm	10	9	8,7
144cm	10	9	8,9
145cm	10	9	9,0
146cm	10	9	9,2
147cm	10	9	9,4
148cm	10	10	9,6
149cm	10	10	9,8
150cm	10	10	10,0

Bodové hodnocení jalovic ve věku 365 dní			
Výška	Body staré	Body nové	Body nové nezaokrouhlené
99cm	1	1	1,0
100cm	1	1	1,2
101cm	1	1	1,4
102cm	1	2	1,6
103cm	1	2	1,8
104cm	1	2	2,0
105cm	1	2	2,2
106cm	1	2	2,4
107cm	1	3	2,6
108cm	1	3	2,8
109cm	1	3	3,0
110cm	1	3	3,2
111cm	1	3	3,4
112cm	1	4	3,6
113cm	1	4	3,8
114cm	1	4	4,0
115cm	1	4	4,2
116cm	1	4	4,4
117cm	2	5	4,6
118cm	2	5	4,7
119cm	3	5	4,9
120cm	3	5	5,1
121cm	4	5	5,3
122cm	4	6	5,5
123cm	5	6	5,7
124cm	5	6	5,9
125cm	6	6	6,1
126cm	6	6	6,3
127cm	7	7	6,5
128cm	7	7	6,7
129cm	8	7	6,9
130cm	8	7	7,1
131cm	9	7	7,3
132cm	9	8	7,5
133cm	10	8	7,7
134cm	10	8	7,9
135cm	10	8	8,1
136cm	10	8	8,3
137cm	10	8	8,5
138cm	10	9	8,7
139cm	10	9	8,9
140cm	10	9	9,1
141cm	10	9	9,3
142cm	10	9	9,5
143cm	10	10	9,7
144cm	10	10	9,9
145cm	10	10	10,1

Stát Nebraska projevil zájem o spolupráci s českými zemědělci

Kamil Malát

Český svaz chovatelů masného skotu

Dvacítka významných představitelů agrárního, vzdělávacího a finančního sektoru amerického státu Nebraska podnikla ve dnech 7. - 9. listopadu podnikatelskou misi do České republiky. V čele výpravy byl guvernér Nebrasky Jim Pillen, významný chovatel prasat a podnikatel na poli genetiky prasat. Guvernera na jeho cestě doprovázeli zástupci státní správy, univerzit, chovatelských svazů, chovatelů a dalších zemědělských podnikatelů. V sobotu pak američtí zástupci navštívili farmu s chovem plemene aberdeen angus Radovana Sochora nedaleko Nepomuku. Na Ministerstvu zemědělství byl na okraji jednání mezi institucemi a firmami podepsán tzv. Letter of Intent vyjadřující zájem o další vzájemnou spolupráci.

Dne 8. listopadu se za účasti guvernera a vrchního ředitele Pavla Sekáče uskutečnil na Ministerstvu zemědělství kulatý stůl, kterého se zúčastnili zástupci státní správy, veterinárních správ, univerzity obou zemí a 16 českých a amerických firem se zájmem o spolupráci v oblasti zemědělství. Mezi stěžejní společná témata patřil chov skotu a prasat nebo spolupráce na úrovni veterinární medicíny a zemědělského výzkumu.

Nebraska – země zaslíbená chovu

Stát Nebraska se nachází ve střední části Spojených států amerických a se svou rozlohou 200 360 km² je Nebraska šestnáctým největším státem USA. Počet obyvatel je ale pouze 1,9 milionu. Nebraska je označována za stát ležící na Velkých planinách. Bývala to země rozsáhlých prérií

Guvernér Jim Pillen na chovu Radovana Sochora v Železném Újezdě (foto: Karel Melger)

a polopouští. Zajímavostí je, že téměř pět procent obyvatel má české předky. Čeští krajané se na úrodných rovinatých pláních Nebrasky usazovali hlavně v druhé polovině 19. století.

Ekonomika státu je založena zejména na zemědělství. Nebraska je lídrem v živočišné produkci, zejména v chovu skotu. Ve státě se nachází přibližně 1,8 milionu krav masného skotu, což téměř odpovídá počtu obyvatel. Nebraska je na prvním místě v USA v produkci červeného masa a exportu hovězího, přičemž ročně vyprodukuje přes 3,3 milionu tun hovězího masa a porazí se asi 7 milionů zvířat. V Nebrasce převažuje plemeno aberdeen angus a jeho kříženci, kteří tvoří asi 70 % chovaných zvířat.

Stát má více než 1500 výkrmů, kde se skot krmí místně produkovanou kukuřicí a vedlejšími produkty z výroby ethanolu. Tento integrovaný systém je nákladově efektivní a podle slov zúčastněných chovatelů i udržitelný.

Ročně se v Nebrasce vykrmí a porazí také 7,7 milionů prasat. Celkem živočišná výroba Nebrasky produkuje 10 miliard amerických dolarů peněžních příjmů za rok.

Jim Pillen: „Intenzivní produkce je řešení“

Republikán Jim Pillen vyrůstal na farmě v okrese Platte v Nebrasce, kde s otcem Dalem choval prasata. Po absolvování střední školy Lakeview získal titul v oboru živočišné produkce na univerzitě. Později dokončil doktorát veterinární medicíny na Kansas State University. V roce 1983 se vrátil do Nebrasky a otevřel veterinární praxi a poradenskou činnost pro chov prasat. Společně s otcem začínali s malou farmou, kde chovali 60 prasnic. V roce 1993 založil Pillen Family Farms a firmu DNA Genetics. Rodinný podnik a plemenářská společnost nyní zaměstnává přes 1100 lidí a na farmách v několika státech USA chová celkem asi 71 tisíc prasnic, což téměř odpovídá stavům celé České republiky.

Vrchní ředitel MZe Pavel Sekáč a guvernér Jim Pillen během kulatého stolu (foto: Lukáš Prýmas)

Kamil Malát, Sherry Vinton, Radovan Sochor a guvernér Jim Pillen (foto: Karel Melger)

Do úřadu guvernéra nastoupil s cílem chránit, vzdělávat a udržet mládež v Nebrasce, snížit daně, rozvíjet zemědělství a hájit zdravý rozum a konzervativní hodnoty.

„Pokud jde o trvalou udržitelnost, na prvním místě je pro nás udržitelnost ekonomická, naše výsledky svědčí o tom, jak se staráme o naše zvířata. Pokud bychom se starali o zvířata hůře, nedávaly by nám takové výsledky. Jestliže od prasnice dosáhneme 30 odstavených selat, je logické, že má ten nejlepší welfare. To samé platí i z hlediska životního prostředí – intenzivní produkce nezatěžuje tolik prostředí, neboť se vyrobí mnohem více produktu s nižším podílem odpadních látek, než kdyby se vyrábělo extenzivně. Jsme tady, chceme být vašimi partnery, uděláme společný business a bude to win-win pro obě strany,“ pronesl mimo jiné guvernér Pillen.

Kulatý stůl na MZe

Cílem kulatého stolu bylo informovat o možnostech obou stran a propojit české a americké firmy, univerzity i další instituce. Na setkání se představily české chovatelské svazy včetně ČSCHMS, Státní veterinární správa ČR, Mendelova univerzita v Brně, Českomoravská společnost chovatelů, a. s., některé plemenářské firmy a další společnosti. Tím americká strana získala obrázek

o úrovni českého zemědělství včetně fungování veterinárního dozoru, plemenářské činnosti a výzkumu. Například doc. Daniel Falta z Mendelovy univerzity informoval o projektu Intersucho, který by mohl najít uplatnění také v Nebrasce. Byly navrženy i další projekty, včetně možných investic do potravinářské výroby v Nebrasce.

K podobnému přestavení zájmů a možností došlo i z americké strany. Mezi tématy byla nálezová situace v Nebrasce, monitoring chorob (aviární influenza, ASF), nabídka spolupráce na poli obchodu a investic, zdraví zvířat a welfare, genetiky (obchod s plemenným materiálem), technologie, analýzy dat nebo smart farmingu.

Mezi členy delegace mimo jiných byli:

- **Roger Dudley**, státní veterinář Nebrasky (ředitel státní veterinární správy),
- **Sherry Vinton**, ředitelka (de facto ministryně) Ministerstva zemědělství Nebrasky (NDA), chovatelka plemene aberdeen angalo,
- **Dereck McLean**, děkan University of Nebraska se sídlem v Lincolnu,
- **Kris Bosquet**, výkonný ředitel Nebraska Dairy Industry Association (asociace dojeného skotu),
- **Jim Ramm**, ředitel Nebraska Beef Council (asociace masných plemen).

V závěru jednání podepsal vrchní ředitel Pavel Sekáč společně s Jimem Pillenem tzv. Letter of Intent. Zde obě strany vyjádřili zájem o rozvoj spolupráce na poli veterinární medicíny, chovu dobytka, genetiky, výživy zvířat a technologií, ale také o vzájemnou výměnu zkušeností a informací v oblasti vědy ve zmíněných oblastech.

S ohledem na zájem českých firem plánuje české Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se státem Nebraska pokračovat, a to mimo jiné i proto, že jde o stát s největší komunitou obyvatel s českými kořeny a lze navázat i na dřívější návštěvy a jednání.

Návštěva farmy Radovana Sochora

V Nepomuku Američané mohli vidět místo, které je v mnoha směrech unikátní. Jde o Pivní hotel Zlatá kráva, který má pípu v každém pokoji. To ale není úplně to, proč delegace z Nebrasky přijela. Především je zajímala farma v nedalekém Železném Újezdu, kterou založil Radovan Sochor a na níž vedle něj působí i jeho synové.

Rodinný podnik spravuje necelých 300 ha zemědělské půdy, převážně luk a pastvin, jen asi 20 ha je orných. Na zdejších brdských kopcích se pase 90 matek aberdeen angus, spolu s potomstvem a dalšími kategoriemi farma chová 230 zvířat.

„Během života jsem pracoval, podnikal, postupně nakupoval zemědělskou půdu a vydělával peníze, abych je na sklonku života mohl použít v zemědělství,“ říká s trochou nadsázky Radovan Sochor s komentářem, že jde tak trochu proti proudu, než je obvyklé v EU. Farmu založil v roce 2008 s prvními 50 vlastními hektary.

Celý biochov angus je zapojen v kontrole užitkovosti masných plemen, obvykle lze nejlepších 30 zvířat realizovat jako plemenná a zbylých 60 jde na porážku. Masem zásobuje vlastní restaurace, částečně se prodává ze dvora. „Důležité je zrání masa ve visu na háku v chladicím boxu v půlkách nebo ve čtvrtích asi 14 dní až 3 týdny,“ vysvětluje farmář.

Součástí exkurze tak byla nejenom prohlídka stáda a stájí, ale také bourárny a zcela nové prodejny zařízení ve stylovém pojetí. Zde měli hosté z Nebrasky možnost obdivovat suché zrání anguského masa a také ochutnat lokálně vyráběné produkty, včetně piva z pivovaru Zlatá kráva.

Radovan Sochor zhodnotil návštěvu takto: „Pro mne to byla pocta, ukázat malý rodinný podnik ve srovnání s americkou velikostí. Domluvili jsme se na spolupráci, určitě by nás zajímala možnost importu dalšího amerického genetického materiálu.“

Na projížďku na valníku za historickým Zetorem Američané dlouho nezapomenou (foto: Karel Melger)

Naše plemenná zvířata aberdeen angus jsou ve srovnání s těmi americkými rámcovější, přitom by to mělo být plemeno středního rámce. Menší zvířata jsou podle mých zkušeností tvrdší, mají lepší životaschopnost a dokážou lépe odolávat nepříznivým podmínkám,“ uvažuje nahlas chovatel, který již plánuje cestu do Nebrasky.

Guvernér Pillen mu prý také prozradil, že dříve šlechtili pouze na libové maso, ale dnes již vědí, že samotné libové maso není tolik chutné. Proto jak u skotu, tak u prasat kladou důraz na vyšší podíl především nitrosvalového tuku.

„Američané na mne zapůsobili pozitivně, když slyšeli o našem dotačním systému, jenom se usmívali. Je to obrovský rozdíl dvou ekonomik – limitovaná rozloha Evropy a nekončící „divoký západ“ Ameriky. Tam se úředníci věnují odborným věcem a nikoli administraci dotací. My v Evropě děláme udržovací zemědělství, máme spoustu regulací a dotace až 70%. V USA to tak není – chovají se racionálně, pragmaticky, ekonomicky,“ uzavřel Radovan Sochor.

Článek vznikl za přispění Lukáše Prýmase.

Společné foto česko-americké delegace na farmě Sochorův Statek (foto: Karel Melger)

Gasconne - drahokam z Pyrenejí aneb 30 let chovu plemene v České republice

Petr Hanus

Český svaz chovatelů masného skotu

Historie plemene skotu gasconne ve Francii

Plemeno skotu gasconne, od roku 2019 označované také jako Gasconne des Pyrénées, má bohatou a fascinující historii, která se úzce pojí s regionem jižní Francie. Tato zvířata pocházejí z oblastí Pyrenejí, především z regionů jako Midi-Pyrénées a Languedoc-Roussillon, kde se chovají již po staletí. Jejich původ sahá až do období středověku, kdy došlo k prvnímu systematickému šlechtění místních plemen.

Původ a vývoj plemene

Genetické a historické analýzy naznačují, že gasconne vzniklo ze stepního šedého skotu, který se historicky vyskytoval v jižní a střední Evropě. Migrace obyvatelstva, obchody a kulturní výměny hrály klíčovou roli při formování jeho charakteristik. Plemeno bylo ovlivněno různými vlivy – alpskými, iberskými i asijskými. První zmínky o organizovaném chovu tohoto skotu pocházejí z 16. století, kdy se začalo systematicky rozlišovat mezi různými typy plemen. Dalšími plemeny pocházejícími ze stejné linie jsou např. plemena Podolica (Itálie), Maremmanský skot (Itálie), Boškarin (Chorvatsko), nebo Uherský stepní skot (Maďarsko).

Gasconne bylo po staletí velmi ceněno pro svou všestrannost. Původní účel chovu zahrnoval mléčnou, masnou a tažnou užitkovost. Krávy byly využívány nejen na produkci mléka a masa, ale také jako tažná zvířata pro práci na poli a v lesním hospodářství, především při těžbě dřeva v horských oblastech.

Během let hrálo plemeno gasconne klíčovou roli v životě míst-

ních obyvatel. Jeho všestrannost jej učinila nepostradatelným v zemědělství a přispěla k ekonomickému rozvoji regionu.

V 19. století začalo plemeno čelit konkurenci importovaných plemen, která byla často preferována pro intenzivní zemědělství. To vedlo k poklesu populace gasconne. Nicméně díky úsilí místních chovatelů a založení chovatelských sdružení se podařilo plemeno zachovat.

Založení plemenné knihy a šlechtitelské úspěchy

Významným milníkem v historii plemene bylo založení první francouzské plemenné knihy v roce 1894 (některé tamní zdroje zmiňují rok 1856). Tento krok byl motivován snahou o zlepšení kvality a zachování čistokrevného chovu. Plemenná kniha umožnila lepší kontrolu šlechtitelského procesu a identifikaci nejlepších chovných jedinců. V průběhu dalších desetiletí došlo k selekci, která vedla

k upevnění vlastností plemene, jako je odolnost, snadné telení a dobré mateřské vlastnosti.

Plemeno v moderní době

Ve 20. století se změnila požadavky na chov skotu. Zatímco dříve bylo plemeno využíváno především jako všestranné, moderní chovatelé se začali více zaměřovat na produkci masa. Gasconne se ukázalo být ideálním kandidátem na šlechtění masného plemene díky své odolnosti, schopnosti přizpůsobit se drsným podmínkám a kvalitnímu osvalení. Tato změna byla reakcí na rostoucí poptávku po hovězím mase v poválečné Francii.

Tou dobou došlo k obnovenému zájmu o tradiční a odolná plemena. Gasconne byla opět oceňována pro svou schopnost ekologického chovu a přirozené pastvy v horských oblastech. Moderní chovatelské programy se zaměřily na udržení genetické rozmanitosti a zvýšení populace.

Dnes je plemeno gasconne považováno za národní poklad. Jeho maso je vyhledáváno gurmány pro svou chuť a kvalitu. Chovatelé pokračují v tradici udržitelného zemědělství, které respektuje životní prostředí a podporuje biodiverzitu. Plemeno také získalo certifikáty kvality a je součástí mnoha regionálních značek podporujících místní produkty.

V současnosti je ve Francii kolem 19000 čistokrevných plemenic. Z tohoto množství je zhruba polovina zapsána v tamní plemenné knize. V přirozené plemenitbě funguje více než 1000 býků, z nichž je v plemenné knize zapsáno asi 260. K dispozici jsou i téměř čtyři desítky inseminačních býků.

Charakteristika plemene

Jedním z charakteristických znaků plemene gasconne je jeho pláštově šedá až stříbrná srst, která přispívá k jeho unikátnímu vzhledu. Telata se rodí s hnědou srstí, která se během prvního půlroku života změní na šedou. Černé sliznice jsou dalším typickým rysem plemene – chrání zvířata před

infekčními onemocněními, jako je keratokonjunktivitida, a zároveň jim umožňují dobře snášet sluneční záření v horských oblastech. Gasconne patří mezi rohatá plemena skotu, přičemž rohy mají u hlavy bílou barvu s přechodem do černé na špičkách. Bezrohé formy plemene se nevyskytují. V dnešní době je to vnímáno mezi chovateli jako nevýhoda. Svou nevalnou pověst má na poli chovatelů i díky své živé povaze a velmi silným mateřským pudům. V kombinaci těchto několika faktorů jsou veterinární zásahy a ošetřování tohoto plemene skotu časově velmi náročná a často i nebezpečná. I proto jsou upřednostňována jiná, méně náročná plemena skotu.

Avšak dlouhověkost, snadné telení a vynikající mateřské vlastnosti jsou přednostmi, které toto plemeno činí ideálním pro extenzivní chov v mnoha částech světa. Jeho stavba těla je přizpůsobena těžkým podmínkám horského prostředí. Plemeno je středního tělesného rámce. Zatímco býci se vyznačují mohutnější stavbou těla, pro krávy a jalovice je charakteristická jemná konstituce.

Dospělé krávy dosahují hmotnosti mezi 660-720kg a výšky 135-140cm, zatímco býci váží i více než 1000kg při výšce 140-150cm.

Adaptabilita a využití

Gasconne je především rustikální plemeno. Vyvinulo si schopnost přizpůsobit se extrémním klimatickým podmínkám a horší kvalitě pastvy. Na strmých svazích Pyrenejí dokáže skot bez problémů vyhledávat potravu, a to i v drsných zimních měsících. Jeho pevné a dobře vyvinuté končetiny umožňují pohyb v obtížném terénu. Toto náročné prostředí klade vysoké požadavky na tělesnou stavbu a výkonnost zvířat, což se projevuje i u telat, která už v raném věku musí urazit velké vzdálenosti za pastvou.

Ve Francii je běžnou praxí vyhánět v létě stáda gasconne na horské pastviny. Často se jedná o velká stáda čítající až tisíc kusů, která se pohybují na rozsáhlých plochách. Tento způsob chovu je ekonomicky výhodný a zároveň udržuje přirozené vlastnosti plemene.

Kvalita masa Gasconne

Gasconne produkuje vysoce kvalitní hovězí maso, které je oceňováno pro svou jemnost, chuť a strukturu. Mezi hlavní charakteristiky masa tohoto plemene patří:

1. Mramorování: Maso gasconne je jen velmi málo mramorované, což znamená, že obsahuje velmi jemné tukové „žilky“ rovnoměrně rozptýlené ve svalu. Tento prvek zajišťuje šťavnatost a bohatou chuť masa bez nadbytečné tučnosti.
2. Jemná vláknitost: Svalová vlákna masa gasconne jsou jemná, což přispívá k jeho měkkosti a snadné přípravě. Díky tomu je maso oblíbené jak u profesionálních kuchařů, tak u domácích spotřebitelů.
3. Nízký obsah tuku: Kromě toho, že maso obsahuje jen mírné, pro udržení chuti přesto dostatečné množství intramuskulárního tuku, má i nižší obsah vnějšího tuku. Tento faktor činí maso vhodným i pro zdravější typy jídelniček.
4. Výjimečná chuť: gasconne je známé díky své jedinečné chuti, která je mírně sladká s ořechovými tóny, což odlišuje toto maso od mas ostatních plemen.

Výtěžnost gasconne

Jedním z klíčových aspektů, proč je gasconne atraktivní pro chovatele, je jeho vysoká výtěžnost. Plemeno se vyznačuje efektivní přeměnou krmiva na svalovinu a optimální proporcionalitou mezi kostmi, svaly a tukem.

Mezi hlavní přednosti výtěžnosti patří:

1. Výrazná svalová hmota: gasconne má geneticky daný vyšší podíl svalové hmoty v těle, což zajišťuje vysoký výnos kvalitního masa při porážce.
2. Optimální porážková hmotnost: Porážková hmotnost u býků gasconne se pohybuje v rozmezí 600–750 kg, přičemž jatečná výtěžnost dosahuje

60 - 65%. Toto číslo je nadprůměrné v porovnání s jinými plemeny masného skotu.

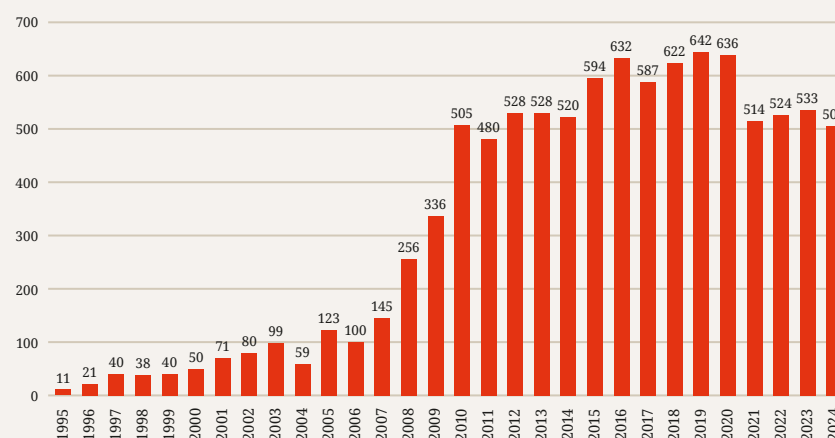
3. Nízký podíl odpadu: Díky dobrému osvalení a nízkému množství tuku mají chovatelé z jednoho kusu gasconne menší podíl nevyužitelného odpadu, což zvyšuje ekonomickou efektivitu chovu.

30 let chovu Gasconne v České republice

Do České republiky bylo plemeno gasconne dovezeno poprvé v roce 1994. Letos si připomínáme třicet let, které již uplynuly od této události. Import 15 jalovic na účelové hospodářství Výzkumného ústavu živočišné výroby v Praze-Uhřetěvesi byl významným krokem pro rozvoj chovu tohoto plemene mimo jeho původní region.

Jednalo se o první export zvířat tohoto plemene mimo Francii. V následujících letech došlo k dalším importům, například do firmy ABC Třebíč (dnes ZD Opatov). Mezi významné chovatele plemene gasconne v České republice dnes patří zejména společnost Gasfarm, která je v současnosti farmou s největším počtem plemenic u nás. Specializuje se nejen na chov plemenných zvířat, ale i kříženců gasconne v pozici matky s býky plemene belgické modrobílé. Z chovatelů s větším počtem plemenic můžeme dále zmínit např. firmu AGRO PERTOLTICE, farmu pana Gustava Hodbodě z Libštátu, pana Josefa Brůnu z Javorníka, Farmu Pojedy, hospodářství paní Marty Soukupové z Rožďalovic, Rašelinu Hořice a v neposlední řadě rodinnou farmu pana Petra Marka z Častonína, který je předsedou rady plemenné knihy plemene v České republice.

Stavy čistokrevných plemenic Gasconne v ČR

Gasconne si u nás získalo oblibu zejména díky snadnému telatění, nízkým ztrátám telat a jejich rychlému růstu. Stavby zvířat zde postupně stoupaly až do roku 2019, od té doby stagnují, či mírně klesají, viz. přiložený graf vývoje počtu čistokrevných plemenic. Vyrmení býci dosahují velmi dobrých jatečných výsledků, což přispívá k ekonomické atraktivitě tohoto plemene.

Gasconne ve světě

V dnešní době je Gasconne chováno nejen ve Francii, ale kromě již zmíněné České republiky také v dalších zemích Evropy a světa. Oblíbilo si jej například Spojené

království, Nizozemsko a Španělsko. Mimo Evropu bylo plemeno úspěšně exportováno do Jižní Ameriky, konkrétně do Chile a Paraguaye, a našlo uplatnění i v tropických podmínkách Francouzské Guyany.

V Holandsku se jeho rozvoj potýká s vysokou cenou půdy, což nutí chovatele přejít na intenzivní způsoby hospodaření, kde má gasconne silnou konkurenci. Přesto se plemeno uplatňuje na nově zúrodněných územích. Ve Velké Británii se gasconne dobře přizpůsobilo a je oblíbené v ekologickém zemědělství, kde vyniká schopností rychle růst, snadným telením a vysokou kvalitou masa. Tyto vlastnosti se navíc přenáší

i na křížence při kombinaci s dalšími plemeny, což přináší dobré výsledky například u trojplemenného křížení.

Ve Španělsku je populace gasconne druhá největší na světě. Zde je ceněna jeho schopnost adaptace na suché a teplé podmínky, přičemž výsledky produkce jsou srovnatelné s těmi v původním prostředí i v chladnějším a vlhčím klimatu Velké Británie.

Budoucnost plemene

Dnes je gasconne považováno za jedno z neúspěšnějších rustikálních plemen na světě. Díky své adaptabilitě a šlechtitelským vlastnostem se hodí jak pro extenzivní, tak intenzivní chov. Plemeno se uplatňuje i v křížení, kde zajišťuje potomstvu dobré osvalení a odolnost.

Plemeno gasconne je příkladem harmonického propojení tradice a moderního šlechtitelství. Jeho přizpůsobivost, odolnost a ekonomická efektivita z něj činí cenný genetický zdroj pro budoucnost chovu skotu nejen ve Francii, ale i ve světě.

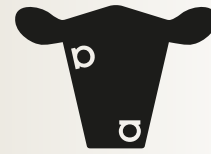
Na fotografiích je Plemeno gasconne v ČR na hospodářství firmy Rašelina Hořice s.r.o. (foto: Pavel Sojka) a Gasfarm s.r.o. (foto: Karel Melger)

Angustour po Maďarsku

Jana Šebelková
Asociace chovatelů plemene Aberdeen Angus

Na farmě Andrase Kellera

aberdeen
angus

Farma Molnár

Jatka na farmě Molnár

Ve druhé polovině listopadu se 30 českých chovatelů vydalo navštívit maďarské chovy plemene aberdeen angus. Měli zde možnost spatřit stáda čítající pár desítek hlav až po chov v Maďarsku nepočtenější, kde „pod jednou střechou“ vykrmují cca 1 800 býků.

První zastávka byla na farmě Angus Kft. v městečku Adony, kterou vlastní pan Atilla Szakács. Ten již několikrát naši republiku v minulosti navštívil – naposledy to bylo na Svodu plemenných býků Rantířově, kde dražil jedno z nabízených zvířat. Představil všem svůj chov s cca 340 matkami a spolu se slovenským kolegou Istvánem Pomíchaem provedli naši skupinu po farmě a následně celé angustour.

Druhý den byla dopoledne na programu již zmíněná návštěva největší farmy Hubertus Kft. v oblasti Balatonfenyves, zabývající se chovem angusů od roku 1997. Obhospodařuje téměř 4 tis. hektarů, z toho polovinu tvoří pasviny a druhá polovina slouží k produkci krmiva, zejména kuřičné siláže. Jejich základní stádo matek čítá 1 400 kusů, z to-

hoto počtu je pak inseminováno zhruba 380 krav pro produkci plemenných býků výhradně pro vlastní potřebu. Výkrmová kapacita stájí je přizpůsobena až pro 2000 kusů býků, ti se však hned po narození kastrují a do výkrmu se tedy dále využívají již jen volci. Farma Hubertus má také vlastní jatka, kde se týdně poráží 22 kusů volků při hmotnosti cca 650 kg. Chovatelé zde měli možnost také obdivovat moderní plně automatizovanou hydraulickou fixační klec, kterou si majitel nechal dovézt přímo z USA. Díky této velké výhodě je při tak vysokém počtu zvířat farmu schopno obhospodařovat pouze 5 zaměstnanců. K farmě Hubertus také patří restaurace, kde měli čeští chovatelé na závěr této návštěvy možnost poobědvat místní steakové speciality.

Po skvělém obědě ještě čekala účastníky další chovatelská návštěva a tentokrát šlo o ryze rodinnou farmu v malebném údolí vesničky Lulla. Majitelem farmy je pan András Keller, který našel zalíbení výhradně v červené barvě. Na kopcích se páslo 100 kusů matek s několika telaty, a přesto-

že se tento chovatel začal zabývat chovem plemene teprve před 12ti lety, může se již nyní pyšnit opravdu kvalitními zvířaty ve skvělé kondici. Jelikož je místo výrazně kopcovité, nemá zatím možnost zde postavit přístřešek a odstav býčků tedy přímo navazuje na prodej, a to až na pár kusů, které dává do odchoven.

Zrací boxy v restauraci Hubertus Kft.

Beseda s chovateli na farmě v Lulla

Závěr tohoto dne pak byl završen prohlídkou večerní Budapešti.

Poslední den cesty byl věnován prohlídce farmy Molnár v městečku Szentendre. Ta obhospodařuje přes 300 ha, s převahou rostlinné výroby a na 14 ha se zde pase 46 angusských matek s telaty a 4 krávy dojného typu. Největší zajímavostí této farmy je menší dojírna a vlastní jatka, která mají certifikát na porážku nejen skotu, ale také prasat, ovcí či koz a porážka zde probíhá 2 – 3krát týdně.

Po zhlédnutí těchto jatek a okolí farmy pak chovatelé zamířili plni zážitků a navázání nových přátelství směrem k domovu.

Jalovice AA na farmě Molnár

Aukce jalovic limousine v Osíku

Ing. Hana Štráfěldová
Natural s.r.o.

Dne 9. listopadu letošního roku se konala dražba elitních jalovic plemene limousine na odchovně plemenných býků firmy Natural v Osíku u Litomyšle. V nabídce bylo 15 plemenic výjimečné kvality, které si zde našly nové majitele.

Proč organizovat takovou dražbu? Důvodem je poptávka ze strany chovatelů. Rozdíl oproti prodeji ze dvora je jasný. Kromě toho, že získají za výjimečná zvířata lepší cenu, je i skutečností, že mají možnost svoje nejlepší jalovice porovnat a představit kvalitu, kterou chovají. Jméno chovu se buduje postupně, ať již na výstavách, nebo je takovou příležitostí právě elitní dražba.

Letos se akce konala již podruhé. Celkem se v ní představilo patnáct jalovic od sedmi chovatelů, byli jimi Josef Král (Vysoké), Earl Calmelly, Farma Kaliště, Martin Farka z Todně, Farma Semic, Agrochyt Mohelno a Jan Poruba. Novinkou oproti loňskému ročníku byla přítomnost tří jalovic z Francie, z chovu farmy Calmelly. Ty se nejprve představily v soutěži a následně pak v dražbě.

Hodnocení se ujali Ivo Belejčák a Vladislav Paľurik, ml. ze Slovenska

Slovenští sudí neměli lehkou práci

Hodnocení se ujali Ivo Belejčák a Vladislav Paľurik, ml. ze Slovenska. Podle data narození byly jalovice rozděleny do tří skupin. V první skupině nejstarších s datem narození od července do září 2023 zaujala sudí plemnice Ilsa ze Semic P. Podle jejich hodnocení jde o dlouhou, harmonickou a skvěle osvalenou jalovici. Jejím otcem je Favori z Kaliště PP, který působil v inseminaci Naturalu.

Ve druhé skupině se představilo pět jalovic. Nejlépe hodnocená byla Ilona ze Semic. Tato dcera Mercureho vyniká šířkou pánevních rozměrů, na což se velmi hledí ve Francii. Otec Mercure aktuálně ve Francii boduje. Jeho dcery jsou hluboké, osvalené se skvěle utvářenými pánvemi. Do závěrečného kola postoupila i Indicie z Kunína P, která je dcerou Jodokuse PP.

Letos se akce konala již podruhé. Celkem se v ní představilo patnáct jalovic od sedmi chovatelů.

Šampiónkou akce se stala jalovice Zisis z Kaliště PP (CZ 593873953) vydražená za 88 tisíc korun, rezervní vítězkou pak jalovice Ilona ze Semic P (CZ 945492931) prodanou za 85 tisíc korun.

Její matka po Frissonovi P vyniká rámcem a kapacitou těla.

Třetí nejpočetnější skupina měla favoritku Zisis z Kaliště PP. Tato homozygotně bezrohá dcera Lega P, pro kterou slovenští porotci rozhodli, má fenomenální exteriér. Za ní následovala Irsai ze Semic po otci Importovi s obrovským chovným potenciálem.

V závěru se představilo šest nejlepších jalovic, vždy dvě nejlépe hodnocené z každé skupiny. Mezi nimi rozhodčí vybírali šampiónku a rezervní šampiónku. Do finále postoupily: Ilsa ze Semic P (Favori PP × Hinz PP), Ibiza ze Semic (Jurancon × 1 Way Crown Royal P), Ilona ze Semic P (Mercure × Idalgo PP), Indicie z Kunína P (Jodokus PP × Frisson P) Priscila z Kaliště P (Rifi P × Barry z Kaliště) a Irsai ze Semic (Import × Raffertys Immanuel).

Rozhodnutí pro posuzující nebylo jednoduché. Jak komentoval Ing. Vladimír Chytka, hlavní šlechtitel masných plemen Naturalu: „Tyto jalovice mají výstavní potenciál.“ Nakonec se rozhodli pro homozygotně bezrohou Zisis z Kaliště PP a ocenění pře-

vzal její chovatel Ing. Josef Papáček. Význam chovu Kaliště jistě podtrhuje i četnost, s jakou se v původech dražených jalovic objevovalo „z Kaliště“. Místo rezervní šampiónky obsadila Ilona ze Semic P ze známého úspěšného chovu Farma Semice.

Odpolední aukce

Vrcholem slunného sobotního dne byla samozřejmě aukce. Šampiónka Zisis z Kaliště PP, kterou dražitel Vladimír Chytka popsal jako „bez jediné exteriérové chyby“, se vydražila za 88 000 Kč. Zisis je dcerou Lega PP, který byl velmi využíván jako otec býků ve Francii, či Velké Británii. Její matka je prvotelka, rámcová, mléčná. Rámec do matérní pozice vnesl otec matky matky Enzo P. Nejvýše vydraženými se však staly za 91 000 Kč francouzská

Uguette a za stejnou částku i Ibiza ze Semic. Uguette se narodila v chovu Earl Calmelly a vyniká skvělou pánví. Zajímavostí je, že její bratr byl vydražen za 12 500 Eur na aukci KBS Primavera. Uguette má plemennou hodnotu pro mléko 104.

Ibiza ze Semic je zase typickou dcerou Jurancona. Vyniká délkou, kapacitou a skvělým růstem. Její hmotnost ve věku 365 dní dosáhla 507 kg. „Zaujme na první pohled,“ hodnotil Vladimír Chytka.

I druhý ročník limousinské akce byl tedy úspěšný a průměrná prodejní cena se vyšplhala na 71 000 Kč. Můžeme se tedy těšit na pokračování příští podzim.

FIERBA stále žije!

Jana Hrtúsová
Klub chovatelů plemene blonde d'Aquitaine

Účastníci FIERBA semináře

Evropská organizace chovatelů blonde d'Aquitaine (FIERBA) uspořádala ve dnech 12.-14. listopadu ve Francii celoevropské setkání chovatelů BA. Kromě zástupců Francie, Nizozemí, Belgie, Lucemburska, Velké Británie a Španělska nechyběla ani česká výprava.

Organizátoři – v čele se současným prezidentem FIERBY Jean-Pierrem Plantem - připravili pro účastníky třídního semináře velice pestrý program. Ten kromě přednášek, workshopů a odborných diskusí na zajímavá témata zahrnoval také ukázkou hodnocení dobytka a především každodenní exkurze na míst-

ních rodinných farmách. Akce se uskutečnila v jihozápadní Francii, konkrétně ve městečku Dax, které leží na řece Adour, pouhých 20 kilometrů od atlantského pobřeží. V tomto krásném historickém městečku a jeho okolí jsme strávili několik dní a načerpali inspiraci a cenné informace pro vlastní chovatelskou praxi.

Začátek u kamarádky z Erasmu

Česká delegace začala mimo oficiální program FIERBY již v pondělí exkurzí na farmě rodiny Puech severovýchodně od Toulouse. Současnou farmářku Christel Puech potkal jeden z našich členů během studijního pobytu na univerzitě ve Wageningenu v Nizozemí.

Tradice farmy sahá až sto let nazpátek. V minulosti dokonce patřila k nedaleko vzdálenému hradu ze 13. století. V dřívějších dobách k farmě patřilo také 30 hektarů vinic, ale majitelé se rozhodli postupně zcela zaměřit na chov skotu. Hospodaří na 400 hektarech půdy a specializují se

DAX

Detailní hodnocení Blonde d'Aquitaine krávy

na chov čistokrevného plemene blonde d'Aquitaine od samotného počátku jeho vzniku. Kromě plemene blonde d'Aquitaine (360 kusů, z toho 160 matek), si otec farmářky ještě zkusí své šlechtitelské schopnosti také s plemem aubrac (140 kusů, 60 matek). Mimo chovu skotu se farma věnuje také pastevnímu chovu prasat. Farmáři si veškeré krmivo, včetně hrachu, senáže, obilnin a kukuřice, produkují sami. Management krmiva i telení organizují pečlivě tak, aby dosáhli výborných výsledků v přírůstcích i kvalitě masa.

Maminka Christel Puech nám umožnila prohlédnout si družstevní bourárnu, jíž je manažerkou a která slouží 112 lokálním farmářům. Tato forma spolupráce nás velice zaujala, zejména jsme ocenili, jak precizně a efektivně funguje kooperace tak velkého počtu farmářů, kteří zpracovnu masa využívají.

Oficiální zahájení semináře a seznámení účastníků proběhlo následujícího dne v Peyrehorade za účasti nově zvoleného prezidenta FIERBY Jean-Pierra Planta v místním vyhlášeném ragbyovém klubu. Byla to příležitost stručně se navzájem představit a seznámit ostatní s aktuálním stavem chovu plemene blonde d'Aquitaine ve svých zemích.

Poté jsme se přesunuli na nedalekou rodinnou farmu Laurent Saint Aubin. Rodina hospodařící na této farmě se chovu skotu věnuje už 120 let. Hospodaří na 100 hektarech a jejich chovné stádo tvoří 160 kusů dobytka.

Využívají inovativní přístupy k odchovu telat (oddělování telat od matek – v zimě během dne, v létě v noci) a managementu jalovic (kombinace přirozené plemenitby a inseminace). Na farmě se dbá na vysokou kvalitu chovu i produkce.

Den jsme zakončili večerí ve zdejším komunitním centru, kde jsme měli možnost zhlédnout tradiční a stále oblíbenou tenisovou hru s názvem pelota baskická. První zmínky o této hře pochází již ze 13. století. Princip lze pro lepší představu přirovnat k pro nás asi známější hře squash.

Vize do budoucna

Střední program se přesunul na půdu střední zemědělské školy Hector Serres - Dax. Tato škola se mimo jiné pyšní dvěma farmami, z nichž jedna je zaměřena na ekologickou produkci a druhá na chov plemen blonde d'Aquitaine a bazadaise. Součástí školní farmy jsou pastviny využívající regenerativní systém, moderní technologie, včetně kamerového systému a obojků monitorujících říji, což výrazně zefektivňuje práci se zvířaty. Na škole studuje aktuálně cca 1000 studentů, a mimo standardní náplně výuky je pro ně zajímavou příležitostí účastnit se např. výstav v Paříži, kde předvádějí zvířata vychovaná na školní farmě.

Chov u Laurent Saint Aubin

Farma Puech - jalovice 14 měsíců

Dopoledne jsme v prostorách moderní posluchárny měli možnost absolvovat tematicky různě zaměřené workshopy na zajímavá témata – např. selekční kritéria plemene BA, trendy na trhu s hovězím masem či propagace organizace FIERBA. Po ukončení následovala ve školní jídelně ochutnávka hovězího steaku z plemene blonde d'Aquitaine přímo ze školní farmy. Byl to pro nás gastronomický zážitek. Jednou za měsíc mají možnost ochutnat hovězí maso přímo ze školní farmy také zdejší studenti.

Program v odpoledních hodinách probíhal na školní farmě praktickou formou. Byly zde připraveny různé kategorie jalovic a naším úkolem bylo hodnotit je a následně své závěry prezentovat, případně obhájit. Naštěstí členkou naší výpravy byla i inspektorka našeho svazu Olga Kovalová, a tak – zejména díky jejím znalostem a zkušenostem - jsme si nevedli v mezinárodní konkurenci vůbec špatně.

Ve čtvrtek seminář pokračoval návštěvou farmy Jean-Pierra Serres. Farma o rozloze 130 hektarů se věnuje kombinaci chovu skotu a pěstování vinné révy na výrobu vinného destilátu, známého pod názvem „armagnac“. Zvířata chovaná na farmě jsou pečlivě vybírána podle přísných selekčních kritérií, přičemž hlavní důraz je kladen na temperament a kvalitní tělesnou stavbu.

Střední zemědělská škola Hector Serres - DAX

Odměnou je vysoká výkupní cena masa plemene blonde d'Aquitaine, které je ve Francii velmi ceněno a vyhledáváno spotřebiteli.

Velkým zpestřením našeho čtvrtletního programu byla jednoznačně možnost nahlédnout do provozu lokálního výrobce armagnacu. Armagnac je vinná pálenka, jejíž původ sahá až do 15. století. Pro svou unikátní chuť a aroma je považována za jednu z nejlepších brandy na světě. Zde, u sklenky tohoto jedinečného destilátu jsme seminář členů FIERBY také symbolicky zakončili. Byly představeny budoucí strategie organizace FIERBA a také rozhodnutí o vytvoření oficiální webové stránky a založení sociálních sítí (Facebook a Instagram), které budou spravovány českými členy organizace. Dále se diskutovalo o zapojení výměnných vzdělávacích programů typu Erasmus, které by byly velkým přínosem pro studenty a mladé chovatele, jež by se takto mohli učit v praxi od zkušených farmářů v zahraničí. Seminář byl hodnocen jako velmi úspěšný. Účastníci ocenili zejména sdílení cenných zkušeností a nadšení pro chov plemene blonde d'Aquitaine.

ních sítí (Facebook a Instagram), které budou spravovány českými členy organizace. Dále se diskutovalo o zapojení výměnných vzdělávacích programů typu Erasmus, které by byly velkým přínosem pro studenty a mladé chovatele, jež by se takto mohli učit v praxi od zkušených farmářů v zahraničí. Seminář byl hodnocen jako velmi úspěšný. Účastníci ocenili zejména sdílení cenných zkušeností a nadšení pro chov plemene blonde d'Aquitaine.

Finále u prezidenta

Někteří z nás si tento akvitánský pobyt mírně prodloužili, a tak jsme ještě před návratem domů

navštívili farmu nového prezidenta FIERBY Jean-Pierra Plante a poté také farmu Jeana Basta, mezinárodního rozhodčího skotu Blonde d'Aquitaine.

Jean-Pierre Planté se věnuje chovu „blondů“ už od roku 1965, a je tedy majitelem nejstarší BA linie. Obhospodařuje 85 hektarů půdy. Stádo, které čítá cca 45 matek, je na pastvinách devět měsíců. Soustředí se na uzavřený obrat stáda, v rámci něhož kupuje pouze plemenné býky, přičemž sleduje až čtyři generace předků z hlediska příbuzenské plemenitby a užitkovosti. Je aktivním účastníkem výstav v předních francouzských městech, včetně Paříže. Chovná zvířata exportuje do mnoha evropských států, např. do Německa, Polska a Lucemburska, na výkrm prodává zástav i do Itálie. Zajímavostí je bezesporu fakt, že Planté na své farmě odchoval největšího BA býka. Richelieu v živé váze disponoval neuvěřitelnými 1725 kg. Jeho dcera Romanova drží také rekord - 1420 kg živé váhy (911 kg v JUT).

Poslední zastávkou naší francouzské výpravy byla farma Jeana Basta, která leží v bezprostřední blízkosti hor. Někteří z nás ji navštívili s odstupem dvou let již podruhé, a mohli jsme tak sledovat vývoj a výrazná zlepšení, která se daří v rámci farmy realizovat. Chov čítá cca 100 kusů dobytka, z toho je asi 50 matek. Hospodaří na 105 hektarech půdy a mimo chovu skotu se věnují i drůbeži, konkrétně produkci násadových vajec. Opravdu překvapivou pro nás bezesporu byla informace, že v chovu je uplatněna až 50% brackace, která vede k vysoce kvalitní produkci telat, jež jsou porážena cca v šesti měsících věku (220 kg). Maso je prodáváno přímo spotřebitelům a také do gurmánských obchodů v Bordeaux.

Absolvování této návštěvy bylo opravdu posledním bodem našeho francouzského programu a nezbylo, než se vydat na dlouhou cestu zpět domů. V západu slunce a s pohledem na zasněžené Pyreneje jsme vstřebávali zážitky uplynulých dní, které nám přinesly spoustu inspirace i zajímavých zjištění. Organizace FIERBA

Vlevo prezident FIERBY Jean-Pierre Plante s dcerou

Jalovice u Jean Pierre Serres

si klade za cíl i nadále propagovat kvality tohoto plemene a podporovat chovatele napříč Evropou. Tato setkání proto přispívají nejen k odbornému růstu jednotlivých chovatelů, ale také k posilování mezinárodní spolupráce a přátelských vazeb mezi chovateli.

Už nyní se těšíme na školení stávajících a nových FIERBA rozhodčích, plánované na příští rok v Lucembursku.

Zrušení tisku „průvodních listů skotu“

Libor Nožina

Vedoucí odboru ÚE, Českomoravská společnost chovatelů, a.s.

Následující článek přináší důležité informace k plánovanému zrušení tisku „průvodních listů skotu“ (dále jen PLS) pro všechny registrovaná zvířata s platností od 1. 4. 2025.

S PLS souvisí řada úkonů, které vy jako chovatel skotu, máte za povinnost provádět a které mohou být předmětem kontrol ze strany ČPI:

- fyzická přítomnost PLS na hospodářství
- podepsání průvodního listu 1. chovatelem po vystavení
- zápis příslunu zvířete na nové hospodářství a podpis novým chovatelem

Aktuálně je komplikovaný i proces aktualizace původu zvířete v ústřední evidenci (ÚE), jako např. oprava data narození, oprava otce zvířete, a další. PLS je nutné zaslat spolu s „Hlášením doplnění původu“ pověřené osobě. Nový PLS není odeslán, dokud není vrácen původní.

Při ztrátě nebo poškození je potřeba žádat o tisk duplikátu PLS.

Tyto, a řada dalších důvodů vedly k návrhu novely „plemenářského zákona“ (zákon č. 154/2000 Sb.), která je aktuálně před 3.čtením v poslanecké sněmovně ČR a mění povinnosti související s PLS následovně:

Jak je uvedeno, nově **bude s platností od 1. 4. 2025 povinnost předávat aktuální průvodní list skotu pouze při vývozu skotu do zahraničí.** Aktuální průvodní list je takový, který obsahuje i záznam o příslunu zvířete na hospodářství nebo zařízení pro svody (původně shromažďovací středisko), ze kterého je vývoz zvířete. Podobně je toto zavedeno i v jiných zemích EU, jako např. v Polsku, Finsku, Švédsku, Estonsku, Lotyšsku, Litvě nebo Nizozemí.

Od 1. 4. 2025 dojde proto ke zrušení zasílání „pápiových“ PLS po zpracování hlášení o narození telat.

Nově tisk PLS v Registru zvířat na Portálu farmáře

Počínaje 1. 4. 2025 budou v Registru zvířat na portálu farmáře spuštěny nové funkcionality s touto změnou související.

Jednou z nich je možnost kdykoliv si pro vlastní potřebu vytisknout z detailu zvířete aktuální PLS. Tisk

PLS bude možný vždy poté, co bude v ÚE zaevidován příslun zvířete na hospodářství nebo zařízení pro svody, odkud bude realizován vývoz do zahraničí. Gramáž papíru, na který si PLS vytisknete, nebude nijak předepsána.

PRŮVODNÍ LIST SKOTU / CATTLE PASSPORT strana/page 1/1	
Ušní známka - identifikace číslo zvířete / Ear tag - identification number of the animal	
Kód země / country code	Datum / Date
CZ	21000999
555111 921	5.8.2023
Ušní známka otce / mother's ear tag	
CZ	222555 961
Ušní známka matky / father's ear tag	
NEO-111, ADAM	C 100
Chovatel, název / Breeder - Jaroslav Novák	
Adresa / Address: c.p. 228, 257 42 Křehovice	
Druh elektronického identifikátoru / electronic identification: elektronická ušní známka / electronic ear tag	
Přemístění / Relocation:	
Pořadí / Order	Datum příslunu / Issue date
1	11.02.2022
2	20.02.2022
3	16.02.2023
Je uveden stav v ústřední evidenci k datu a času vystavení PLS / The status in the central register at the date and time of PLS generation	
Vytváření / Generated: 16. 2. 2023, 17:31	
Podání PLS / Passed order: 1	
Vystavil / Issued: Českomoravská společnost chovatelů, a.s. (prostorový systém UZ) / through the CSR system	
HABH: a3f8c05e068f7a3a43a20316b8b7a29d55cc056bcb7d59040ee4f6d2	

Ukázka obsah nového PLS

Záznamy o přemístování zvířete doplní do PLS systém Registr zvířat dle aktuálního stavu příslunů v ÚE.

U jalovic a krav nebude součástí PLS inseminační karta. Informace k nim jsou uvedeny dále v tomto článku.

PLS si bude moci pro svou potřebu vytisknout kdykoliv i chovatel, který bude mít zvíře v ÚE ve stavu na svém hospodářství.

Odsun zvířat na jatka, do asanace či na jiné hospodářství

S platností od 1. 4. 2025 nebude povinnost předávat PLS ani při odsunu zvířat na jatka, do asanačního podniku ani při přesunu na jiné hospodářství.

Náhradou za PLS, který se dnes při přesunu předává spolu se zvířetem, může být seznam zvířat obsahující kromě čísla ušní známky zvířete i čárový kód toto číslo obsahující. Seznam zvířat bude možné generovat v Registru zvířat na Portálu farmáře. V seznamu zvířat ve stavu na hospodářství si zvířata označíte a systém vygeneruje jejich seznam.

Z tohoto seznamu si pak na jatkách, v asanačním podniku nebo na dalším hospodářství mohou přes načtení čárového kódu zaregistrovat příslun zvířat.

Seznam zvířat, registrační číslo hospodářství / provozovny: CZ 21000999
datum: 5.6.2024

Číslo zvířete	Pohlaví	Kategorie	Datum narození	Čárový kód
CZ000305482 952	Samice	KRA	07.07.2015	
CZ000395684 952	Samice	KRA	19.07.2019	
CZ000395685 952	Samice	KRA	20.07.2019	
CZ000396656 952	Samice	KRA	07.06.2018	
CZ000396657 952	Samice	KRA	07.06.2018	
CZ000396658 952	Samice	KRA	10.06.2018	
CZ000396659 952	Samice	KRA	10.06.2018	
CZ000396660 952	Samice	KRA	18.11.2020	
CZ000396661 952	Samice	Jnad2R	17.11.2020	
CZ000475677 952	Samice	J7-24M	05.04.2022	
CZ000475679 952	Samice	J7-24M	01.10.2022	

Seznam zvířat s čárovým kódem

Změna v odesílání hlášení „Doplnění původu“

Již bylo zmíněno že dnes, pokud potřebujete opravit údaje zvířete, jako např. změnit datum narození nebo opravit otce zvířete a tím pádem i jeho plemennou příslušnost, je třeba spolu s hlášením „Doplnění původu“ odeslat i PLS. Toto hlášení sice jde vyplnit na Portálu farmáře, ovšem do zpracování jde až když je pověřené osobě doručeno hlášení spolu s PLS.

Nově, od 1. 4. 2025, bude možné hlášení „Doplnění původu“ odeslat z Portálu farmáře i do tzv. OnLine zpracování a údaje se u zvířete zaktualizují bezprostředně po zpracování daného hlášení a žádný PLS se nebude odesílat.

Inseminační karty

V současném systému je nedílnou součástí PLS u jalovic a krav i inseminační karta – část A PLS.

Počínaje 1. 4. 2025 nebude inseminační karta součástí PLS, ale bude samostatným dokumentem.

Datum podpisu		Poznámky:	
Příjmení vyřazení:			
Datum podpisu		Datum podpisu	
Převzetí stav a prevence		Převzetí stav a prevence	
Inseminační karta			
Ušní známka - identifikace číslo zvířete			
CZ 123456789972			
Datum narození	06.09.2023	Plemenná příslušnost	H100
Máma	CZ123456789012	otce	NXB 775 CASH H100
H100	otce m.	NEO 537	TREVOR H100
Rok	Datum inseminace, inseminace, vyřazení březosti, data inseminačního technika	Datum obdoby	
		Březost / zárodek / ušní známka	

Vytištění karty z Portálu farmáře

Pro zajištění možnosti tisku inseminačních karet bude existovat několik způsobů.

Nejsnadnější způsob, jak si obstarat inseminační karty bude tiskem z Portálu farmáře pro označená zvířata v seznamu zvířat ve stavu na hospodářství. Pro označená zvířata systém vytiskne inseminační karty ve formátu A4 a to včetně „zadní strany“ pro záznam údajů o léčení a vyznačením, kde kartu přeložit do formátu A5.

Přední strana karty

Zadní strana karty

Objednání tisku inseminační karty

Další možností, jak si obstarat inseminační karty bude prostřednictvím objednání tisku pro konkrétní čísla zvířat u Českomoravské společnosti chovatelů, a.s. (ČMSCH). Tisk inseminačních karet bude zpoplatněnou službou.

Nejjednodušší způsob objednání tisku bude prostřednictvím Portálu farmáře. Označíte zvířata pro která potřebujete vytisknout inseminační karty, zvolíte funkci „Objednat inseminační karty“ a před dokončením objednávky si zvolíte:

- způsob doručení vytištěných karet: dobírkou českou poštou nebo prostřednictvím některé z doručovacích služeb (Zásilkovna, PPL)
- způsob úhrady v případě, že nebude doručení na dobírku: platební kartou, QR kódem, převodem

Inseminační karty budou tištěny ve formátu A5 na papír o gramáži 200 g/m².

Objednávku tisku inseminačních karet bude možné zaslat i e-mailovou zprávou, případně poštou.

Objednání nepotištěných inseminačních karet

Poslední možností jak si obstarat inseminační karty, bude objednat si u ČMSCH „prázdné“ předtištěné karty, do kterých si pak chovatel sám může vytisknout/dopsat údaje v požadovaném rozsahu.

Spuštění objednávání tisku inseminačních karet na Portálu farmáře

Funkce pro objednání tisku nových inseminačních karet nebude spuštěna hned od 1. 4. 2025. Pro nasazení celého modulu je plánován přelom II. a III. čtvrtletí 2025. Je to dostatečná doba vzhledem k tomu, že jalovice zaregistrované do ÚE od 1.4.2025

Ukázka „prázdné“ předtištěné inseminační karty

bude možné inseminovat nejdříve 12 měsíců po narození.

Před spuštěním objednávání tisku nových inseminačních karet, si u nás budete moci objednat prázdné inseminační karty, jak je zvykem dnes.

Poslední odeslání PLS

K poslednímu odeslání PLS, vystavených dle aktuálních pravidel dojde dne 1. 4. 2025, po hromadném zpracování dne 31.3.2025.

Ukončení platnosti stávajících PLS

PLS vystavené do 31.3.2025 včetně, pozbydou platnosti. Od 1. 4. 2025 bude třeba pro vývoz zvířat vytisknout již nové PLS.

Dotazy a připomínky k rušení tisku PLS

Vaše dotazy a připomínky k rušení tisku PLS a tisku nových inseminačních karet zasílejte na e-mailovou adresu: eps@cmsch.cz.

Výsledky základních výběrů býků – IV. turnus 2024

Růstová schopnost býků v odchovu v roce 2024 dle plemen - IV. turnus 2024

Plemeno	ks	Býci v odchovu								Býci vybraní do plemnitby							
		Hmotnost			Přírůstek		Výška v kříži			Hmotnost			Přírůstek		Výška v kříži		
		120 d.	210 d.	365 d.	v testu	od nar.	365 d.	ZV	ks	120 d.	210 d.	365 d.	v testu	od nar.	365 d.	ZV	
Aberdeen angus	OPB	9	206,9	340,3	580,7	1 547	1 488	134,7	137,4	9	206,9	340,3	580,7	1 547	1 488	134,7	137,4
	OCH	6	199,3	318,8	511,2	0	1 252	129,0	131,5	4	199,0	318,8	530,5		1 296	132,0	133,5
Celkem aberdeen angus		15	203,9	331,7	552,9	1 547	1 394	133,3	135,1	13	204,5	333,7	565,2	1 547	1 429	134,4	136,2
Blonde d'Aquitaine	OPB	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0
	OCH	7	223,6	335,3	534,6	0	1 405	140,0	141,9	7	223,6	335,3	534,6	0	1 405	140,0	141,9
Celkem blonde d'Aquitaine		7	223,6	335,3	534,6	0	1 405	140,0	141,9	7	223,6	335,3	534,6	0	1 405	140,0	141,9
Belgické modrobílé	OPB	1	158,0	276,0	543,0	1 875	1 384	128,0	136,0	1	158,0	276,0	543,0	1 875	1 384	128,0	136,0
	OCH	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0
Celkem belgické modrobílé		1	158,0	276,0	543,0	1 875	1 384	128,0	136,0	1	158,0	276,0	543,0	1 875	1 384	128,0	136,0
Gasconne	OPB	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0
	OCH	10	210,0	299,1	528,3	0	1 386	134,0	137,7	10	210,0	299,1	528,3	0	1 386	134,0	137,7
Celkem gasconne		10	210,0	299,1	528,3	0	1 386	134,0	137,7	10	210,0	299,1	528,3	0	1 386	134,0	137,7
Hereford	OPB	2	181,5	294,5	505,0	1 417	1 296	135,0	138,0	2	181,5	294,5	505,0	1 417	1 296	135,0	138,0
	OCH	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0
Celkem hereford		2	181,5	294,5	505,0	1 417	1 296	135,0	138,0	2	181,5	294,5	505,0	1 417	1 296	135,0	138,0
Charolais	OPB	12	209,8	343,7	596,5	1 696	1 522	140,3	143,3	12	209,8	343,7	596,5	1 696	1 522	140,3	143,3
	OCH	21	205,1	343,1	559,6	0	1 382	136,3	138,3	14	210,2	354,2	582,8	0	1 437	137,3	139,9
Celkem charolais		33	206,8	343,3	573,0	1 696	1 433	138,0	140,1	26	210,0	349,3	589,1	1 696	1 477	139,1	141,5
Limousine	OPB	32	217,1	346,4	577,5	1 444	1 451	139,9	143,4	30	216,8	346,9	579,6	1 471	1 457	140,0	143,4
	OCH	40	202,0	326,3	531,5	0	1 346	136,1	138,2	39	202,5	326,3	531,3	0	1 345	136,1	138,2
Celkem limousine		72	208,7	335,3	551,9	1 444	1 392	138,1	140,5	69	208,7	335,3	552,3	1 471	1 394	138,1	140,4
Masný simentál	OPB	12	236,7	380,1	642,4	1 799	1 647	141,8	146,0	11	237,1	378,3	636,8	1 785	1 633	141,4	145,9
	OCH	19	215,5	348,6	571,2	0	1 443	140,2	140,6	17	216,5	351,1	574,4	0	1 452	140,2	140,6
Celkem masný simentál		31	223,7	360,8	598,8	1 799	1 522	141,1	142,7	28	224,6	361,8	598,9	1 785	1 523	140,9	142,7
Piemontese	OPB	1	183,0	266,0	481,0	1 392	1 208	132,0	135,0	1	183,0	266,0	481,0	1 392	1 208	132,0	135,0
	OCH	1	161,0	262,0	491,0	0	1 240	129,0	129,0	1	161,0	262,0	491,0	0	1 240	129,0	129,0
Celkem piemontese		2	172,0	264,0	486,0	1 392	1 224	130,5	132,0	2	172,0	264,0	486,0	1 392	1 224	130,5	132,0
Parthenaise	OPB	2	195,0	304,0	547,0	1 650	1 385	138,0	140,5	1	214,0	315,0	535,0	1 450	1 355	136,0	141,0
	OCH	5	199,4	309,8	523,4	0	1 238	135,5	136,0	5	199,4	309,8	523,4	0	1 238	135,5	136,0
Celkem parthenaise		7	198,1	308,1	530,1	1 650	1 280	136,8	137,3	6	201,8	310,7	525,3	1 450	1 258	135,7	136,8
Salers	OPB	1	212,0	303,0	492,0	1 383	1 238	135,0	136,0	1	212,0	303,0	492,0	1 383	1 238	135,0	136,0
	OCH	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0
Celkem salers		1	212,0	303,0	492,0	1 383	1 238	135,0	136,0	1	212,0	303,0	492,0	1 383	1 238	135,0	136,0
Bazadais	OPB	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0
	OCH	1	168,0	266,0	446,0	1 192	1 043	126,0	131,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0
Celkem bazadais		1	168,0	266,0	446,0	1 192	1 043	126,0	131,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0

Výsledky základních výběrů býků masných plemen - IV. turnus 2024

Plemeno	Místo odchovu	Býci v testu	Býci vybraní do plem.	Býci vyřazení před ZV	Odročení býci	Býci vyřazení při ZV	% vybraných býků
Aberdeen angus	OPB	9	9	0	0	0	100,00%
	OCH	6	4	2	0	0	66,67%
Aberdeen angus celkem		15	13	2	0	0	86,67%
Blonde d'Aquitaine	OPB	0	0	0	0	0	0,00%
	OCH	7	7	0	0	0	100,00%
Blonde d'Aquitaine celkem		7	7	0	0	0	100,00%
Belgické modrobílé	OPB	1	1	0	0	0	100,00%
	OCH	0	0	0	0	0	0,00%
Belgické modrobílé celkem		1	1	0	0	0	100,00%
Gasconne	OPB	0	0	0	0	0	100,00%
	OCH	10	10	0	0	0	0%
Gasconne celkem		10	10	0	0	0	100,00%
Hereford	OPB	2	2	0	0	0	100,00%
	OCH	0	0	0	0	0	0%
Hereford celkem		2	2	0	0	0	100,00%
Charolais	OPB	12	12	0	0	0	100,00%
	OCH	21	14	7	0	0	66,67%
Charolais celkem		33	26	7	0	0	78,79%
Limousine	OPB	32	30	1	1	0	93,75%
	OCH	40	39	0	1	0	97,50%
Limousine celkem		72	69	1	2	0	95,83%
Masný simentál	OPB	12	11	0	1	0	91,67%
	OCH	19	17	2	0	0	89,47%
Masný simentál celkem		31	28	2	1	0	90,32%
Piemontese	OPB	1	1	0	0	0	100,00%
	OCH	1	1	0	0	0	100,00%
Piemontese celkem		2	2	0	0	0	100,00%
Parthenaise	OPB	2	1	0	1	0	50,00%
	OCH	5	5	0	0	0	100,00%
Parthenaise celkem		7	6	0	1	0	85,71%
Salers	OCH	1	1	0	0	0	100,00%
	OPB	0	0	0	0	0	0,00%
Celkem Salers		1	1	0	0	0	100,00%
Bazadais	OPB	0	0	0	0	0	0,00%
	OCH	1	0	1	0	0	0,00%
Bazadais celkem		1	0	1	0	0	0,00%
Celkem		182	165	13	4	0	90,66%

Výsledky ZV - průměrné prodejní ceny dle místa aukce - IV. turnus 2024

Místo	Plemeno	Počet býků do aukce	Prům. vyvolávací cena v Kč	Počet prodaných býků v aukci	Průměrná prodejní cena v Kč	% prodaných
OPB Cunkov	CH	3	93 333	1	91 000	33%
	LI	17	99 765	4	107 000	24%
Celkem OPB Cunkov		20	98 800	5	103 800	25%
OPB Osík	BM	1	100 000	0	0	0%
	CH	8	95 750	3	121 333	38%
	LI	10	104 400	10	122 500	100%
	MS	4	98 250	1	121 000	25%
	PI	1	97 000	0	0	0%
	PP	1	92 000	0	0	0%
Celkem OPB Osík		25	99 680	14	122 143	56%
CELKEM		45	99 289	19	117 316	42%

Výsledky ZV - průměrné prodejní ceny dle plemene - IV. turnus 2024

Plemeno		Počet býků do aukce	Průměrná vyvolávací cena v Kč	Počet prodaných býků v aukci	Průměrná prodejní cena v Kč	% prodaných
Belgické modrobílé	BM	1	100 000	0	0	0%
Charolais	CH	11	95 091	4	113 750	36%
Limousine	LI	27	101 481	14	118 071	52%
Masný simentál	MS	4	98 250	1	121 000	25%
Piemontese	PI	1	97 000	0	0	0%
Parthenaise	PP	1	92 000	0	0	0%
Celkem		45	99 289	19	117 316	42,22%

Růstová schopnost býků v odchovu v roce 2024 dle plemen - I. + II. + III. + IV. turnus 2024

Plemeno	ks	Býci v odchovu								ks	Býci vybraní do plemenitby							
		Hmotnost			Přírůstek		Výška v kříži		Hmotnost			Přírůstek		Výška v kříži				
		120 d.	210 d.	365 d.	v testu	od nar.	365 d.	ZV		120 d.	210 d.	365 d.	v testu	od nar.	365 d.	ZV		
Aberdeen angus	OPB	142	207,9	338,2	580,4	1 663	1 493	133,5	136,1	126	209,4	338,6	586,0	1 679	1 507	133,6	136,2	
	OCH	331	204,0	325,1	540,0	0	1 383	132,2	133,9	268	204,1	325,8	546,2	0	1 397	132,5	134,3	
Celkem aberdeen angus		473	205,2	329,0	552,1	1 663	1 416	132,7	134,6	394	205,8	329,9	558,9	1 679	1 433	133,0	134,9	
Blonde d'Aquitaine	OPB	31	211,7	329,5	563,0	1 546	1 395	140,6	143,8	27	212,6	330,6	567,5	1 564	1 408	140,6	144,1	
	OCH	42	222,0	338,6	559,3	0	1 417	139,0	140,7	40	222,8	340,2	563,0	0	1 429	139,0	140,6	
Celkem blonde d'Aquitaine		73	217,6	334,8	560,9	1 546	1 408	139,9	142,0	67	218,7	336,3	564,8	1 564	1 420	139,8	142,0	
Belgické modrobílé	OPB	3	176,0	300,0	532,7	1 619	1 329	129,3	132,0	3	176,0	300,0	532,7	1 619	1 329	129,3	132,0	
	OCH	1	173,0	292,0	478,0	0	1 178	133,0	133,0	1	173,0	292,0	478,0	0	1 178	133,0	133,0	
Celkem belgické modrobílé		4	175,3	298,0	519,0	1 619	1 292	130,3	132,3	4	175,3	298,0	519,0	1 619	1 292	130,3	132,3	
Gasconne	OPB	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,0	
	OCH	12	223,0	305,9	526,0	0	1 369	134,0	137,1	11	218,5	303,7	530,4	0	1 386	133,5	137,2	
Celkem gasconne		12	223,0	305,9	526,0	0	1 369	134,0	137,1	11	218,5	303,7	530,4	0	1 386	133,5	137,2	
Hereford	OPB	24	193,9	317,2	551,4	1 639	1 408	133,8	137,5	20	195,5	319,7	548,7	1 647	1 407	133,8	137,4	
	OCH	6	196,3	288,5	459,2	0	1 141	126,8	128,3	5	196,6	290,0	466,8	0	1 164	126,8	128,2	
Celkem hereford		30	194,4	311,5	533,0	1 639	1 354	132,6	135,7	25	195,7	313,7	532,3	1 647	1 359	132,4	135,5	
Charolais	OPB	294	219,5	351,4	596,9	1 738	1 528	136,6	139,9	264	218,9	351,0	597,6	1 752	1 531	136,6	140,1	
	OCH	163	217,4	350,6	567,5	0	1 425	136,5	139,1	141	218,7	353,4	577,7	0	1 457	136,9	139,8	
Celkem charolais		457	218,7	351,1	586,4	1 738	1 491	136,6	139,6	405	218,8	351,9	590,7	1 752	1 505	136,7	140,0	
Limousine	OPB	274	206,8	328,6	540,4	1 466	1 369	136,5	139,7	253	207,4	329,9	542,7	1 477	1 376	136,6	139,8	
	OCH	306	203,6	322,2	522,5	0	1 315	135,3	137,5	271	204,4	323,7	527,2	0	1 329	135,8	138,0	
Celkem limousine		580	205,1	325,2	531,0	1 466	1 341	136,0	138,5	524	205,9	326,7	534,7	1 477	1 352	136,3	138,9	
Masný simentál	OPB	232	225,9	366,3	620,3	1 682	1 570	139,5	142,8	216	225,6	365,9	620,2	1 688	1 570	139,5	143,0	
	OCH	242	222,1	358,9	587,8	0	1 482	138,5	140,6	208	223,0	360,4	595,0	0	1 507	138,7	141,0	
Celkem masný simentál		474	224,0	362,5	603,7	1 682	1 525	139,1	141,7	424	224,3	363,2	607,8	1 688	1 539	139,2	142,0	
Piemontese	OPB	12	184,2	297,8	495,0	1 472	1 254	133,0	136,8	12	184,2	297,8	495,0	1 472	1 254	133,0	136,8	
	OCH	13	191,0	291,9	480,8	0	1 233	136,6	137,6	12	192,1	294,0	485,6	0	1 248	136,8	137,8	
Celkem piemontese		25	187,7	294,7	487,6	1 472	1 243	134,3	137,2	24	188,1	295,9	490,3	1 472	1 251	134,3	137,3	
Parthenaise	OPB	14	186,3	305,4	528,2	1 419	1 334	132,1	135,0	13	187,1	306,4	525,8	1 386	1 328	131,5	134,6	
	OCH	25	195,2	318,6	497,7	0	1 236	132,9	134,7	21	198,1	321,0	501,4	0	1 245	133,3	134,7	
Celkem parthenaise		39	192,0	313,9	508,6	1 419	1 271	132,6	134,8	34	193,9	315,4	510,7	1 386	1 277	132,4	134,7	
Salers	OPB	1	212,0	303,0	492,0	1 383	1 238	135,0	136,0	1	212,0	303,0	492,0	1 383	1 238	135,0	136,0	
	OCH	7	209,0	318,3	527,1	0	1 316	136,7	138,9	6	209,0	315,8	524,7	0	1 307	136,6	139,2	
Celkem salers		8	210,5	316,4	522,8	1 383	1 306	136,4	138,5	7	210,5	314,0	520,0	1 383	1 297	136,3	138,7	
Uckermärker	OCH	5	217,0	360,4	615,4	2 010	1 606											

Výsledky základních výběrů býků masných plemen - I. + II. + III. + IV. turnus 2024

Plemeno	Místo odchovu	Býci v testu	Býci vybraní do plem.	Býci vyřazení před ZV	Odročení býci	Býci vyřazení při ZV	% vybraných býků
Aberdeen angus	OPB	142	126	8	0	8	89%
	OCH	331	268	58	1	4	81%
Aberdeen angus celkem		473	394	66	1	12	83%
Blonde d'Aquitaine	OPB	31	27	2	1	1	87%
	OCH	42	40	1	0	1	95%
Blonde d'Aquitaine celkem		73	67	3	1	2	92%
Belgické modrobílé	OPB	3	3	0	0	0	100%
	OCH	1	1	0	0	0	100%
Belgické modrobílé celkem		4	4	0	0	0	100%
Gasconne	OPB	0	0	0	0	0	0%
	OCH	12	11	1	0	0	92%
Gasconne celkem		12	11	1	0	0	92%
Hereford	OPB	24	20	4	0	0	83%
	OCH	6	5	1	0	0	83%
Hereford celkem		30	25	5	0	0	83%
Charolais	OPB	294	264	20	2	8	90%
	OCH	163	141	20	0	2	87%
Charolais celkem		457	405	40	2	10	89%
Limousine	OPB	274	253	13	3	5	92%
	OCH	306	271	25	2	8	89%
Limousine celkem		580	524	38	5	13	90%
Masný simentál	OPB	232	216	5	5	6	93%
	OCH	242	208	28	3	3	86%
Masný simentál celkem		474	424	33	8	9	89%
Piemontese	OPB	12	12	0	0	0	100%
	OCH	13	12	1	0	0	92%
Piemontese celkem		25	24	1	0	0	96%
Parthenaise	OPB	14	13	0	1	0	93%
	OCH	25	21	3	0	1	84%
Parthenaise celkem		39	34	3	1	1	87%
Salers	OPB	1	1	0	0	0	100%
	OCH	7	6	1	0	0	86%
Salers celkem		8	7	1	0	0	88%
Uckermärker	OCH	5	5	0	0	0	100%
	OPB	0	0	0	0	0	0%
Celkem uckemärker		5	5	0	0	0	100%
Aubrac	OPB	15	14	0	0	1	93%
	OCH	17	14	3	0	0	82%
Aubrac celkem		32	28	3	0	1	88%
Bazadais	OPB	2	0	2	0	0	0%
	OCH	0	0	0	0	0	0%
Bazadais celkem		2	0	2	0	0	0%
Celkem		1625	1427	123	33	41	88%

Výsledky ZV - průměrné prodejní ceny dle místa aukce - I. + II. + III. + IV. turnus 2024

Místo	Plemeno	Počet býků do aukce	Prům. vyvolávací cena v Kč	Počet prodaných býků v aukci	Prům. prodejní cena v Kč	% prodaných
OPB Cunkov	AA	37	97 378	22	109 045	59%
	BA	6	99 667	3	104 333	50%
	HE	1	80 000	0	0	0%
	CH	32	96 031	11	103 182	34%
	LI	63	97 905	30	113 033	48%
	MS	26	93 423	8	107 125	31%
	PP	3	86 667	0	0	0%
	UU	4	98 750	1	111 000	25%
Celkem OPB Cunkov		172	96 547	75	109 413	44%
OPB H. Dubňany	CH	84	91 833	23	99 783	27%
	MS	5	89 800	0	0	0%
Celkem OPB H. Dubňany		89	91 719	23	99 783	26%
OPB Janovice	AA	7	74 857	2	81 000	29%
	BA	1	85 000	0	0	0%
	HE	8	77 375	1	80 000	13%
	CH	4	82 500	4	91 750	100%
	MS	25	85 080	12	88 750	48%
	PI	1	90 000	0	0	0%
Celkem OPB Janovice		46	82 065	19	88 105	41%
OPB Osíčko	AA	13	91 000	3	92 667	23%
	BA	2	87 000	0	0	0%
	LI	43	93 674	12	105 083	28%
	MS	48	92 646	12	96 917	25%
	PI	4	90 500	2	115 000	50%
	UU	2	94 000	0	0	0%
Celkem OPB Osíčko		112	92 696	29	101 103	26%
OPB Osík	AA	18	91 833	4	101 000	22%
	BA	6	88 500	5	96 000	83%
	BM	3	100 000	0	0	0%
	HE	5	78 000	0	0	0%
	CH	79	90 570	38	101 658	48%
	LI	60	96 667	30	112 667	50%
	MS	48	90 688	11	103 636	23%
	PI	2	103 500	1	111 000	50%
	PP	4	94 500	1	95 000	25%
	UC	5	93 200	1	93 000	20%
Celkem OPB Osík		230	92 317	91	105 121	40%
Svod Ranřířov	AA	26	91 538	12	107 167	46%
Celkem svod Ranřířov		26	91 538	12	107 167	46%
CELKEM		675	92 650	249	104 253	37%

Výsledky ZV - průměrné prodejní ceny dle plemene - I. + II. + III. + IV. turnus 2024

Plemeno	Počet býků do aukce	Průměrná vyvolávací cena v Kč	Počet prodaných býků v aukci	Průměrná prodejní cena v Kč	% prodaných
Aberdeen angus	101	92 505	43	105 326	43%
Blonde d'Aquitaine	15	92 533	8	99 125	53%
Belgické modrobílé	3	100 000	0	0	0%
Hereford	14	77 786	1	80 000	7%
Charolais	199	91 819	76	100 789	38%
Limousine	166	96 361	72	111 556	43%
Masný simentál	152	90 822	43	98 256	28%
Piemontese	7	94 143	3	113 667	43%
Parthenaise	7	91 143	1	95 000	14%
Uckermärker	5	93 200	1	93 000	20%
Aubrac	6	97 167	1	111 000	17%
Celkem	675	92 650	249	104 253	37%

ICARDI ZE ZBYNIC P (ZPI 926),
OCH Nová Eva, Ing., Zbynice, 16.10.2024, 80 b.

IDAHO Z CUNKOVA (AAB 759),
OPB Cunkov, 14.10.2024, 81 b.

IKON ZE SEMIC R (IIL 629),
OPB Cunkov, 14.10.2024, 89 b.

ILOMBO Z CUNKOVA ET V (IIL 626),
OPB Cunkov, 14.10.2024, 83 b.

ICAROS ZE SEMIC P (IIL 650),
OPB Osík, 15.10.2024, 90 b.

IDOL ZE SEMIC (IIL 647),
OPB Osík, 15.10.2024, 90 b.

IKONA ZE SELIBOVA V (IIL 674),
ZD Selibov, 18.10.2024, 87 b.

ILON MASK ZE SEMIC R (IIL 641),
OPB Osík, 15.10.2024, 88 b.

Tato fotogalerie je průřezovou obrazovou přílohou k výběrům plemenných býků a nemá za cíl vyžadovat konkrétní plemenníky. Na základě publikovaných fotek nelze usuzovat za celkovou kvalitu býka, neboť zemějšek je pouze jedním z mnoha parametrů pro posuzování celkové kvality býka. Kompletní údaje o býcích hledejte vždy na www.db.cschms.cz • Foto: CSCHMS a provozovatelé OPB

IMARY ZE SEMIC P (IIL 639),
OPB Osík, 15.10.2024, 82 b.

INDIGO ZE SEMIC PP (IIL 646),
OPB Osík, 15.10.2024, 83 b.

IRSAI ZE SEMIC R (IIL 670),
Farma Semice s.r.o., Semice, 18.10.2024, 82 b.

IRON MAIDEN ZE SEMIC V (IIL 644),
OPB Osík, 15.10.2024, 78 b.

INDIÁN DAÑHEL P (IIT 987),
OCH Daňhel Miroslav, s.r.o., 17.10.2024, 84 b.

IRAQUE DAÑHEL R (IIT 983),
OPB Osík, 15.10.2024, 81 b.

IRVIN Z HVOZDEČKA (ZPA 238),
OCH Zapletal Lukáš, Hvozdečko, 17.10.2024, 84 b.

ISÁK ZE SEMIC R (IIL 642),
OPB Osík, 15.10.2024, 83 b.

Tato fotogalerie je průřezovou obrazovou přílohou k výběrům plemenných býků a nemá za cíl vyžadovat konkrétní plemenníky. Na základě publikovaných fotek nelze usuzovat za celkovou kvalitu býka, neboť zemějšek je pouze jedním z mnoha parametrů pro posuzování celkové kvality býka. Kompletní údaje o býcích hledejte vždy na www.db.cschms.cz • Foto: CSCHMS a provozovatelé OPB

ISAMEL Z DUBNICE (ZBM 539),
OPB Osík, 15.10.2024, 78 b.

ISSA ZE ŽDÁRA V (IIT 978), OPB Osík, 15.10.2024, 75 b.

ITINERO DAÑHEL P (IIT 984), OPB Osík, 15.10.2024, 80 b.

IVAR OD JAVOROVÉHO VRCHU PP (ISM 942), OPB Osík,
15.10.2024, 86 b.

ISMAEL ZE SEMIC P (IIL 640), OPB Osík, 15.10.2024, 81 b.

IŠTVÁN AGROCHYT PP (ISM 943), OPB Osík, 15.10.2024, 88 b.

ITLASK Z POLICE PP (IIL 649), OPB Osík, 15.10.2024, 72 b.

IVY DAÑHEL R (ISM 950), OCH Daňhel Miroslav, s.r.o.,
17.10.2024, 82 b.

Tato fotogalerie je průřezovou obrazovou přílohou k výběrům plemenných býků a nemá za cíl vyžadovat konkrétní plemenníky. Na základě publikovaných fotek nelze usuzovat za celkovou kvalitu býka, neboť zemědělek je pouze jedním z mnoha parametrů pro posuzování celkové kvality býka. Kompletní údaje o býcích hledejte vždy na www.db.cschms.cz • Foto: CSCHMS a provozovatelé OPB

Hovězí polévka s kroupami

Asi každý z nás zná ten pocit, kdy si prochládlé tělo žádá miskou horké polévky. Přinášíme tip na hutnou zimní polévku, která jistojistě zahřeje.

Doba přípravy 2 hodiny

Ingredience

- 1 kg hovězí pečeně nebo 1,3 kg žeber (odstranit kosti)
- 1 hrnek ječných krup
- 1 velká cibule
- 3 větší mrkve nakrájené na kolečka
- 3 stroužky utřeného česneku
- 1 hrnek krájených hub (není nutné)
- 2 lžíce olivového oleje
- 8 hrnků hovězího vývaru
- 1 plechovka naložených krájených rajčat
- 2 lžíce rajského protlaku
- 2 natě zeleného celeru nakrájeného na kolečka
- 2 bobkové listy
- 1 čajová lžička sušeného tymiánu
- 1 čajová lžička sušeného rozmarýnu
- 5 kuliček celého pepře
- Sůl a pepř dle chuti
- Zelená petržel na ozdobení

Postup přípravy

Ve velkém hrnci přehřejeme olivový olej a opečeme na něm maso nakrájené na kostky. Poté maso vyjmeme. Do výpeku přidáme cibuli nakrájenou na kostičky, utřený česnek, mrkev a celer a případně houby. Podusíme 5-6 minut. Přidáme opečené maso, vývar, rajčata (i se šťávou) a rajský protlak, kroupy a koření, promícháme a přivedeme k varu. Pomalu vaříme do změknutí masa a krup (1-1,5 hodiny), občas promícháme. Osolíme a opepříme dle chuti. Polévku servírujeme v miskách, ozdobíme zelenou petrželí a podáváme s kouskem chleba nebo čerstvé bagety.

Kontakty na statutární zástupce:

Předseda svazu:

Milan Novotný
Mezihoří 1, 538 51 Chrást
predseda@cschms.cz
+420 608 309 492

Místopředseda svazu:

Ing. Tomáš Martinek
martinek@szpnj.cz
+420 606 644 452

Kontakty na pracovníky svazu:

Ředitel svazu:

Kamil Malát, DiS.
info@cschms.cz
malat@cschms.cz
+420 724 007 860

Tajemník svazu (administrativa):

Ing. Martina Vokatá
vokata@cschms.cz
+420 725 362 844

Tajemník svazu (členové, PK, KUMP):

Ing. Zuzana Biniová, Ph.D.
biniova@cschms.cz
+420 773 056 592

Administrativní pracovníci (PK a fakturace):

Nina Honová
Osvoboditelů 35/9
410 02 Lovosice
honova@cschms.cz
pk@cschms.cz
+420 724 073 641

Eva Pitnerová

pitnerova@cschms.cz
fakturace@cschms.cz
+420 737 433 598

Plemenná kniha:

Bc. Radek Dobeš
pk@cschms.cz
dobes@cschms.cz
+420 724 073 640

Plemenná kniha/ genetické hodnocení:

Ing. Alexandra Novotná, Ph.D.
novotna.alexandra@vuzv.cz
+420 773 338 612

Inspektoři svazu:

Západní Čechy

Karel Melger
melger@cschms.cz
+420 602 445 453

Severní a střední Čechy

Ing. Michaela Paldusová, Ph.D.
paldusova@cschms.cz
+420 604 513 104

Západní a jižní Morava

Bc. Radek Dobeš
dobes@cschms.cz
+420 724 073 640

Jižní Čechy

Ing. Karel Šimák
simak@cschms.cz
+420 725 891 286

Střední a východní Čechy

Ing. Veronika Řeháčková
rehackova@cschms.cz
+420 702 020 760

Severní Morava

Ing. Olga Kovalová
kovalova@cschms.cz
+420 724 384 951

Petr Hanus

hanus@cschms.cz
+420 608 021 864

Lukáš Slavík

slavik@cschms.cz
+420 724 007 861

Adresa svazu:

Český svaz chovatelů masného skotu, z.s., Těšnov 17, 110 00 Praha 1
Tel.: 221 812 865 | e-mail: info@cschms.cz | www.cschms.cz